

معارف وزیرلیگی

اُزبېک تیلی

ایكینچى صنف درسلیک کتابی

باسیلگن يیلى: ۱۳۹۹

سرود ملی

دا عزت د هر افغان دی	دا وطن افغانستان دی
هر بچی یې قهرمان دی	کور د سولې کور د توري
د بلوڅو د ازبکو	دا وطن د ټولو کور دی
د ترکمنو د تاجکو	د پښتون او هزاره وو
پامیریان، نورستانیان	ورسره عرب، گوجردی
هم ايماق، هم پشه ٻان	براھوي دي، ڦڙباش دي
لكه لمر پرشنه آسمان	دا هېواد به ٿل ٿلپري
لكه زره وي جاویدان	په سينه کې د آسيا به
وايو الله اکبر وايو الله اکبر	نوم د حق مودي رهبر

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

اُزبېك تىلى

ايڭىنچى صنف درسلىك كتابى

باسىلگان يىلى: ۱۳۹۹ هـ . ش.

كتاب مشخصاتي

متن تىلى: اوزبىك

صنف: ايکينچى

مضمون: اوزبىك تىلى درسلىك كتابى

مؤلفر: تعليمى نصاب اوزبىك بوليمى درسلىك كتابلر مؤلفلرى

تېكشىرووچىلر: تعليمى نصاب اوزبىك بوليمى درسلىك كتابلر مؤلفلرى

يوكسلىتىرووچى: درسلىك كتابلر تاليفى و تعليمى نصابى نىنگ يوكسلتىريش عمومى رياستى

ترقه تۈوجى: معارف وزىرلىگى عامه آگاهلىگى و روابط رياستى

ایمیل آدرس: curriculum@moe.gov.af

درسلىك كتابلر معارف وزىرلىگى گە تېگىشلى بولىپ، بازاردە آلدى - ساتدى گە اجازه بېرىلمەيدى.

متخلللر بىلن قانونى معاملە بۇلەدى.

معارف وزیری نینگ پیامی

اقرأ باسم ربک

بیزگه حیات بغیشه‌گن و اوقیش و یازیش بیوک نعمتی‌گه اپگه قیلگن تینگری تعالی دن منتدارمیز و الله تمانیدن بیرینچی قتله اوقیش پیامی نازل بولگن اپنگ سونگی رسول حضرت محمد مصطفی‌گه کوپ درودلر بولسین.

۱۳۹۷ نچی بیلی، معارف بیلی نامیگه مسمی بولگن لیگی برچه‌لرگه معلوم دیر. شونده‌ی بیز نینگ عزیز مملکتی میزده تعلم و تربیه تیزیمی نینگ آیریم بولیم لریده اساسی اوزگریش لر کپلیشی ممکن. اوقیتووچی، اوقوچی، کتاب، مکتب، اداره و آنه‌آنهر کېنگش اداره‌لری، افغانستان معارف تیزیمی نینگ اساسی و آلتی لیک عنصرلریدن حسابله‌دی و بولر مملکت تعلیم و تربیه‌سینی رواجلتیشیریشده مهم رول اوینه‌یدی. بونده‌ی بیر مهم پیتده، افغانستان معارفی نینگ بیوک عایله‌سی و باشچیسی، مملکت تعلیم و تربیه‌سی نینگ زمانوی تیزیمینی رواجلتیشیریشده اساسی اوزگریشلر یره‌تیش اوچون قرار قبول قیلگن.

شو اوچون، تعلیمی نصابنی اصلاح و رواجلتیشیریش، معارف وزیرلیگی نینگ مهم بیرینچی درجه‌ده‌گی ایشلریدن سنه‌له‌دی. درسلیک کتابلر کیفیتی، محتواسی و اولرنی مکتبلر، مدرسه‌لر و باشقه دولتی و شخصی تعلیمی اداره‌لرده ترقه‌تیش جریانی تؤغرسیده اعتیار قوه‌تیش معارف وزیرلیگی نینگ دستورلریده بیرینچی اورینده دیر. بیز نینگ درسلیک کتابلر یمز کیفیتی بولمه‌گن صورتده، مملکتده تعلیمی پایدار هدفلرگه اپریشه‌آلمه یمیز.

یوقاریده‌گی ذکر بولگن هدفلر و بیر مهم تعلیمی تیزیم‌گه اپریشیش اوچون، مملکت بؤییچه برچه اوقیتووچیلردن، اولرنی کېله‌جک نسل نینگ تربیه‌لوچیلری صفتیده، التماس قیله‌میز که اولر اوшибو کتاب و محتواسینی عزیز باله‌لرگه اورگه‌تیش جریانیده هرقندھی سعی و حرکت‌لریدن باش تارتمه‌سین لر و دینی، ملی و انتقاد فکرلی بولگن فعال و آگاه نسل نی تربیه‌لش اوچون کوشش قیلیسین لر. اوقیتووچیلر، هرکون ينگی تعهد و مسؤولیت پذیریلیک دن تşقری، عزیز اوقوچیلر نینگ یقین کېله‌جکده افغانستان نینگ ثمره‌لی، متمن و معمار خلقی صفتیده رواجله‌نیشی‌نی نیت قیلیب، درس بپریش نی باشله‌سین لر.

عزیز اوقوچیلردن، اولرنی مملکت نینگ کېله‌جک اپنگ ارزشلی سرمایه‌سی صفتیده، ایسته‌یمن که اولر فرصت‌نی قولدن بپرمه‌ی، اوقیتووچیلر نینگ درسیدن ادب و احترام کمالی بیلن علم اورگه‌نیب، اولرنیگ بیلیمیدن تؤغری شکلده فاییده‌لتسین لر.

آخرده، مملکت برچه تعلیمی ایش بیلرمانلری، تعلیم و تربیت داشمندلری و اوшибو درسلیک کتابنی تیارلش و ایدیت قیلیش اوچون جدی سعی و حرکت قیلگن تعلیمی نصاب بولیمیده‌گی فنی همکارلردن منتدارچیلیک بیلدیریب، اولرگه تینگری تعالی دن بو مقدس و انسان ساز یؤلده موققیت‌لیک ایسته‌یمن.

بیر معیاری و رواجلنگن معارف تیزیم‌گه اپریشیش و آزاد خلق‌لی آباد، آگاه و مرفة افغانستان آرزوی‌سی بیلن.

دكتور محمد ميرويس بلخى

معارف وزیری

عنوانلر فهرستى

سان: عنوانلر:	وقت:	بیت:
-۱	ایگینچى صنفگە خوش كېلىپ سىز! بىر درسلىك ساعت	(۱)
-۲	الفبا حرفلىرى. اىكى درسلىك ساعت	(۳)
-۳	مكتب قاعدهلرى. اىكى درسلىك ساعت	(۶)
-۴	مكتب وصفىدە. بىر درسلىك ساعت	(۸)
-۵	درس اسبابلرى. بىر درسلىك ساعت	(۱۰)
-۶	كتاب. بىر درسلىك ساعت	(۱۲)
-۷	اوقيتىوچى. اىكى درسلىك ساعت	(۱۴)
-۸	يخشى اوقووچى. اىكى درسلىك ساعت	(۱۶)
-۹	ياردملىشىش. بىر درسلىك ساعت	(۱۹)
-۱۰	قوشلر. بىر درسلىك ساعت	(۲۱)
-۱۱	گپ بىلگى لرى. اىكى درسلىك ساعت	(۲۳)
-۱۲	ايڭى خۇراز. بىر درسلىك ساعت	(۲۵)
-۱۳	مېوهلر. اىكى درسلىك ساعت	(۲۷)
-۱۴	اوزوم باغىچە كىرگە تولكى. بىر درسلىك ساعت	(۳۰)
-۱۵	اونلى تاواوشلىنى كۈرسىتۈوچى حرفلىرى. اىكى درسلىك ساعت	(۳۲)
-۱۶	كۈكتلر. بىر درسلىك ساعت	(۳۴)
-۱۷	اسىلاق. بىر درسلىك ساعت	(۳۶)
-۱۸	حيوانلر. اىكى درسلىك ساعت	(۳۹)
-۱۹	قۇئى. بىر درسلىك ساعت	(۴۱)
-۲۰	اونداش تاواوشلىنى كۈرسىتۈوچى حرفلىرى. اىكى درسلىك ساعت	(۴۳)
-۲۱	عايىلە. بىر درسلىك ساعت	(۴۵)
-۲۲	آنە. بىر درسلىك ساعت	(۴۷)
-۲۳	آته و آنه. بىر درسلىك ساعت	(۴۹)
-۲۴	أتهلر سۈزى. اىكى درسلىك ساعت	(۵۱)
-۲۵	سۈز، گپ، متن. اىكى درسلىك ساعت	(۵۳)
-۲۶	تاۋوqق. اىكى درسلىك ساعت	(۵۶)

(۵۹)	گپ بېلگى لرى. اىكى درسلىك ساعت	-۲۷
(۶۲)	لطيفه. بىر درسلىك ساعت	-۲۸
(۶۴)	فايدهلى ايش لر. بىر درسلىك ساعت	-۲۹
(۶۷)	نجار. بىر درسلىك ساعت	-۳۰
(۶۹)	كسل كۈريش. بىر درسلىك ساعت	-۳۱
(۷۱)	يخشى اوپىن. اىكى درسلىك ساعت	-۳۲
(۷۴)	سۇقىر بىلەن چۈلاق. بىر درسلىك ساعت	-۳۳
(۷۶)	وفاسىز دۈست. بىر درسلىك ساعت	-۳۴
(۷۹)	نفاق نىنڭ ضرر لرى. اىكى درسلىك ساعت	-۳۵
(۸۲)	تىش لرنى اسرەدش. اىكى درسلىك ساعت	-۳۶
(۸۵)	حکايد. بىر درسلىك ساعت	-۳۷
(۸۸)	أتلار نىنگ بىرلىك و كۈپلىك شكل لرى.... اىكى درسلىك ساعت	-۳۸
(۹۰)	يخشى بالەلر. اىكى درسلىك ساعت	-۳۹
(۹۳)	اولكەمىز. اىكى درسلىك ساعت	-۴۰
(۹۶)	كولگولى حکايد. بىر درسلىك ساعت	-۴۱
(۹۹)	سوز لش آدابى. اىكى درسلىك ساعت	-۴۲
(۱۰۲)	رخصت خطى. بىر درسلىك ساعت	-۴۳
(۱۰۵)	امان الله نىنڭ آتەسىيگە اىكى درسلىك ساعت	-۴۴
(۱۰۷)	خط يازىش فايده لرى. اىكى درسلىك ساعت	-۴۵
(۱۱۰)	تۈران نىنڭ تاوجوغى. اىكى درسلىك ساعت	-۴۶
(۱۱۳)	عقللى باغبان. اىكى درسلىك ساعت	-۴۷
(۱۱۶)	يلغانچى چوپان. اىكى درسلىك ساعت	-۴۸
(۱۱۹)	حضرت محمد ﷺ اىكى درسلىك ساعت	-۴۹
(۱۲۲)	يخشى يىشىش. اىكى درسلىك ساعت	-۵۰
(۱۲۵)	تۈرت فصل. اىكى درسلىك ساعت	-۵۱
(۱۲۷)	معارف تراناهىسى. بىر درسلىك ساعت	-۵۲
(۱۲۸)	لغت لر.....	-۵۳

بسم الله الرحمن الرحيم

بیرینچی درس

هدف: بسم الله الرحمن الرحيمنى اور گنيش و تۈغىرى تلفظ قىلىش.

- ١- كتاب لرینگىزنىڭ بيرينچى بېتى نىمە بىلەن باشلىغان؟
- ٢- بير ايشنى باشله گندە نىمە دېسىز؟
- ٣- أَعُوذ باللهِ دُنْ كېيىن نىمە آيتىلەدى؟

ايگىنچى صنف گە خوش كېلىپسىز!

ايگىنچى صنفنىڭ بيرينچى درس گۈنى اپدى.
اۇقووچىلار صنف گە كېلىپ، بير- بيرلىرى بىلەن سلاملىشىپ،
ھربىرى بير مىز و چوكى گە اولتىردىلر. شو چاغىدە اۇقىتۇوچى
صنف گە كېلىپ، بىرچە اۇقووچىلار بىلەن سۈرەشدى.

اوندن سۈنگ آيتدى: عزيز اۇقۇوچىلر! كتابلارينگىزنىڭ بىرىنچى درسى "بسم الله الرحمن الرحيم" دىر. هربىر ايشنى باشلە گىنده، بسم الله الرحمن الرحيم دېب، اللە ھەجىلە ياردەمىنى تىلىش، اېسلەرىنگىزدە بۈلسىن.

حرمتلى اۇقىتۇوچى!

- 1- بسم الله الرحمن الرحيم نى تخته گە يازىپ، اۇقۇوچىلر گە توغرى تلفظى و معناسىنى توشۇنتىرىنگ.
- 2- اۇقۇوچىلرنىڭ سوپەسىيگە يەرەشە، بسم الله الرحمن الرحيم بارەسىيە معلومات بېرىنگ.

عزيز اۇقۇوچىلر!

- 1- الفا حرفلىرى دن آلتىتە حرفنى يازىنگ.
- 2- قويىدە گى ايگى سۈزنىڭ حرفلىرىنى آيرى- آيرى دفترلىرىنگىز گە يازىنگ: اسەرنىڭ، اسلام.

سىنىش:

اۇقۇوچىلر، "بسم الله الرحمن الرحيم" نى توزوک تلفظ قىلىپ، معناسىنى بىلىپ دىلرمى؟

اۇقۇوچىلر، صنف آدابىنى بىلىپ دىلرمى؟

اوى تاپشىرىغى:

قوىيدە گى گپنى دفترلىرىنگىز گە يازىنگ: تۈرەخان ايگىنچى صنفده اۇقىيىدى.

ایگینچی درس

هدف: الفبا حرفلری آتلرینى بىلىش، تاۋوшلارينى انىقلش و ھەر بىر حرفنى اىرى - اىرى يازىش، اوقيش و يادلش.

١- خط نيمە دىر و قىسى حرفلردن توزىلەدى؟

٢- حرف، سۈز و گپ بارەسىدە سۈزلەرى آللەسىزمى؟

الفبا حرفلری

اۇتَگەن يىلى الفبا حرفلرینى اوقيدىك، يازدىك و تاۋوشلارىنى بىلدىك. الفبا حرفلریدن سۈز، سۈزلردن گپ توزىلەدى.

الفبا حرفلىرى قويىدەگى لر دىر:

ا - ب - پ - ت - ث - ج - چ - ح - خ - د - ذ - ر - ز - ڙ
س - ش - ص - ض - ط - ظ - ع - غ - ف - ق - ک - گ
ل - م - ن - و - ۋ - ھ (ھ) - ئ - ى - ې.

الفبا حرفلىرى

بىز اُوقۇوچى بالەمىز درس گە قولاق سالەمىز
هركۈن مكتىب كېتەمىز يخشى اُقىيىب بىتەمىز
الفبا حرفلىرىنى كۈپ يازىپ، كۈپ اُقىيىمىز
حرفلىدىن سۈز يسەيمىز سۈزلىدىن گپ تۈقىيىمىز
حرفلىنىڭ سانى كۈپ دىر اولرنى اورگانەمىز
بىز سوادلى بۈلەمىز آنه جان قۇوانەسىز

* * *

حرمتلى اوقيتىووچى!

- 1- اوقيووچىلرگە الفبا حرفلىرىنى بىلىش ضرورلىكىنى توشۇنتىرىپ، ھر بىر حرفنى تاواوشى بىلەن ادا قىلىپ، اولرنىنگ يازىلىشى و هجاسىنى بىلدىرىينگ.
- 2- اوقيووچىلرنى اوز آتلرىنى يازىشىگە قىزىقىتىرىنگ.

عزيز اوقيووچىلر!

- 1- نوبت بىلەن ايگى - ايگى اوقيووچى تخته گە بارىپ، بىرىسى الفبا حرفلىرى تاواوشىنى چىقهرىپ، ينه بىرى حرفلىرى تاواوشىنى انىقلب، تخته گە يازسىن.
- 2- الفبا حرفلىرىنى ترتىب بىلەن دفترلىرىنگىزىگە يازىنگ!
- 3- اوچته، اوچ حرفلىك سۈزنى ھر بىر اوقيووچى تخته گە يازسىن.

سىنىش:

- 1- اوقيووچىلر، الفبا حرفلىرى تاواوشىنى انىقلب، ھر بىرىنى آيرى- آيرى اوقيب، دفترلىرىگە يازە آله دىلرمى؟
- 2- اوقيووچىلر، الفبا حرفلىرىدىن سۈز توزە آله دىلرمى؟

اوى تاپشىرىيغى:

قوىيدەگى حرفلىرىنىن اىكىتە سۈز توزىنگ:
آ ، ئ ، ئ ، ج ، ئ .

اوچینچى درس

هدف: پاکلىك، پابندلىك و درس اسباب لرىنى آليب آلدىن راق مكتب گە بارىش.

- ۱- قويىدە گى رسم لرده نىمە لرنى كۈرەسىز؟
- ۲- تىش لرنى نىمە اوچون يووهمىز؟ بو تۈغريدە معلومات بېرە آلهسىزمى.

مكتب قاعده لرى

احمد، داود نىنگ قرينداشى دىر. احمد ھر كونى اپرته لب وقتلى او يقودن تورەدى. قول - يوزىنى يوويب، تىش لرىنى بُرسلىدى. چايىنى ايچىگىنلىك سۈنگ، كىيم لرىنى كىيىب، تبراغىنى آليب، مكتب گە جۈنه يدى. درس وقتىدە، صنف گە حاضر بولەدى.

داود، قوياش چىقىن دن سۈنگ او يقودن تورىب، يوز- قولىنى يوومەي، چايىنى ايچىمەي، مكتب تامانگە چاپەدى. او، صنف گە يېتىگىنلىك سۈنگ، اوزبىك تىلى كتابىنى آليب كېلمەگن و حاضرى كتابىدە هم غير حاضر

بۈلگىنى بىلىپ قالىدۇ. شونىنىڭ اوچۇن، احمد دايىم درسلىرىدە كامىاب دىر و داود درسلىرىنى ياخشى بىلمەيدى.

حرمتلى اۇقىتۇوچى!

- ۱- اۇزىنگىزنى اۇقۇوچىلرگە تانىتىنگ.
- ۲- پاكلىك يخشىلىيگىنى اۇقۇوچىلرگە توشۇنتىرىنگ.
- ۳- مكتبگە پابندلىك و درس اسبابلىرى بىلەن بارىش فايدەلرى بارەسىدە اۇقۇوچىلرگە سۈزلنگ.
- ۴- درس متنى نىنگ ينگى سۈزلەرنى تختەگە يازىپ، اۇقۇوچىلرگە اه، گىتىنگ.

عزيز اۇقۇوچىلر!

- ۱- نوبت بىلەن اورىنلىرىنگىزدىن تورىب، اۇزىلەرنىڭىزنى صنفداشلىرىنگىزگە تانىتىرىنگ.
- ۲- درس متنى دن ينگى سۈزلىنى دفترلىرىنگىزگە يازىنگ.
- ۳- قويىدەگى هەر بىر سۈز بىلەن گپ توزىنگ: كىيمىم، اوىقۇ، بېت، درس.

سىىنىش:

- ۱- اۇقۇوچىلر، پاكلىك و وقتگە پابندلىك فايدەلرى بارەسىدە سۈزلەرى آلهەدىلرمى؟
- ۲- اۇقۇوچىلر، ينگى سۈزلەرنى گپ توزە آلهەدىلرمى؟

اوى تاپشىرىيغى:

درس متنى نى دفترلىرىنگىزگە يازىنگ.

تۈر تىنچى درس

هدف: شعر معناسىنى بىلىش، مكتب اسباب لريدىن فايىدەلىش و مكتب گە علاقە تاپىش.

- ١- خوشلېك بىلن مكتب گە كېلىش فايىدەلرى بارەسىدە سۈزلەي آلهسىزمى؟
- ٢- اۇقىتۇوچىلرنى حرمەت اپتىش بارەسىدە سۈزلەي آلهسىزمى؟
- ٣- نذيرىنېڭ كتاب، دفتر و قلمىنى آلمەي، مكتب گە بارگىنى بارەسىدە نىمە دېيە آلهسىز؟

مكتب و صفيده

احمد قولاق سال مېنگە
مېن نىمە دېيمىن سېنگە
كېل مكتب گە بارەيلىك
اوقيشنى اوْرگنه يلىك
هر اپرته كۈپ قووانىب
قلم، كاغذنى آلىب
مكتب سارى جۈنەيلىك
بارىب بىھرە آلهيلىك

اوقيش اولوغ نعمت دير اوندن همه راحت دير
اوقيشنى بىلمەگن لر اپور ھميشه ابتر
آرام جان مكتب دير كۈپ يخشى جاي مكتب دير
داكتىر عبدالسلام آئىم

حرمتلى اوقيتووچى!

- 1- اوقووچىلرنى تۈپلەپ، مكتب وصفىيەدە آيتىلگەن شعرنى اولرگە اوقيتىرىينىڭ.
- 2- شعر و نثر نىنگ فرق لرىنى اوقووچىلەر سويمەسىيگە يىرهىشە بىلدىرىينىڭ.
- 3- شعرنىنگ يىنگى سۈز لرىنى تختەگە يازىپ، اوقووچىلەرگە بىلدىرىينىڭ.

عزيز اوقووچىلەر:

- 1- قويىدەگى مصربىنى اوقينگ و سۈز لرىنى ايرى - ايرى دفتر لرىنگىزگە يازىنگ:
- كېل مكتبگە بارە يلىك اوقيشنى اوفرگە يلىك
- 2- قويىدەگى ھەر بىر سۈز بىلن گەپ تۈزىنگ:
- مكتب، اپرته، قلم.
- 3- اوزبېك تىلى الفباسىدىن تۈرتتە حرفنى تختەگە يازىنگ.

سىىنىش:

- 1- اوقووچىلەر درس متنىنى اوقيب، يازە آله دىلرمى؟
- 2- درس متنى دەگى يىنگى سۈز لرى بىلن گەپ تۈزە آله دىلرمى؟
- 3- شعر بىلن نىرنى اجره تە آله دىلرمى؟

اوى تاپشىرىيغى:

قويىدەگى بىتلەنى دفتر لرىنگىزگە يازىنگ.
مكتب سارى جۇنە يلىك بارىپ بەھرە آله يلىك
اوقيش اولوغ نعمت دير اوندن همه راحت دير

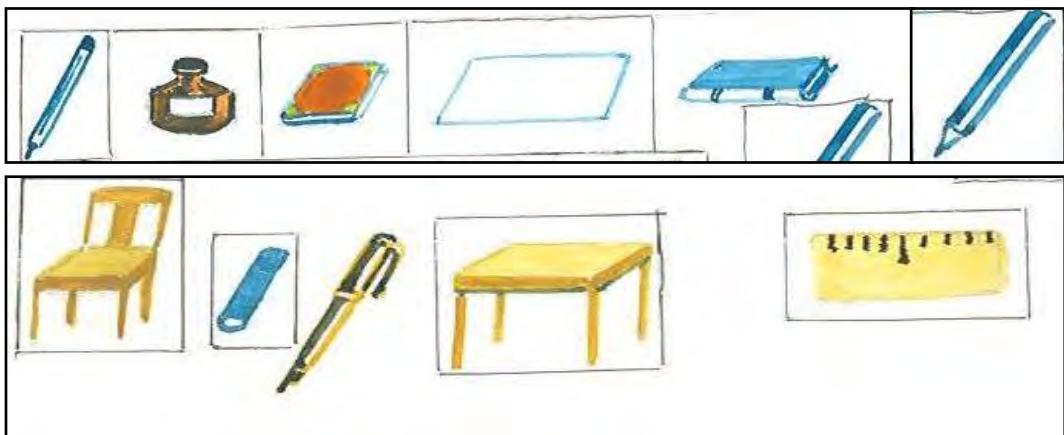
بېشىنچى درس

هدف: درس اسبابلرى آتلرىنى بىلىش و اولرنى پاك اسرهش و يخشى ايشلەتىش.

1- درس اسبابلرى آتلرىنى بىلەسىز مى؟

2- خط كش و پنسىل دن نىمە ايش آله مىز؟

3- درس اسبابلرى بۈلمىسى، درسىنگىزنى يخشى اوْرگىنە آله سىز مى؟

درس اسبابلرى

درسنى يخشى اوْرگىش اوچون، درس اسبابلرى كېرەك دىر.

درس اسبابلرى قويىدەگى نرسەلردىن عبارت:

كتاب، قلم، دفتر، پنسىل، خط كش، تخته، دوات، تباشير،
چۈت، چوڭى، مىز، و باشقە نرسەلر.

درس اسبابلرىنى پاك اسرهب، اولردىن يخشى فايىدەلىنىشىمىز كېرەك.

بابر، كۈپ يخشى بالە. او، درس اسبابلرىنى دايىم پاك اسرهب، ييل آخرىدە كتابىنى مكتب ادارەسىگە تاپشىرەدە.

حمرمتلى اوْقىتۇوچى!

- 1- رسم بارهسىدە اوْقۇوچىلەرنىنگ توشۇنچە (فکر) لرىنى سۈرەنگ.
- 2- يىنگى سۈزلەرنى تختەگە يازىپ، اوْقۇوچىلەرگە بىلدیرىنگ.
- 3- درس اسبابلەرنى پاک اسرەشنى اوْقۇوچىلەرگە توشۇنتىرىنگ.

عزيز اوْقۇوچىلەر!

- 1- درس اسبابلەرى آتلەرنىي آيرى- آيرى تختەگە يازىنگ.
- 2- قويىدەگى سۈزلەرنىنگ ھەرىپىرىسى بىلەن بىر جملە توزىنگ:
قلم، دفتر، خط كش، كتاب، پنسىل.

سىنىش:

- 1- اوْقۇوچىلەر، درس متنىنى اوْقىب، يازە آلهەدىلەرمى؟
- 2- درس متنىنىنگ يىنگى سۈزلەرنى اوْرگەنىبدىلەرمى؟

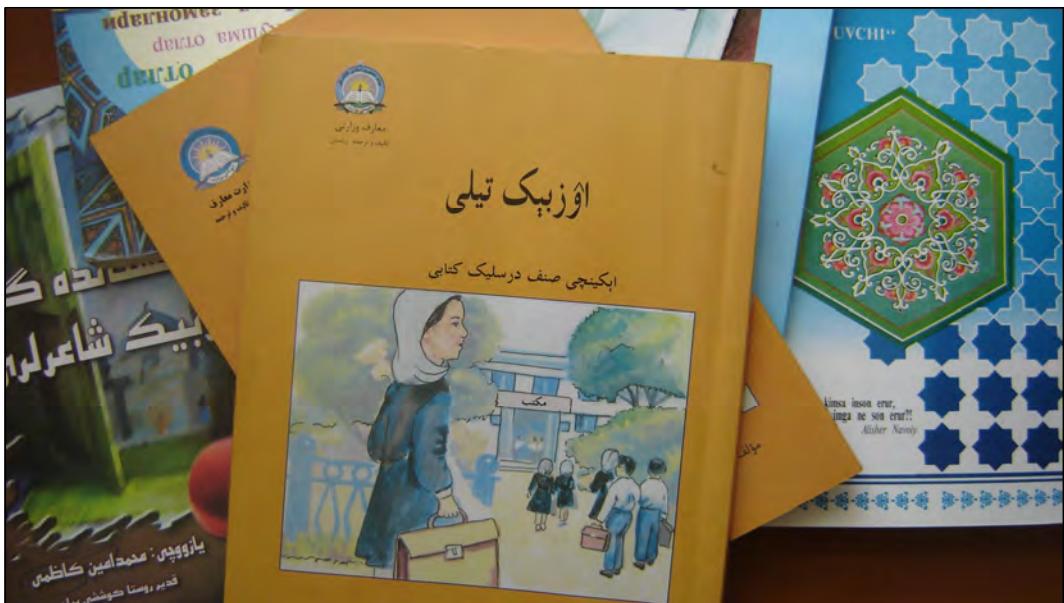
اوى تاپشىرىيغى:

- 1- درس اسبابلەردىن نېچىتەسىنى دفترلەرنىڭىزگە يازىپ كېلىنگ.

آلتنىچى درس

هدف: كتاب باره سىدە معلومات تاپىش، اوندن فايىدەلنىش و كتابنى يخشى اسرەش يۈللىرىنى اورگانىش.

- ۱- اوى لرىنگىزدە كتاب بارمى؟ اگر بار بۇلسە، آتلارىنى آيتە آله سىزىمى؟
- ۲- اىكىنچى صنف دە نېچە كتاب اوقيىلەدى؟ آتلارىنى آيتە آله سىزىمى؟
- ۳- اىكىنچى صنف درسلىك كتابى نېچە بېتىن عبارت؟

كتاب

اوزبېك تىلى اىكىنچى صنف درسلىك كتابى كۈپ گۈزەل دىر. اونده، باغ و تاغلر، دشت و دلهلر، گل و بلبل لرنىنگ رسمىلرى بار. كتاب دە يخشى شعرلر ھم بار. شعرلر اولكە، مكتب، آته- آنه وصفىگە يازىلگەن دىر. مېن كتابنى كۈپ يخشى كۈره من، اونى پۇش قىلىپ، پاك اسرەيمىن.

حرمتلى اوقيتىوچى!

- 1- كتابنى پوش قىلىشنى عملى صورتده اوقيوچىلرگە بىلدىرىينگ.
- 2- كتاب دن فايدەلنىش يېل لرىنى اوقيوچىلرگە توشۇنتىرىينگ.
- 3- حرفلر، سۈزلر و جمله لرنى اوقيوچىلرگە آيرى- آيرى كۈرسە تىينگ.

عزيز اوقيوچىلر!

- 1- هر بىرىنگىز اوز كتابلىرىنگىزنى عملى صورتده پوش قىلىينگ.
- 2- اوقيتىوچى كۈرسىتكەن سۈزلر و جمله لرنى اوز دفترلىرىنگىزگە يازىينگ.
- 3- قويىدەگى هر بىر سۈزگە گپ (جمله) توزىينگ:
كتاب، مكتب، باغ، تاغ.

سىىش:

- 1- اوقيوچىلر، عملى صورتده اوز كتابلىرىنى پوش قىلە آله دىلرمى؟
- 2- اوقيوچىلر، درس متنىدىن سۈزلر بىلن گپ لرنى بىر- بىرىدىن اجرە تە آله دىلرمى؟
- 3- اوقيوچىلر، درس متنىنى اوقيب، يازە آله دىلرمى؟

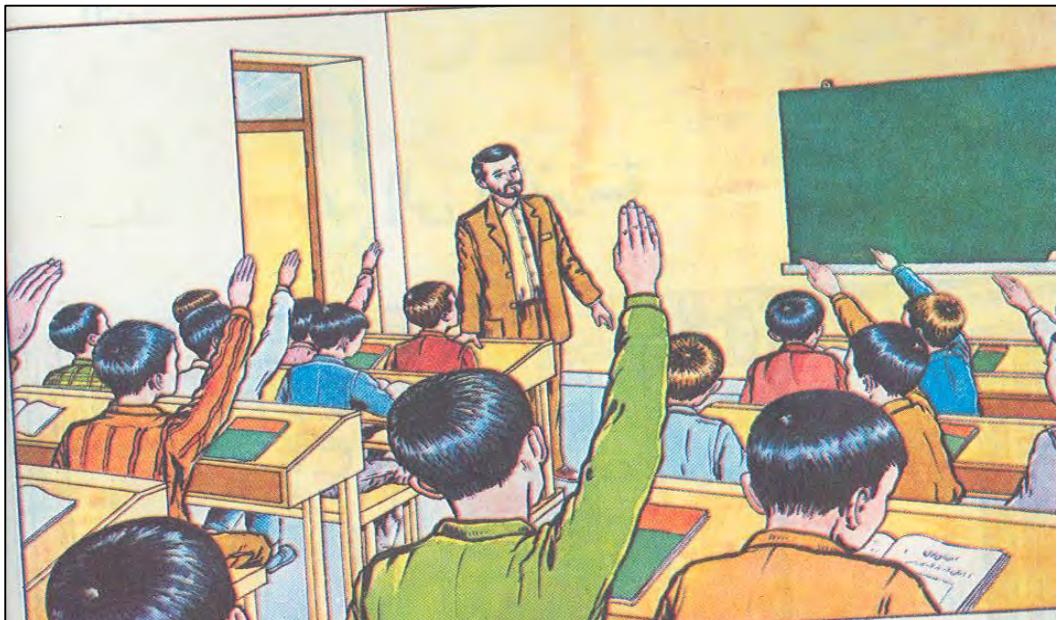
اوى تاپشىرىيغى:

قويىدەگى گپ لرنى كتابچەلرىنگىزگە يازىينگ:
مېنинگ كتابىمدا يخشى سۈزلر و گپلر يازىلگەن. مېن كتابىمنى يخشى كۈرهمن.

يېتىنچى درس

هدف: قىزىقىش بىلەن درس گە قولاق سالىش، استادلرنى حرمەت اپتىش و اوقيتىوچى بېرگەن بويروقلىنى بجريش.

- ١- اوقيتىوچى بارەسىدە سۈزلەرى آلهسىزىمى؟
- ٢- اوقيتىوچىنىڭ سۈزلىرىگە يخشى قولاق سالىمىلىك خىرلەرى بارەسىدە سۈزلەرى آلهسىزىمى؟
- ٣- اوقيتىوچىنىڭىز صنفدا نىمە ايش قىلەدى؟ سىز اونىڭ ايشلەرى بارەسىدە سۈزلەرى آلهسىزىمى؟

اوقيتىوچى

اوقيتىوچىمىز، كۈپ مختىكش و مەھربان كىشى دىر.
اوقيتىوچىمىز، صنف گە كېلگەن دە اورنىمىزدىن تورىب، سلام بېرەمىز.
اولر، سلامىمىز گە جواب بېرىب، حالىمىزنى سۈرەيدى لر. اوندىن سۈنگ، كتابلىرىنىڭىزدىن ينگى درسنى تاپىنگ دېب، بويورەدىلر.

بیز کتابیمیزنى آچىب، يىنگى درسنى تاپەمیز، اۇقىتۇوچىمیز بېرگەن
يىنگى درس گە قىزىقىش بىلەن قوشىلىپ، يىنگى نرسەلرنى
اورگەنمیز. بیز اۇقىتۇوچىمیزنى آتەمیزدەك يخشى كۈرەمیز.

* * *

حرمتلى اۇقىتۇوچى!

- 1- اۇقۇوچىلەرگە اويدە، صنفدا، مكتبەدە و يىشش جايلىرىدە يخشى يىشش يۈل لرىنى توشۇنتىرىنگ.
- 2- اۇقىتۇوچى گە حرمت اپتىشنى بىلدىرىنگ.
- 3- اۇقىتۇوچىنىڭ سۈزلەرگە قولاق سالىش فايىدەلرلىنى توشۇنتىرىنگ.

عازيز اۇقۇوچىلەر!

- 1- قويىدەگى گپلردهگى بۇش يېرلەنى كېرەكلى سۈزلەر بىلەن تۈلدىرىنگ:
- 2- اۇقىتۇوچىمیز اورنىمیزدىن تورىب، سلام بېرەمیز.
بىز كۈپ قىزىقىش بىلەن لرنى اورگەنمیز.
اۇقۇوچىلەر گروپ-گروپ بۈلەپ، اۇقىتۇوچى بارەسىدە صحبت قىلىسىن لە.

سىينش:

- 1- اۇقۇوچىلەر، صنف آدابى و اۇقىتۇوچىنى حرمت قىلىشنى بىلىپ دىلرمى؟
- 2- اۇقۇوچىلەر، درس متنىنى اۇقىب، يازە آلهدىلرمى؟
- 3- اۇقۇوچىلەر، درس متنى دن يىنگى سۈزلەنى اورگىنib دىلرمى؟

اوى تاپشىرىغى:

قوىيدەگى سۈزلەنى دفترلىنىڭىزگە يازىنگ:
اۇقىتۇوچىمیز كۈپ مەربان دىر. اۇقىتۇوچىمیز صنفگە كېلگەن پىتىدە اورنىمیزدىن
تورىب، سلام بېرەمیز.

سکیزینچی درس

هدف: یخشی اوْقۇوچى نىنگ صفت لرینى بىلىش، درس متنىنى اوْقىش و يازىش.

- ١- یخشى اوْقۇوچى دېب، كىم نى آيتەدىلر؟
- ٢- يۈل لر يانىدە و مكتب چمنى دە اپكىلگەن نهال لرنى سىندىرمه يىدىگەن اوْقۇوچى بارەسىدە سۈزلەھى آلهسىزمى؟
- ٣- هەركىم اېرتەلب اويقدۇن تورگىندا، نىمە قىلىشى كېرەك؟

يخشى اوْقۇوچى

يولدوز، اېرتەلب اويقدۇن تورگىندا سۈنگ، يوز-قۇلۇنى يوويب،
تىيش لرینى كرىم بىلەن برسلىدى، چاي اىچىب، نان يېڭىندا
سۈنگ، اوى تاپشىرىغىنى بىرىجىپ مكتب تامانگە جۈنەيدى.

او، مكتب زنگى اوريلمهى، اوْز صنفيگه كيرهدى. صنفداشلىرى بىلن سلام لشىپ، ساغ و سلامتلىكلىرىنى سۈرەڭدن سۈنگ، كتابىنى آلىب، آلدىنگى درسىنى اوْقىپدى و بجريلمه گن ايشلىرىنى بجرهدى. بىلگن نرسەلرىنى باشقە صنفداشلىرىگه آيتىپ بېرەدى و اولرنىنگ بىلگن و آيتىگن لرىنى اېشىتىپ، بىلمه گن نرسەلرىنى اوْز دفترىگە يازەدى. او، اوْقىتۇوچىنىنگ سۈزلىرىگە قولاق سالىب، اورگنەدى. دفترىگە يازگن نرسەلرىنى اوْقىتۇوچى سىيدن سۈرەيدى.

يولدوز، مكتب دن رخصت بۈلگچ صنفداشلىرى بىلن خىر لشىپ، يۈل بۈيىدە هېچكىيم گە آزار يېتكىيزمەى و نهال لرنى سىندىرمەى، اوبيى گە قىتهدى.

* * *

حرمتلى اُقىتىوچى!

- ١- هر بىر اُقۇوچىنى صنف قىشىسىدە تۇختەتىب، اۆزى بارەسىدە سۈزلىشنى بويورىنگ.
- ٢- درس متنى دن يىنگى سۈزلرنى تختەگە يازىپ، اُقۇوچىلەرگە بىلدیرىنگ.
- ٣- يوز- قۇلنى يووېش و تىشلەرنى بُرسلىشنى عملى صورتىدە اُقۇوچىلەرگە بىلدیرىنگ.

عزيز اُقۇوچىلەر!

- ١- هر بىر يىنگىز، يخشى اُقۇوچى بارەسىدە سۈزلىنگ.
- ٢- يوز- قۇل لرنى يووېش و تىشلەرنى بُرسلىشنى عملى صورتىدە صنفدا بىرىنگ.
- ٣- تختەگە يازىلگان يىنگى سۈزلەر بىلەن گپ يا جملە توزىنگ.

سىنىش:

- ١- اُقۇوچىلەر، يخشى اُقۇوچى بارەسىدە سۈزلەرى آله دىلرمى؟
- ٢- اُقۇوچىلەر، تىشلەرنى يخشى بىر سلب، پاكلەرى آله دىلرمى؟
- ٣- اُقۇوچىلەر، يىنگى سۈزلەر بىلەن گپ توزە آله دىلرمى؟

اوى تاپشىرىغى:

قوىيىدەگى سۈزلەر بىلەن گپ توزىنگ:
صنفداشلار، يخشى، بُرس، تىش، اُقۇوچى.

تۈقىزىنچى درس

هدف: ياردم مفهومىنى بىلىش و اۇرگىش اوچون بىر-بىرى بىلەن ياردملىشىش.

- ١- ياردم سۈزى نېچە و قىسى حرفىردن توزىلگەن؟ اولرنى سىن، حرفىر آتىنى ئىتە آلهسىزمى؟
- ٢- ياردم دېب، نىمەنى ئىتە دىلر؟ ياردم بارەسىدە سۈزلەئى آلهسىزمى؟
- ٣- سىزنىنگايىكى قامىنگىز بار، صنفاداشىنگىزنىنگ قلمى يۈق. اونىنگ قىيىنچىلىكىنى حل قىلىش اوچون نىمە ايش قىلەسىز؟

yarدملىشىش

تېمۇر، بىز بىلەن صنفاداش دىر. تېمۇر، ھەر كون درسلرىنى اۋقىب، اوى تاپشىرىغىنى بىرەدى. شۇنىنگدېك، درس اسبابلرىدىن: كتاب، قلم، دفتر، اۇچىرگىچ (پنسىلپاك)، خط كش و باشقە كېرەكلى نرسەلرى دايىم تېراڭىدە موجود. تېمۇر مېن و

باشقة صنفداشلر يمیز نینگ درس لريگه ياردم بېرەدى. بىزهم، صنف و مكتب ايشلر ينى ياردم لشىش يۈلى بىلن بجورەمیز.

حرمتلى اوقيتىوچى!

- 1- ياردم لشىش بارەسىدە اوقيووچىلر گە سۈزلەنگ.
- 2- اوقيووچىلر گە ياردم لشىش مثال لرىنى آيتىنگ.
- 3- درس متنى دن ينگى سۈزلەنى تختە گە يازىب، اوقيووچىلر گە بىلدىرىنگ.

عزيز اوقيووچىلر!

- 1- هر بىرىنگىز ياردم بارەسىدە سۈزلەنگ.
- 2- درس اسباب لرى نينگ آت لرىنى كتابچە لرىنىڭىز گە يازىنگلەر.
- 3- ينگى سۈزلەرنى بىلن گپ توزىنگلەر.

سىنىش:

- 1- اوقيووچىلر، درس متنىنى اوقيب، يازە آله دىلرمى؟
- 2- اوقيووچىلر، ياردم مفهومىنى توشۇنىب، ياردم لشىش فايىدە لرىنى بىلىپ دىلرمى؟
- 3- ينگى سۈزلەرنى بىلن گپ توزە آله دىلرمى؟

اوى تاپشىرىيغى:

درس متنى دن اوچتە سۈزنى تىلبى، اولر بىلن گپ توزىنگ.

اوّينچى درس

هدف: قوشلر آتلرى و فايدەلرینى بىلىش، اپل بۇلگن و ياوايى قوشلرنى تانىب، اولرنىنگ آتلرىنى اوّقىش و يازهآلыш.

١- قوشلر بارەسىدە سۈزلەي آلهسىز مى؟

٢- قىسى قوشلرنىنگ يومورتقەسىنى يېسە بۇلەدى؟

* * *

قوشلر

قوشلر، اوچووجى حيوانلر دىر. بىزنىنگ اولكەمىزدە تورلى قوشلر؛ جملەدن: تاۋووق، فيلمرغ، اوردك، كفتر، بلل، چومچوق، قلدىرغاغچ، موسىچە، سايىرە، فاطىمەقوش، تورنە، قرغە، الەشق-شق، كۈك قرغە، ككلىك، بۈدنە، قجيير، مينا، قىرغى(قىغىر)، طاووس و باشقە بار.

بىر خيل قوشلر: تاۋووق، فيلمرغ، اوردك و كفتر آدملىرىكە اپل بۇلگن و يىنه بىر خىلى: بۈدنە، ككلىك، بلل، قرغە، بورگوت، قجيير، قرغىغە و باشقەلر ياوايى قوشلر دىر. اولوسىمىز قوشلرنىنگ

گۈشتى، يومور تقەسى و پىرلىدىن فايدەلنى دىلر. بىز، قوشلارنىڭ اويمەلرىنى بوزمەيمىز و جۇجەلرىنى اولدىرمەيمىز.

حىمىتلى اۇقىتىووجى!

- ۱- اېل بۇلگەن و يوايى قوشلار بارەسىدە سۈزلەنگ.
- ۲- درس متنىنىڭ يىنگى سۈزلىرىنى تختەگە يازىب، اۇقىش، يازىش و تاوشلارنى اۇقۇوچىلەرنىڭ توشۇنتىرىنگ.
- ۳- "سۈراق" بېلگىسىنى تختەگە يازىب، گپ آرقەلى اۇقۇوچىلەرنىڭ توشۇنتىرىنگ.

عىزىز اۇقۇوچىلار!

- ۱- اۇزىنگىز تانىيگەن قوشلار آتىنىي أىتىنگ.
- ۲- آدم لر بىلەن اېل بۇلگەن قوشلار آتىنىي أىتىنگ.
- ۳- درس متنىنىڭ يىنگى سۈزلىرىنى دفترلىرىنگىزگە يازىنگ.
- ۴- قوشلاردىن فايدەلىنىش بارەسىدە سۈزلەنگ.

سېينىش:

- ۱- اۇقۇوچىلەرنى اۇقىب، يىنگى سۈزلىرىنى بىلەپ دىلەرمى؟
- ۲- آدم لر بىلەن اېل بۇلگەن و يوايى قوشلارنىڭ آتلارنىي آيتە آللە دىلەرمى؟
- ۳- سۈراق بېلگىسىنى تانىب، يازە آللە دىلەرمى؟

اوى تاپشىرىغى:

بېشته قوشنىڭ آتىنىي دفترلىرىنگىزگە يازىنگ.

اون بيرينچي درس

هدف: گپ لرده ايشله تيليشى كېره ک بولگن بېلگى لرنى بىلىش.

- ١- بېلگى دېب، نيمهنى آيتەديلر؟ سۈزىنگ.
- ٢- نېچىتە بېلگى نى تانىسىز؟ آت لرىنى آيتىنگ.
- ٣- سۈراق بېلگى سىنى تانىسىزىمۇ؟ رسمى نى چىزىنگ.
- ٤- نقطە بېلگى سى نىنگ، قەيپ لرده قۇيىلىشى بارەسىدە سۈزىلە ئالەسىزمۇ؟

گپ بېلگى لرى

گپ دە، بىرار نرسە حقىدە معلومات بېرىلسە، آخرىدە "نقطە" بېلگىسى (.) قۇيىلەدى.

مثال: مېنинگ آتهم تېميرچى دىر.

گپ دە، بىرار نرسە حقىدە سۈرەلسە، آخرىدە "سۈراق" بېلگى سى (?) قۇيىلەدى.

مثال: آتهنگ نيمه ايش قىلەدى؟

گپ، كوچلى سېس يا هىجان بىلن كىشى گە قره تە آيتىلسە، آخرىدە "اونداو" بېلگى سى (!) قۇيىلەدى.

مثال: اى بابرا!

گپ نینگ بولکلری، یعنی گپ آره سیده گی سوژلر و عبارت لرنی اجره تیش اوچون "تۇختاو" بېلگىسى (،) قۇل لنىله دى.

مثال: بايقدار، بازار گە بارىب، ايگى سىر بىرچى، بىر چارك آلمە، بىر قطى ياغ و بىر كيلو گۈشت ساتىب آلىب كېلدى.

حىتملى اۇقىتىووچى!

- 1- يوقارىيىدە گى بېلگى لرنى مثال لرى بىلەن اۇقۇوچىلەر گە اۇر گتىنگ.
- 2- هر بىر بېلگى گە بىر- بىر گپ يازىب، عملى صورتىدە اۇقۇوچىلەر گە بىلدىرىنگ.

عزيز اۇقۇوچىلەر!

- 1- بېلگى لرنى دفترلىرىنىڭىز گە يازىنگ.
- 2- هر بىر بېلگى نى گپ لرده قوللۇنگ.
- 3- قىسى گپ سۈنگى دە سوراق بېلگىسى (؟) قۇيىلە دى ؟
- 4- اى باىر نىنگ سۈنگى دە قىسى بېلگى قۇيىلە دى ؟
- 5- درس متنى نى اۇقىب، بېلگى لرى باره سىدە اۇز گروپ لرىنىڭىز اعضا سى بىلەن سۈزلىشىنگ.

سىىنىش:

- 1- اۇقۇوچىلەر، گپ بېلگى لرىنى تانىب، آتلرىنى آيتە آله دىلرمى ؟
- 2- اۇقۇوچىلەر، گپ لرده گى بېلگى لرنى اۇز اورىن لرىگە قۇيە آله دىلرمى ؟

اوى تاپشىرىيغى:

ھربىر بېلگى بىلەن بىر- بىر گپ توزىنگ.

اُن ایگینچی درس

هدف: غرور نینگ یامان لیگی نی بیلیش و اپل گه یخشی لیک قیلیش.

۱- مغرور آدم دېب، قندھی کیشی نی آیته دیلر؟ بو حقدہ سوژلنگ.

۲- مغرور آدم نی اپل یخشی کوڑه دی می؟ بو باره ده سوژلنگ.

ایگی خوراز

بیر کون ایگی خوراز بیر-بیری بیلن اور یشدی. نتیجە ده،
اولدن بیری باشقە سیدن قاچیب، بیر یېرگە یاشیندی.
قاچیرگن خوراز مغرور بولیب، بیر بلند یېرگە چیقیب،
قناتلرینی قاقیب، قیچیردی. شو پیتده بیر بورگوت کېلیب،
مغرور خورازنى چنگالى گه آلیب کېتدى.

کۈرىنگ، زۇر اوستىيگە زۇر بار اېكىن. شونىنىڭ اوچون، ھېچكىم اۋز زۇرييگە ايشانىب، اۋزىدىن كمزۇرلارگە ظلم اپتمەسىن. كېر و غرور يخشى اېمس.

حرمتلى اۋقىتۇوچى!

- 1- اىيگى خۇراز حكاىيەسىنى اۋقووچىلارگە آيتىپ، نتىجەسىنى بىلدىرىنگ.
- 2- كېر و غرور ضرۇرلىرىنى اۋقووچىلارگە بىلدىرىنگ.

عازيز اۋقووچىلار!

- 1- حكاىيە بارەسىدە هر بىرىنگىز سۈزلەنگ.
- 2- قويىدەگى گپلرنىنگ بۇش يېرلىرىنى مناسب سۈزلەر بىلەن تۈلدىرىنگ:
بىر كۇنى بىر - بىرلىرىنى اورىشىدى. نتىجەدە باشقەسىدىن
قاچىپ بىر بىرگە
3- قويىدەگى هر بىر سۈز بىلەن گپ توزىنگ:
زۇر، قاچىدى، مغۇرۇ لىك، خۇراز.

سىىنىش :

- 1- اۋقووچىلار، غرور نتىجەسىنى بىلىپ دىلرمى؟
- 2- درس متنىنى اۋقىب، يازاه آله دىلرمى؟

اوى تاپشىرىيغى :

قوىيدەگى سۈزنى دفترلىرىنگىزگە يازىنگ:
ھېچ كىيم اۋز زۇرييگە ايشانىب، اۋزىدىن كمزۇرلارگە ظلم اپتمەسىن.

اون اوچىنچى درس

هدف: مېوهلر آتلرىنى اۇرگىنىش و يازىش.

۱- مېوهلر آتلرىنى آيتە آلهسىزىمى؟ بىر نېچە مېوهأتىنى آيتىنگ.

۲- مېوهلى درختلىرىنىڭ آتلرىنى آيتە آلهسىزىمى؟

۳- قاۋون و تربوزنىنىڭ قىندەي اېكىلىشى بارەسىدە سۈزلەي آلهسىزىمى؟

مېوهلر

عزيز اولكەمېزدە تورلى-تورلى مېوهلر بار. بولر:
اورىك(زرداڭىل)، شفتالو، ناك، آلمە، انار، اوزوم، بەھى،
آلوچە، قره آلو، بادام، پستە، قاۋون، تربوز، يانغاق،
كۈك سلطان، توت، مالتە، كېنۋە، جلغۇزە و باشقەلردن
عبارت.

أىرييم مېوهلر يازىدە و بعضى لرى كوز فصلىدە
پىشىدەي. مېوه، ساغلىققە فايىدەلى دىر. مردم تازە و
قورۇتىلگەن مېوهلرنى بازارگە ساتىب، اونىنىڭ پولىگە
كېرەكلى نرسەلرىنى ساتىب آلهدىلر. اولكەمېزنىنىڭ تاجىلرى

قوروق مېوهلر؛ جمله دن: پسته، بادام، يانغاق و هۇل مېوهلر: اوزوم، قاۋون، تربوز، انار، آلمه و ناكىنى تشقى اولكەلرگە آلىپ بارىب، ساتە دىلر.

مېنینگ آتەم اوْتىگەن بەھار فصلىيەدە اوپىيمىز آلدىيدەگى باغىدە كۈپ مېوهلى درختلر نەھالىنى اپكىدىلر. مېن و اكەم اپكىلىگەن نەھال لر توبىنى بۈشەتىب، وقتىيە سوغارەمىز. انشاالله اوچىنچى يىلدە مېوه بېرەدى.

* * *

حرمتلى اۇقىتۇوچى!

- 1- درس متنى دن يىنگى سۈزلرنى تختەگە يازىپ، شو سۈزلرنى اۇقۇوچىلرگە هجا قىلىدىرىينگ.
- 2- "نقطە" و "سۈراق" بېلگىلىرىنى گېپلەردە قوللۇب اۇقۇوچىلرگە توشۇنتىرىينگ.
- 3- مېوهلر فايىدەلری بارەسىدە اۇقۇوچىلرگە قىسقە معلومات بېرىينگ.

عزيز اۇقۇوچىلار!

- 1- قويىدەگى هر بىر سۈز بىلەن گېپ توزىينگ:
اکە، كۈپ، نەھال، اپكىلەدى.
- 2- قويىدەگى گېنینگ بۈش جايىنى مناسب سۈز بىلەن تۈلدىرىينگ:
مېنینگ آتەم بەھار فصلىيەدە مېوهلى اپكىدىلر.

سینش :

- ١- اۇقووچىلر يىنگى سۈزلىنى هجا قىلىپ، تخته گە يازە آله دىلرمى؟
- ٢- "نقطە" و "سۈراق" بېلگى لرىنى گپ لىردا اىشلته آله دىلرمى؟
- ٣- اۇقووچىلر درس متنىنى اۋقىب، يازە آله دىلرمى؟

اوى تاپشىرىغى :

ھر بىر اۇقووچى آلتىتە مېوهنىڭ آتىنى دفترىيگە يازىپ كېلىسىن.

اون تۈر تىنچى درس

هدف: قول يېتمەيدىگە نرسەلرگە عىب قۇيىش فايىدەسىزلىكىنى بىلىش.

- 1- تولكى بارەسىدە سۈزلەي آلهسىزمى؟
- 2- يقىن لرىنگىزدە اوزوم بااغى بارمى؟ اوزوم قىسى فىصلە پىشەدى؟ بو بارەدە سۈزلەنگ.

اوزوم بااغى گە كىرگەن تولكى

بىر تولكى اوزوم بااغى گە كىردى. پىشىپ، آسىلىپ تورگەن اوزومنى كۈرىپ، آغزى نىنگ سووى آقدى. اوزومنى الماقچى بۈلىپ، اوزوم چىلەسىگە اينتىلدى. اما، اوزوم نى آلالمهدى. آخر اميدىنى اوزومدىن اوزىپ، قىتە-قىتە اونگە

قرهب: سېن خام اوژوم سن؛ شۇر و بېمۇزه سن؛
مېنینگ لايقىم اېمس سن، دېب آرقەگە قىتىب كېتدى.
بىرار كىشىنىڭ قولى بىر نرسەگە يېتىسى، اونگە عىب
تاقامسلىگى كېرىك.

حىمىتلى اۇقىتووچى!

- 1- يوقارىدەگى حكاىيە نىنگ نتىجەسىنى اۇقۇوچىلرگە بىلدىرىنگ.
- 2- عىبلش ضررلىرىنى اۇقۇوچىلرگە توشۇنتىرىنگ.
- 3- درس متنى دن يىنگى سۈزلەرنى تختەگە يازىپ، اۇقۇوچىلرگە بىلدىرىنگ.

عازيز اۇقۇوچىلار!

- 1- حكاىيە نتىجەسى بارەسىدە سۈزىلنىڭ.
- 2- يىنگى سۈزلەر بىلەن گپ توزىنگ.
- 3- قۇيىدەگى گپلەرنىڭ بۇش يېرلەرنى تۈلدىرىنگ:
- نتىجەدە، اميدىنى اوژومدن قىتە-قىتە اونگە قرهب كېتدى.

سىينش:

- 1- اۇقۇوچىلر، حكاىيەنى اوْز تىيلرىدە آيتە آللەدىلمى؟
- 2- درس متنىنى اۇقىب، يازە آللەدىلمى؟
- 3- يىنگى سۈزلەر بىلەن گپ توزە آللەدىلمى؟

اوى تاپشىرىغى:

اوچتە سۈراقلى گپ توزىنگ.

اُن بېشىنچى درس

هدف: حرف لرنىڭ تاواوشىنى انىقلش و اونلى تاواوشلرنى كۈرسىتۈۋچى حرفلىرىنى بىلىش.

- 1- اۇقىلگەن الفبا حرفلىرىدىن، آيتىلگىندە، تىل، لب، تىش، و تىنگلەي بىر- بىرىيگە تېڭىمەي چىقەدىيگەن تاواوشلرنى كۈرسىتۈۋچى حرفلىرى تاپىنگ.
- 2- تاواوش بارەسىدە سۈزلەي آلهسىزمى؟

آ، ئ، و، ۈ، ئى، ي.

اونلى تاواوشلرنى كۈرسىتۈۋچى حرفلىرى

اونلى تاواوشلرنى كۈرسىتۈۋچى حرفلىرىنى آيتىگىندە، ھوا تۈسۈققە اوچرهەمەي، اېركىن آغىزدىن چىقەدى.

اۇزبېك تىلىدە آلتىتە اونلى تاواوش بار. بولر قويىدەگى حرفلىرىنىڭ تىلەدى:

بىلەن كۈرسە تىلەدى:
آ، ئ، و، ۈ، ئى، ي.

مثال:

أو، اوى، آى، اى، اى و ياي.

* * *

حرمتلى اوقيتىوچى!

- اونلى تاوشلرنى كۈرسىتۈچى حرفلى بارەسىدە سۈزلىنگ.
- اونلى تاوشلرنى كۈرسىتۈچى حرفلىنى تختەگە يازىب، هر بىرىنى اوقوچىلەرگە عملى صورتىدە بىلدىريينىڭ.

عزيز اوقوچىلەر!

- درس متنى نى اوقيب، يىنگى سۈزلەنى دفترلىينىگىزگە يازىنگ.
- هەر بىرىينىگىز، اونلى تاوشلرنى كۈرسىتۈچى حرفلىنى سۈزلىردىن بېلگىلەپ چىقىنگ.

سىىش:

- اوقوچىلەر، اونلى تاوشلرنى كۈرسىتۈچى حرفلىنى تانىب، اوقيب، يازە آللەدىلەرى مى؟
- اوقوچىلەر، درس متنى نى اوقيب، يازە آللەدىلەرى مى؟

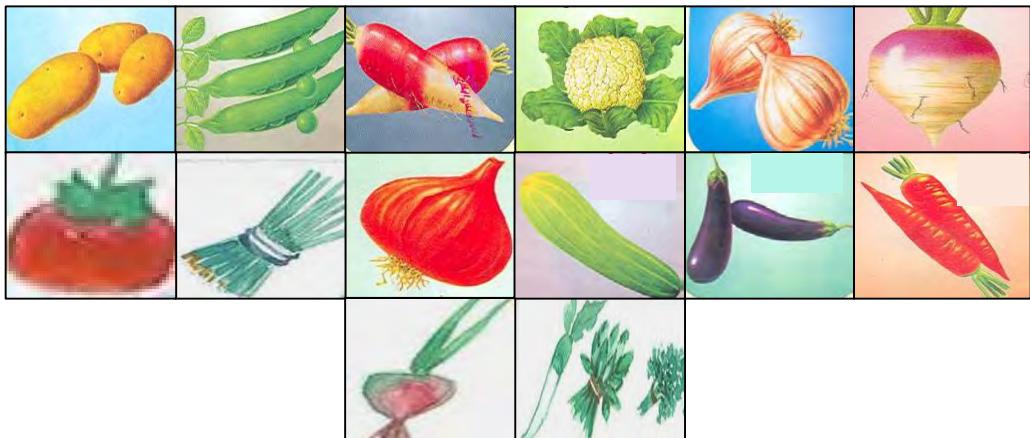
اوى تاپشىرىيغى:

اونلى تاوشلرنى كۈرسىتۈچى حرفلىنى دفترلىينىگىزگە يازىب كېلىنىك.

اون آلتینچى درس

هدف: كۈكتىرنى تانىب، آتلرىنى بىلىش، اۋقىش، يازىش و اولىدىن فايىدەلىنىش.

- ١- كۈكتىر بارەسىدە سۈزلەي آلهسىزمى؟
- ٢- اۇزلىرىنىڭىز فايىدەلىنگەن كۈكتىر آتىنى آيتە آلهسىزمى؟
- ٣- كۈكتىر، كۈپرەق قەيپەرلەدە تاپىلەدى؟
- ٤- اسمالاق نىمە دىر؟

كۈكتىر (سبزىجات)

بىزنىڭ اولكەمىزدە تورلى-تومان كۈكتىر تاپىلەدى: گىندە، ڪاهو، گشنىز، اسمالاق، مۇلى، پياز، كرم، سبزى (زرجاھ)، بادنجان، بامىيە، پىمەدىر، فاسولىيە، بادرينىڭ، شلغەم، قاواق (كدو)، ترايى، تراتبىزك، تره، گلپى و شوکبى نرسەلر.

كۈكتىرنى، فايىدەلىنىشدىن آلدىن پاك سووبىلىن يووپىش كېرەك. كۈكتىرنى يووپومەي يېڭىن كېشى كىسل بۈلەدى.

کۈكتىردىن فايىدەلىنىش سااغلىققە كۈپ فايىدەلى دىر. شۇنىڭ اوچون، ھمەمىز كۈكتىردىن كۈپ فايىدەلىنىشىمىز كېرىك.

حرمتلى اۇقىتىوچى!

- ١- كۈكتىر شىكلينى چارتىگە چىزىب، اۇقووچىلاردىن آتلىرىنى سۈرەنگ.
- ٢- كۈكتىر فايىدەلىنى اۇقووچىلارگە بىلدىرىينىڭ.
- ٣- كۈكتىر اېكىلىشى بارەسىدە قىسقە معلومات بېرىينىڭ.
- ٤- يىنگى سۈزلىنى تختە گە يازىب، اۇقىش و يازىشىنى اۇقووچىلارگە بىلدىرىينىڭ.

عزيز اۇقووچىلار!

- ١- اۇزىنگىز تانىگىن كۈكتىر آتلىرىنى دفترلىرىنگىزىگە يازىنگ.
 - ٢- كۈكتىر فايىدەسى بارەسىدە ھر بىرىنگىز سۈزلىنىڭ.
 - ٣- قويىدە گى ھر بىر سۈز، نېچە بۇغىن دن عبارت دىر؟ ھر بىر بۇغىن نىنگ آستىيگە خط چىزىنگ:
- گىشىزىز، كاهو، اسمالاق، پەمدىر، گندنە، پىاز.

سىنىش:

- ١- اۇقووچىلار، كۈكتىرلىنىڭ آتلىرىنى آينە آللەدىلرمى؟
- ٢- اۇقووچىلار، كۈكتىردىن فايىدەلىنىش يوللىرىنى بىلىپ دىلرمى؟
- ٣- درس متنىنى اۇقىب، يىنگى سۈزلىنى يازە آللەدىلرمى؟

اوى تاپشىرىيغى:

- قوىيدە گى سۈزلەر بىلەن گپ توزىنگ:
ايش، فايىدەلىنىش، كۈكتىر، بۇغىن.

اون يېتىنچى درس

هدف: اسمالاقنى تانىب، او بارهدهگى متننى اوقيش، يازىش و اسمالاق حقىدە سۈزلىش و اوندن فايدهلىش يۈللىرىنى بىلىش.

۱- اسمالاق بارهسىدە سۈزلەي آللەسىز مى؟

۲- اسمالاق دن قىندهى طعام لر پىشىرىلەدى؟

۳- اسمالاق، قەپىرلرده كۈكىرەدى؟

اسمالاق

اسمالاق، كۈكتلر تورىدىن دىر. اسمالاق آبى و دىمە يېرىلدە كۈگەرىب، اوسمەدى. اسمالاق تۇخىمىنى يېرىگە سېپىب، كۈكىرتىرەدىلر. عايىلەلر اسمالاق دن پوچك (بۈلانى)، الەچەفتىر، كۈك آشى و سبزى قورمه تىارلاب، پلو يا چلو بىلەن يېيدىلر.

اسملاق، ساغليققه فايدهلى دير. مردم، كۈكلەم فصليده
اسملاقنى دلهلردن تېرىپ كېلەدىلر و بازارگە ساتىب، اوينىڭ
پولىگە كېرەكلى نرسەلرينى ساتىب آلهدىلر.

حىزمتلى اۇقىتووچى!

- 1- ممکن بۈلسە، اسملاقنى صنفگە كېلتىرىپ، اۇقووچىلرگە كۈرسىتىنگ.
- 2- اسملاق قەيپىلدە كۈركىنلىنى و اوندىن فايدەلىنىش يۈللىرى بارەسىدە
اۇقووچىلرگە سۈزىنگ.
- 3- يىنگى سۈزلەنى تختەگە يازىپ، اۇقىش و يازىشىنى اۇقووچىلرگە
بىلدىرىنگ.

عزيز اۇقووچىلر!

- 1- درس متنىدەگى يىنگى سۈزلەرنى بىلەن گەپ توزىنگ.
- 2- اسملاق بارەسىدە آيرى - آيرى سۈزىنگ.
- 3- قويىدەگى جملە دە اونلى و اونداش تاوشىلىنى بىلدىرۇچى حرفلىنى
كۈرسىتىنگ:
اسملاق، كۈكتىلر تورىدىن دير.

سىنىش:

- 1- اۇقووچىلر، اسملاق فايدەلىرى بارەسىدە سۈزىلە ئالەدىلرمى؟
- 2- درس متنىنى اۇقىپ، يازە ئالەدىلرمى؟
- 3- يىنگى سۈزلەرنى بىلەن گەپ توزە ئالەدىلرمى؟

اوى تاپشىرىغى:

نقطە بېلگىسىنىڭ قۇللىنىشىنى مثال آرقەلى كۈرسىتىنگ.

اون سگىزىنچى درس

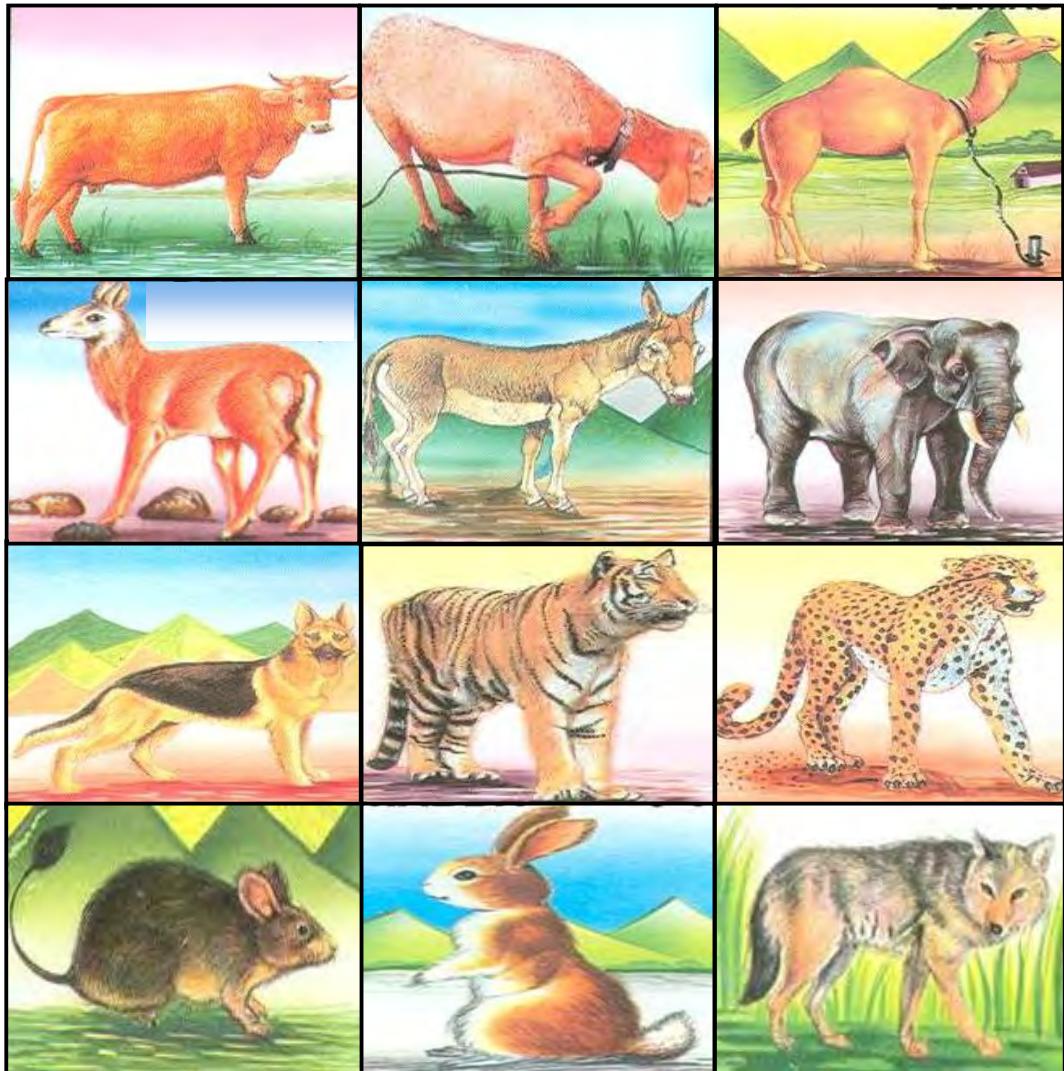
هدف: حيوان لرنى تانىب، آتلرىنى بىلىش، يازىش و اولردن فايىدەلنىش يۈل لرينى بىلىش.

1- حيوانلر بارهسىدە سۈزلەي آلهسىزىمى؟

2- نېچە حيوان نىنگ، آتىنى بىلەسىز؟

3- آدمىلر، حيوان لردىن قىندەي فايىدەلنى دىلر؟

4- حيوان لرنىنگ قىسى بىر يىنى يخشى كۈرەسىز؟

حیوان لر

بیز، کوپ حیوان لرنی تانیمیز. اپل بولگن حیوان لر: قوی، اپچکی، اپنک (سیگیر)، هوکیز، آت، تپوه، اپشک، ایت، موشوک (پشک)، تاوشقان (قویان) و باشقه لردیر.

ارسان، آییق، کییک، فیل، زرافه، شغال، تولکی، بوری، یولبرس، قاپلان، میمون و شوکبی حیوان لر یاوایی حیوان لر توریگه کیره دی.

حیوان لرنینگ بیر خیلی اوْتگن زمان لرده آدم لر بیلن اپل بولگن.

مردم، حیوان لرنینگ سوتی، گوشستی، یونگی و تپری سیدن فایده لنه دیلر. ایریم حیوان لردن دهقان چیلیک و یوک تاشیش ایشلری ده فایده لنیله دی.

بیز، اپل بولگن حیوان لرنی یخشی اسره ب، یېمک بېره میز و هېچ قچان اوْلرگه ظلم اېتمە يمیز.

* * *

حرمتلى اوقيتووچى!

- 1- اوقيووچىلر گە اېل بۈلگەن و ياوايى حيوان لرنىنگ آتلرىنى ئيتىنگ.
- 2- فايىدەلى حيوان لرأتلرىنى اوقيووچىلردن سۈرەنگ.
- 3- درس متنى نىنگ يىنگى سۈزلىرىنى تختە گە يازىپ، اوقيش و يازىشنى اوقيووچىلر گە اۇرگتىنگ.

عزيز اوقيووچىلر!

- 1- اېل بۈلگەن حيوان لرأتىنى دفترلىرىنىڭىز گە يازىنگ.
- 2- درس متنى نى اوقيب، يىنگى سۈز لر بىلەن گپ توزىنگ.
- 3- درس متنى دن بىر گپنى تىللە، دفترلىرىنىڭىز گە يازىنگ.

سىىش :

- 1- اوقيووچىلر، حيوان لر و اولرنىنگ آتلرى حقيىدە سۈزلەي آله دىلرمى؟
- 2- اېل بۈلگەن حيوان لرأتىنى ئيتىب، يازە آله دىلرمى؟
- 3- درس متنى نى اوقيب، سۈز لر و گپ لرنى كۈرسىتە آله دىلرمى؟

اوى تاپشىرىيغى :

ياوايى حيوان لرأتلرىنى دفترلىرىنىڭىز گە يازىنگ.

اون تۈقىزىنچى درس

هدف: قۇيلىر تورىنى تانىب، آتلارىنى بىلىش، اۋقىش، يازىش و قۇىلرنىنگ فايىدەلرى حقيىدە معلومات تاپىش.

- ١- قۇى لر بارەسىدە سۈزلەئى آلهسىزمى؟
- ٢- نېچە تورلى قۇينى تانىيىسىز؟
- ٣- قۇىنىنگ فايىدەلرى بارەسىدە سۈزلەئى آلهسىزمى؟

قۇى

قۇى، كۈپ فايىدەلى حيوان دىير. انسانلر، قۇىنىنگ سوتى، گۈشتى، يونگى و تېرى سىيدن فايىدەلنى دىيلر. اولكەمىزدە خىل مە - خىل قۇى لر: توركى، قراكۈلى، گدىك، قندھارى، هزاره گى، عربى و باشقە خىل قۇى لر بار. انسانلر، قۇىلرنىنگ يونگىدەن قالىن، گلەيم، كىيگىز، شال و چىكىمن توزەتەدى تېرى سىيدن چرم، پۇستىن، قىلىاق، بوت و اپتىك تىكە دىيلر.

بو نرسه لرنینگ بير قسمى، تشقى اولكەلرگە ساتىش اوچون بىبارىلىب، قالگنى اولكە ايچىدە ساتىلەدى. بىز قۇيلىرنى يخشى باقىب، اول دن كۈپ فايدەلر آله مىز.

حرمتلى اۇقىتۇوچى!

- 1- قۇى لر فايدەلرى بارەسىدە اۇقووچىلرگە سۈزلەنگ.
- 2- درس متنى نىنگ يىنگى سۈزلىرىنى تختەگە يازىب، اۇقىش و يازىشىنى اۇقووچىلرگە بىلدىرىنگ.

عزيز اۇقووچىلر!

- 1- قۇى تورلرى بارەسىدە اوْز گروپ لرىنگىزىدە سۈزلىشىنگ.
- 2- هر بىر اۇقووچى، قۇى فايدەلرى بارەسىدە آيرى- آيرى سۈزلىسىن.
- 3- درس متنى نىنگ يىنگى سۈزلىرىگە گپ توزىنگ.
- 4- درس متنى ده نېچە تۈختاو بىلگىسى اىشلەتىلگەن دىر؟ اول نى بىلگىلنگ!

سىىش:

- 1- اۇقووچىلر، اولكەمىزدە قۇى لرنىنگ قىسى تورلرى بارلىيگى بارەسىدە سۈزلەھىدىلىرى مى؟
- 2- قۇى نىنگ فايدەلرىنى بىلېب دىلرمى؟
- 3- درس متنىنى اۇقىب، يازىب، يىنگى سۈزلىرىلىن گپ توزە آله دىلرمى؟

اوى تاپشىرىيغى:

هر بىر اۇقووچى، قۇى لردىن قولگە كېلەدىيگەن نرسه لرنىنگ آتلرىنى اوْز دفترىيگە يازسىن.

ییگیر منچی درس

هدف: اونداش تاوشلرنى كۈرسىتۈوچى حىفلىنى تانىب، اۇقىش، يازىش و تاوشلرىنىي انىقلش.

- ١- اُوقیلگن الفبا حرف لریدن، آیتیلگنده تیل، لب، تیش و تنگله‌ی گه تېگیب چیقه‌دیگن تاواوشلرنى كۈرسىتۈۋچى حرف لرنى تاپىنگ.
 - ٢- آيتىگن حرفلرنىڭ تاواوشىنى چىقارە آله‌سىزىمى؟

ا ب پ ت ش ج چ ح خ د ذ ر ز ڙ س ش
ص ض ط ڙ ن ع غ ف ق ک گ ل م ن و
و ه ه و ی ی

اونداش تاوشلرنى كۈرسىتۈچى حرفلىر
اونداش تاوشلرنى كۈرسىتۈچى حرفلىرنى ايتگىنده، هوا
آغىز بۇشلىغىدە تۈسۈقە اوچرهىدى. اوشە حرفلىر،
قوپىدەگى لىردىن عبارت دىرى:

ب، پ، ت، ث، ج، چ، ح، خ، د، ذ، ر، ز، ڙ، س، ش،
ص، ض، ط، ظ، ع، غ، ف، ق، ک، گ، ل، ه، ن، ه.

حرمتلى اۋقىتۇوچى!

- اونداش تاوشلرنى كۈرسىتۇوچى حرفلىرىنىڭ تلفظى بارە سىدە سۈزلىنگ.
- اونداش تاوشلرنى كۈرسىتۇوچى حرفلىنى تختەگە يازىپ، ھر بىر حرفنىنىڭ تاوشىنى اىرى-اىرى چىقارىپ، اۋقووچىلرگە عملى صورتىدە بىلدىرىنگ.

عىزىز اۋقووچىلر!

- درس متنى نى اۋقىب، يىنگى سۈزلىنى دفترلىرىنىڭىزگە يازىنگ.
- ھر بىر اۋقووچى، اونداش تاوشلرنى كۈرسىتۇوچى حرفلىر ھجاسىنى سىنهسىن.

سىنىش :

- اۋقووچىلر، اونداش تاوشلرنى كۈرسىتۇوچى حرفلىنى تانىب، اۋقىب، يازە آلهدىلىرمى؟
- اۋقووچىلر درس متنىنى اۋقىب، يازە آلهدىلىرمى؟

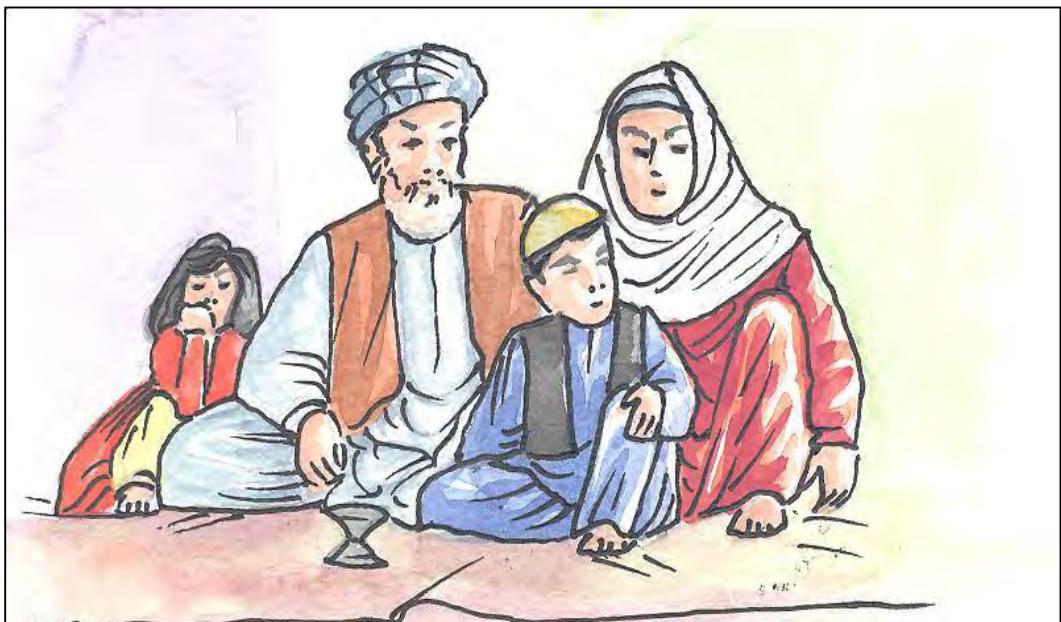
اوى تاپشىرىيغى :

قوىيىدەگى گېپنى دفترلىرىنىڭىزگە يازىنگ:
اونداش تاوشلى حرفلىنى آيتگىنده، نفس آلىش چاغىدە ھوا تورلى تۈسىققە اوچرهىدى.

بىرىنچى درس يىگىرمە

هدف: عايلەنى تانىب، عايلە حقىدەگى درسنى اوقيش، يازىش و بىلىش.

- ١- عايلە بارەسىدە سۈزلەي آلهسىزمى؟
 - ٢- عايلە لرىنگىزدە نېچە كىشى يىشەيدى؟
 - ٣- عايلە لرىنگىزدە ايشلەيدىگەن كىشى لر كىم لر دىر؟
- درس دن باشقە نىمە ايش قىلەسىز؟

عايلە

عايلە مىزدە توڭىز كىشى يىشەيدى. اولر: مېن، آتە، آنه، بابا، مامە، اكە، اوکە، آپە و سينگلىم دن عبارت دىر.
آتەم اوقيتىووچى، آنەم، آپەم و سينگلىم اوى ايشلىرىنى قىلەدىلر، اكەم اون اىكىنچى و اوکەم آلتىنچى صنفده درس اوقيىدىلر. اكە و اوکەم دمآلىش كونلرىدە اوى باغچەسىدە ايشلەيدىلر.

مېن، مكتب دن رخصت بۇلگىnim دن كېين مسجد گە بارىب، قرآن كريم اوقييىمن. اوندن سۈنگ، اوقيتىووچىمىز آچىن حساب كورسييگە باره من. بابەم بىلن ماھەم قرىب قالگەن لر، اولرنىنىڭ خدمتىنى هم قىلەمن. عايىلەدە، يالغىز آتهم ايشلەيدىلر. حاضر بىچەمىز آتهم نىنىڭ آيلىكى بىلن يىشەيمىز. شو كونلۇدە اكەم دوكان آچەدى، مېن هم انشاء الله اولر بىلن ياردەملىشەمن.

* * *

حرمتلى اوقيتىووچى!

- ١- عايىلە اعضا رىنگىز آتلرىنى تختە گە يازىب، اوقووچىلەرنىن ھر بىرىنى اوقيب، دفترلىرىگە يازىش لرىنى اىستىنگ.
- ٢- عايىلەدە ياردەملىشىش بارەسىدە سۈزلىنگ.
- ٣- عايىلەدە قىرى كىشى لر گە حرمت و اولر گە خدمت قىلىش بارەسىدە معلومات بىرىنگ.

عزيز اوقووچىلە!

- ١- ھر بىر عايىلە اعضا سى آتلرى بىلن گپ توزىنگ.
- ٢- گروپ لر گە بۇلنىب، عايىلەدە ايناق يىشىش بارەسىدە سۈزلىشىنگ.
- ٣- ھر بىرىنگىز، آيرى- آيرى اوز عايىلە لرىنگىز حقىدە سۈزلىنگ.

سىنىش :

- ١- اوقووچىلە عايىلە بارەسىدە معلومات تاپىب دىلرمى؟
- ٢- عايىلەدە ايناق يىشىش ۋەرىنى بىلىب دىلرمى؟
- ٣- درس متنىنى اوقيب، يازە آله دىلرمى؟

اوى تاپشىرىيغى :

عايىلە لرىنگىزدە گى اپرکك كىشى لر آتلرىنى يازىنگ.

يىيگىرمە اىكىنچى درس

هدف: آنه حقلىينى بىلىش، آنه گە حرمت و خدمت قىلىش.

۱- آنه لرىنگىز سىز اوچون قىندهى زحمت چېككىن لر؟ بو باره دە سۈزلە ئالەسىز مى؟

۲- آنه لر حقوقى و اولرنى حرمت قىلىش ضرورلىگى باره سىدە سۈزلە ئالەسىز مى؟

۳- آنه لرىنگىز سىزگە نىمە دېب، نصيحت قىلە دىلر؟

* * *

آنه

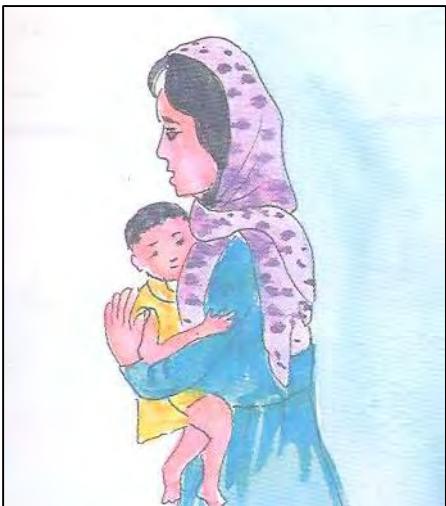
آنەم مېنى اوْز قارىن لرىدە تۈقىز آى، تۈقىز كون و تۈقىز ساعت اسرە دىلر. توغىلگىنیم دن سۈنگ، كىنە بۈلۈشىم گچە

تورلى- تومن قىينچىلىك لرنى كۈردىلر. بو عزيز كىشى، كىيم و بىدنىم نى پاكىزە اسـرەب، يېمك لرىم نى وقتىدە تىارلاب، دايىم مېنى يخشى ايشلەرگە قىز يقتىردىلر.

شۇنىنىڭ اوْچون، مېن آنەم نى

كۈپ سېويب، سۈزلە ئى بشىتىب، بويروق لرى نى اوْز وقتىدە بجرە من. اوى ايشلەر دە اولر بىلن ياردەم لىشە من.

ھەركىيم آنه سىگە حرمت و خدمت قىلسە، اېل آرە سىدە يخشى لىككە تانىلىب، اللە^{خالق} راضى لىكىنى قولگە كېلتىرەدى.

حىمىتلى اۇقىتۇوچى!

- آنەگە حىمىت قىلىش و بويورگەن ايشلىرىنى بىرىش ضرورلىكىنى اۇقۇوچىلەرگە بىلدىرىنگ.
- آنەنинگ بالەگە قىلگەن مەنتلىرى بارەسىدە سۈزلىڭ.

عازىز اۇقۇوچىلەر!

- قويىدەگى گپدە نېچە سۈز بار؟ ھە بىر سۈز آستىيگە خط چىزىنگ:
- ھە كىيم آنەسىيگە حىمىت و خدمەت قىلسە، يخشى آدم دېيلەدى.
- قويىدەگى گپلىرىننەن بۇش يېرلىرىنى تۆلدىرىنگ.
- مېن آنەمنى _____ من.
- بويروق لرىنى _____ من.
- اوى ايشلىرىدە _____ من.

سىىنىش :

- اۇقۇوچىلەر، درس مەتنىنى اۇقىب يازە آله دىلرمى؟
- اۇقۇوچىلەر، آنە حىمىتىنى عملى شىكلەدە بىرىھە آله دىلرمى؟
- اۇقۇوچىلەر، آنەنинگ بالەگە قىلگەن مەنتلىرى حقىدە سۈزلەھى آله دىلرمى؟

اوى تاپشىرىيغى :

قوىيدەگى گپنى دفترلىرىنگىزگە يازىنگ:
آنەم مېنىنگ كەتە بۇلىشىيم گچە تورلى - تومان قىين چىلىك لرنى كۈزدىلەر.

يىيگىرمە اوچىنچى درس

هدف: آته و آنه حقلىرىنى بىلىش و اولرنى حرمت اپتىش، مهر و يخشى

قىلىغىلر بىلەن اولرنى راخصى قىلىش.

۱- آته، آنه لرىنگىزنىڭ سىزگە قىلگەن محنەتلىرى بارەسىدە سۈزلەي آله سىزىمى؟

۲- آته، آنه لرىنگىزنى حرمەت اپتىش ضرورلىگى بارەسىدە سۈزلەي آله سىزىمى؟

آته و آنه

پېشوازىيىگە چاپەمن
راحتىمەننى تاپەمن
كۈنگلىم قۇوانچىگە تۈلر
قوياش قۇوانىب كولر
دنىادە دور يىگانە
چوچوک-چوچوک ترانە
آته- آنه جانىمەننى
ايىكى مەربانىمەننى

دكتور شفيقه يارقين

آتەم ايشىدىن كېلگىنده
آته جانىم قۇيىنىدە
آنەم مېنى اوپىگىندا
اكە - اوکەلرىم دېكى
آته - آنەم اىيىكىسى
اولر اوچون اۋقىيىمن
دايم حرمەت قىلەمن
دايم خدا اسرەسىن

حرمتلى اوقيتىوچى!

- ۱- اوقووچىلرنى يىغىب، آته- آنه وصفىدە آيتىلگەن شعرنى اوقيتىينگ.
- ۲- آته- آنهنىنگ باله اوچون چېككەن مەنتلرى بارەسىدە سۈزلىنگ.

عزيز اوقووچيلر!

قوىيىدەگى مىرع نېچە سۈزدىن توزىلگەن؟ دفترلارىنگىزگە يازىنگ و هر بىرسۈزنىنگ آستىيگە خط چىزىنگ:

آته- آنەم اىكىسى دنيادە دور يىگانە

قوىيىدەگى هر بىر سۈز بىلەن گپ توزىنگ:

سېز، قووانچ، چوچوك، مەربان.

اوقووچىلر اۇز آتهلرى قىلەدىگەن ايشلىرى بارەسىدە سۈزلىسىنلر.

سىنىش :

اوقووچىلر، آته- آنه وصفىدەگى شعرنى اوقيب، يازە آلهدىلمى؟

اوقووچىلر، آته- آنەلرىيگە حرمەت و خدمەت قىلىشنى بىلىبدىلمى؟

اوى تاپشىرىيغى :

قوىيىدەگى بىتنى دفترلارىنگىزگە يازىنگ:

اولر اوچون اوقييىمن چوچوك-چوچوك ترانە

يىكىرمە تۈر تىنچى درس

هدف: آتهلر سۈزىنى بىلىش، اوندن فايىدەلنىش و اورگىنىشى گە اوقيتۇوچى لرنى قىزىقىتىرىش.

۱- آتهلر سۈزى (مقال) بارەسىدە سۈزلەي آلهسىزمى؟

۲- آتهلر سۈزى دن بىرار تەسىنى آيتە آلهسىزمى؟

* * *

آتهلر سۈزى (مقال)

* پاکلىيگىنگ، ساغلىيگىنگ.

* ساغلىيگىم، باىلىيگىم.

* آلمەنى آتىب آلگۈنچە، دم غنيمت.

* بخارادە مالى بارنىنگ كۈنگلى تۈق.

* تېنتك با تور تېز اولر.

* ادبلى باله اپلگە منظور.

* آز-آز اورگىنib، دانا بۈلۈر، تامچى-تامچى يىغىلىب،
درىيا بۈلۈر.

* ساغلىيك تىلەسنسىنگ، كۈپ يېمە، عزّت تىلەسنسىنگ، كۈپ
دېمە.

* تېنتككە تېل بېرمە، قۇلىيگە بېل بېرمە.

حىزمىلى اۇقىتۇوچى!

آتهلر سۈزى بارەسىدە اۇقۇوچىلر سوپەسىگە يېرىشە، معلومات بېرىنگ.
1- يوقارىيەگى آتهلر سۈزى بارەسىدە آيدىن لىك تىشلىنگ.

عىزىز اۇقۇوچىلر!

- 1- درس دەگى آتهلر سۈزىنى يادلىنگ.
- 2- قويىدەگى آتهلر سۈزىنىڭ بۇش يېرىلەينى تۈلدۈرەينى:
- ادبلى _____ منظور.
- تېنتىك _____ تېز اۇلر.
- پاڭلىيگىنگ _____ ليگىنگ.

سىىش :

- 1- اۇقۇوچىلر، آتهلر سۈزى بارەسىدە سۈزلەى آله دىلرمى؟
- 2- درس دەگى آتهلر سۈزىنى اۇقىب، يازە آله دىلرمى؟

اوى تاپشىرىيغى :

ھە بىر اۇقۇوچى، اوشبو درس دەگى آتهلر سۈزىدىن اىكىتەسى نى يادلىب، اۇز دفترىيگە يازسىن.

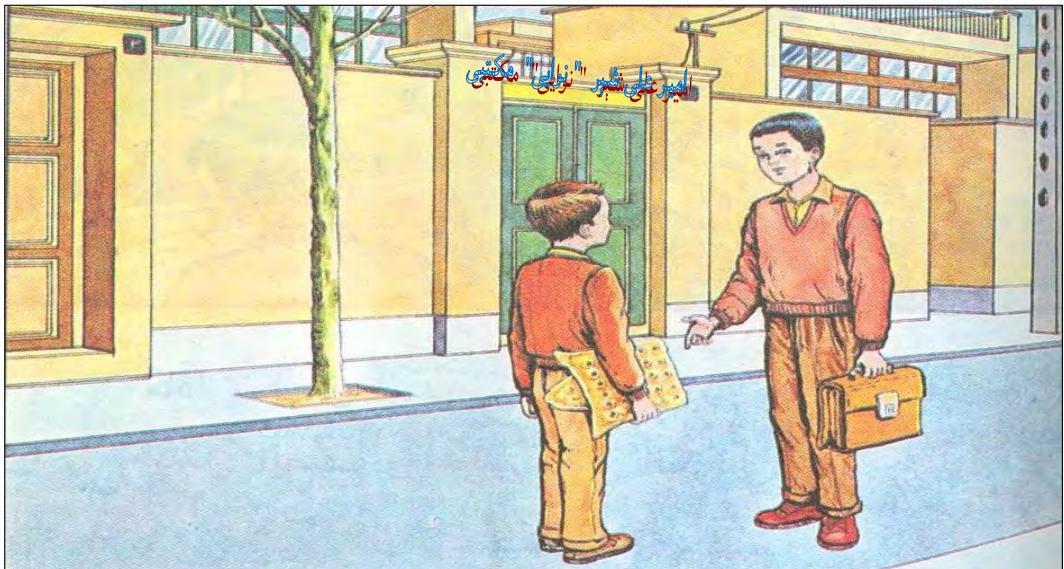
يىكىرمە بېشىنچى درس

هدف: سۈز بىلەن گپنى تانىب، سۈزلەدن گپ توزىش.

ھەر بىر يىنگىز، بىر - بىر گپ يازىنگ.

سۈز بىلەن گپنىڭ فرق لرىنى بىلەسىز مى؟

رسم گە قىھب، حاكا يە توزىنگ.

سۈز، گپ، متن

حەرف لەدن سۈز، سۈزلەدن گپ و گپلەدن متن توزىلەدى.

ھەر بىر گپنىڭ آخرىدە نقطە قۇيىلىپ، باشقە گپدەن

اجره تىلەدى. قويىدە گى يازىلگەن متن، سۈز و گپلەدن

توزىلگەن دىر:

باپر و سلىم اىكى آغە - اينى دىرلر. اولر بىر مكتبە دەرس

اوقييدىلر. باپر اوچىنچى و سلىم اىكىنچى صنف دە اوقدۇچى دىرلر.

اولر ھەركۇنى اپرتەلب اويقودن اويانىب، بىر گەلشىب سپورت قىلە

ديلر. باغچه لرى نى سوغارىب، ياوايى اۋەتلىرىنى اوزىب، سۈلگەن گل لرنى قىرقىب تىشلەيدىلر. شونىنگ اوچون، اولرنىنگ باغچه لرى دايىم كۈركم و گۈزەل بۈلىپ كۈرىنەدى. اولر بىر - بىرلىرىگە درس لرده ياردىم بىرەدىلر. دايىم آته - آنه لرى، اۋقىتۇوچى و مكتب مسؤول لرى نىنگ بويروق لرىگە كۈرە ايش قىلەدىلر. شونىنگ اوچون، اولر صنفلرىدە بىرینچى و لايق اۋقووچى بۈلىبىدىلر و اولرنى بىرچە كىچىك يخشى كۈريب، مقتب حرمەت قىلەدى.

* * *

حرمتلى اوقيتووچى!

- مكتب قاعدهلرينى رعايت قىلىش باره سىدە سۈزىنگ.
- گپنى اورگىتىش اوچون نېچە گپنى تختەگە يازىب، اوقووچىلرگە معلومات بېرىنگ.
- بىر گپنىنگ باشقە گپدىن قىسى بېلگى بىلەن اجرەتىلىشىنى اوقووچىلرگە توشۇنتىرىنگ.
- نېچە سۈزنى تختەگە يازىب، آيرى-آيرى هجاء قىلىشىنى اوقووچىلرگە بويورىنگ.

عزيز اوقووچىلر!

- درس متنى دن ايڭى گپنى كۈچىرىب، دفترلرینگىزگە يازىنگ.
- يازگەن ايڭى گپنىنگ سۈزلەرنى سەنهنگ.
- ينگى سۈزلەنى اوز دفترلرینگىزگە يازىب، هر بىر سۈز بىلەن گپ توزىنگ.

سىنىش:

- اوقووچىلر، گپ بىلەن سۈزنى اجرەتە آللەدىلمى؟
- سۈزلەدن گپ توزە آللەدىلمى؟
- بىر گپنى باشقەسى دن "نقطە" بېلگىسى آرقەلى اجرەتە آللەدىلمى؟

اوى تاپشىرىيغى:

قوىيىدەگى هر بىر سۈز بىلەن گپ توزىنگ:
كۈركەم، بويروق، اينى، سليم، حرمەت، بابر.

بیگیرمه آلتینچی درس

هدف: تاووق باقیش و اوندن فایده لنيشن نى بىلىش.

- ۱- تاووق دن قندھى فایدەلنه سىز؟
- ۲- تاووق نىمە يېيدى؟
- ۳- تاووق قە يېرددە يىشەيدى؟

تاووق

يۈلداش نىنگ بىر تاووق و بىر خۇرازى بار اپدى. تاۋوغى
ھەر كون بىر تە يومورتقة بېرردى. يۈلداش يومورتقة لرنى
صىندوقچەسىگە يىغىب، قۇيردى.

بیر کونی تاووق کتگی دن چیقمه دی. یۇلداش تاواووقنى
كتک دن چىقىرماقچى بۇلدى، بىراق ھەرنىڭھە اورىنسە ھەم،
تاواووق كتک دن چىقىمە دى. شۇندە، آنهسى یۇلداش گە
ايىتدى:

بالەم، تاواوغىنگ كورك بۇلىپىدى. يىغىن يومورتقەلرىنگنى
آلېب كېل، اولرنى تاواووقنىڭ تىگىگە قۇيىھە يىلىك.
يۇلداش يومورتقەلرنى آلېب كېلدى. آنهسى اولرنى تاواووق
آستىيگە قۇيدى.

يۇلداش ھەركۈن تاواووققە دان و سوو بېردى. يىگىرمە بىر
كۈن اوْتەندىن سۈنگ، يومورتقەلردىن جۈجهەلر چى- چىلەب،
چىقدى.

يۇلداش آنهسى آلدىيگە يوگورىب بارىب، خورسندلىك
بىلەن دېدى:
آنە جان، آنه جان! تاواوغىم كۈپ جۈجهەلر آچىپىدى، كېلىپ
كۈرىنگ!

آنەسى جۈجهەلرنى كۈرىب، قووانىب، اونگە دېدى:
يۇلداش جان، جۈجهەلر قوتلۇق بۇلسىن. اېندى اولرگە
قرەشنى اونوتىمە.

* * *

حىمىتلى اۇقىتۇوچى!

- ١- اۇقۇوچىلرگە تاۋووق باقىش و اوңدىن فايىدەلىنىش بارەسىدە قىسقە معلومات بېرىنگ.
- ٢- درس متنى دن يىنگى سۈزلەرنى تختەگە يازىپ، اۇقۇوچىلرگە بىلدىرىنگ.
- ٣- اوңداو بېلگى سى (!) بارەسىدە سۈزلەرنى.

عىزىز اۇقۇوچىلر!

- ١- قويىدەگى يىنگى سۈزلەر بىلەن گپ توزىنگ.
- ٢- يومۇرتقە، كىتكە، تاۋووق، خۇراز، جۇجە.
- ٣- تاۋوقدىن فايىدەلىنىش بارەسىدە گروپلرگە بۈلەننېب، مذاكىرە قىلىنگلەر.

سىنىش:

- ١- اۇقۇوچىلر، تاۋووق اسرەش فايىدەلىرى بارەسىدە سۈزلەرى آلهەدىلمى؟
- ٢- درس متنى نى اۇقىب، يازە آلهەدىلمى؟
- ٣- يىنگى سۈزلەر بىلەن گپ توزە آلهەدىلمى؟

اوى تاپشىرىيغى:

قوىيدەگى گپنېنگ بۇش يېرىنى تۈلدىرىنگ:
تاۋووق، هەر كون بىر بېررەدى.

بیگیرمه یېتىنچى درس

هدف: بېلگى لرنىنگ اۇرین لرینى بىلىش، اولرنى گپ لرده قۇللش.

- ۱- نېچە بېلگى نى تانىسىز؟
- ۲- گپ ده بېلگى لرنى اۇز اۇرنىگە قۇيىھە ئالەسىز مى؟
- ۳- گپ لرده بېلگى لرنىنگ قىندهى فايدەسى بارلىگى بارەسىدە سۈزلەئى ئالەسىز مى؟

نقطە بېلگى سى (.)، سۈراق بېلگى سى (?)، اونداو بېلگى سى (!)،
تۇختاو بېلگى سى (،)، شارحە بېلگى سى (:)

گپ بېلگى لرى

اېرگىش، ئالمە درخت لریدن ئالمە تېرىب، كارتىن لرده
جايلشتىردى. شو چاغىدە، ارسلان كېلىب، اېرگىش گە
دېدى: آهای، اېرگىش! نىمە ايش قىلە ياتىب سن?
اېرگىش جواب بېردى: ئالمەلر پىشىبدى. اولرنى
كارتن لرده جايىلب، ساتىگنى بازار گە ئايلىپ بارەمن.
اېرگىش، ارسلان دن سۈرەدى: ارسلان! سېن قەيىرگە
بارە ياتىب سن؟

ارسان جواب بېردى: مېن تاغەم نىنگ اوپىيدن ۋېتىدىم. اۇز
اوپىيمگە كېتەمن. اېرگىش، اوڭىگە نېچىتە ئالمە بېردى. ارسلان،
اوندن تىشكىر قىلىب، ئالمە تېرىشىدە اۇز اۇرتاغى گە ياردىم
بېرگىن دن كېيىن اوپىي تامان كېتدى.

حمرمتلى اوقيتىوچى!

- 1- درس متنى دەگى بېلگى لرنى اوقووچىلر گە كۈرسىتىب، بىلدىرىنگ.
- 2- بىر- اىكى گپ توزىب، كېرەكلى بېلگى لرنى اوز اورنىڭه قۇيىب، اوقووچىلر گە توشۇنتىرىنگ.

عزيز اوقووچىلر!

- 1- درس متنى نى اوقيىب، بېلگى لرىنى كۈرسىتىب، آت لرىنى آيتىنگ.
- 2- قويىدە گى گپ لرنىنگ بېلگى لرىنى قۇينىڭ:
آهای اپرگىش نىمە ايش قىلە ياتىب سن
احمد بىزنىنگ صنفاداشىمىز دىر

سىىنىش :

- 1- اوقووچىلر، گپ بېلگى لرىنى تانىب دىلرمى؟
- 2- اوقووچىلر، گپ بېلگى لرىنى آيتە آله دىلرمى؟
- 3- اوقووچىلر، گپ لرده بېلگى لرنى قۇيە آله دىلرمى؟

اوى تاپشىرىيغى :

- قويىدە گى گپ لرده كېرەكلى بېلگى لرنى قۇينىڭ:
اي ارسلان قەيىرگە كېتەسەن؟ مېن اويدە درس اوقييىمن
نان نى آل

يىكىرمە سگىزىنچى درس

هدف: اۇقووچىلرنى يخشى خط يازىش گە قىزىقىتىرىش.

- ١- مشق خطىنى قىندهى قلم بىلەن يازاهسىز؟
- ٢- پىنسىل بىلەن مشق خطىنى يازاه آلهسىزمى؟
- ٣- كىشى لە خە يازاه آلمەگىنیده، نىمە بۇلۇر اېدى؟

لطيفە

بىر كىشى، خە يازووچى آلدىگە بارىپ، دېدى: "مېنگە
بىر خە يازىپ بېرىنگ!"
خە يازووچى اونگە: "مېنینگ آياغىم آغرىيدى" دېدى.
شوندە او كىشى: "مېن سىزنى ھېچ بېرگە يىبارمەى من و
آياغ لرىنگىز بىلەن ھەم خە يازمەى سىز - كوا" دېدى.

خط يازووچى آيتدى: "تۇغرى آيتەسىز، لېكىن افسوس كە هر كىم گە خط يازسم، مېنىڭ اوزىم خط بىلەن بارىشىم كېرەك، چونكە يازگەن خطىمنى ھېچكىم اوقى آلمهيدى. اوزىم نى اۋزىم اوقيشىم كېرەك!"

"يخشى خط، آدم گە زىنت."

* * *

حرمتلى اوقيتۇوچى!

- 1- لطيفەنى اوقووچىلەر سويمىگە يەرەشە ايتىب، شاگىردىن ئىنگىزىمەن بىرىدىن سۈرەنگ.
- 2- خط اوقيش و يخشى خط يازىش يخشىلىكىنى اوقووچىلەر گە تووشۇنتىرىنگ.
- 3- درس متنى دن يىنگى سۈزلىنى تختە گە يازىب، اوقيب، اوقووچىلەر گە بىلدىرسىن.
- 4- تۇختاو (،) بېلگىسى قۇيىلەدىگەن اورىن لرنى اوقووچىلەر گە بىلدىرىپ، تمرىن قىلدىرىنگ.

عزيز اوقووچىلەر!

- 1- متن گە اوخشاش لطيفەلرنى بىلسىنگىز، صنفداشلىرىنىڭىز گە آيتىب بېرىنگ.
- 2- قويىدە گى گپلەر، نېچە سۈزدن توزىلەن؟ آيرى- آيرى يازىنگ:
- خط يازووچى آيتدى: تۇغرى آيتەسىز، لېكىن افسوس كە هر كىم گە خط يازسم، مېنىڭ اوزىم خط بىلەن بارىشىم كېرەك.

سینش:

- ١- اۇقووچىلر، بو لطيفەنى اوْز سوپەلرىگە يەرەشە، باشقەلرگە سۈزلەي آله دىلرمى؟
- ٢- اۇقووچىلر، يخشى خط و يامان خطنى فرق قىلە آله دىلرمى؟

اوى تاپشىرىغى:

قوىيىدەگى آتەلر سۈزىنى كتابچەلر يىنگىزگە يازىنگ:
يخشى خط، آدمگە زىنت!

يىكىرمە تۈقۈزىنچى درس

هدف: اۇقووچىلرگە فايدەلى ايشلرنى بىلدىريش و اولرنى يخشى ايش قىلىش و مهارت تاپىش گە قىزىقتىريش.

- ١- قىچە فايدەلى ايش لر آتىنى ايتە آلهسىز؟
- ٢- آته لرىنگىز نىمە ايش قىلەدىلر؟
- ٣- قىسى ايشلرنى يخشى كۈرەسىز و كېلە جىكەدە نىمە ايش قىلماقچىسىز؟

فايدەلى ايش لر

دنيادە هر خىل ايش بار: اېكىنچىلىك، نجارلىك، باغانلىك، چۈپانلىك، تېميرچىلىك، دوكاندارلىك، زرگرلىك، تىكىووچىلىك، كلاللىك و شولرگە اوخشاش باشقە ايشلر. آته - بابالرىمىز ايتىگن لر: ايش بولەدى، خير كېلەدى.

هر يورت نىنگ اولوسى يخشى ايشلىب، كۈپ محنىت چىكسە، يورت لرى آباد بولىب، اوْز لرى تىنچلىك دە

یشه یدی لر. پیغمبریمیز حضرت محمد ﷺ ایتگن لر: کسب و کار گه اپگه بولگن کیشی لر، الله ﷺ نینگ دوستی دیر لر.

حرمتلى اوقيتووچى!

- ۱- اوقووچيلرنينگ قىزىقىش لرىگە كۈرە فايىدەلى ايشلر بارەسىدە معلومات بېرىنگ.
- ۲- فايىدەلى ايش لرنىنگ مهملىكىنى اوقووچيلگە بىلدىرىنگ.
- ۳- درس متنى دن ينكى سۇز لرنى تختەگە يازىب، اوقووچيلگە بىلدىرىنگ.

عزيز اوقووچيلر!

- ۱- قويىدەگى جملەلرده بۇش يېرلرنى تۇلدىرىنگ:
- دنيادە لر بار.
- آته - بابالريمييز ايتگن لر: ايش بولەدى
- ۲- قويىدەگى جملەنинگ سۇز لرنى آيرى - آيرى تختەگە يازىنگ:
- فايىدەلى ايشلرگە اپگە بولگن کیشى، الله ﷺ نینگ دوستى دیر.

سىىش :

- ۱- فايىدەلى ايشلر يخشىلىكىنى اوقووچيلر بىلەپ دىلرمى؟
- ۲- درس متنى نى اوقيب، يازە آله دىلرمى؟

اوى تاپشىرىيغى :

- قويىدەگى جملەنى كتابچەلر ينكىزىگە يازىنگ:
- آته - بابالريمييز ايتگن لر: ايش بولەدى، خير كېلەدى.

اُٿيزيز ينچي درس

هدف: نجار باره سيءه قيسقه معلومات تاپيب، اونينگ اسباب لري بيلن تانيشيش.

- ١- دېره زه، چوکى، مېز، اېشىكىنى كيم يسه يدى؟
- ٢- ارده، تېشه، اسکنه (قاچاو)، رنده، برمە (بورغى) كيم نينگ اسباب لري دن سنه له دى؟

نجار

تۈرەنинگ آتهسى نجار دير. او، هر كون اېرتەلب، چايى نى اېچىگىنلىك كېين، دوكانى قامان جۇنەيدى. تۈرە هم آتهسى بىلن بىرگە، هر كون دوكانگە بارىب، آتهسى يىگە ياردەملىشىپ، شام چاغىدە او يىگە قىتىپ كېلەدى.

نجار، یاغاچ دن اپشیک، دېره زه، مېز، چوکى و باشقە كېرە كلى نرسەلرنى يسەيدى. ارّه، اسكنە (قاچاۋ)، رندە، تېشە و بورغى (بىرمه) نجارنىڭ اسبابلىرىدىن دىر. بو اسبابلىرى تېمىرچى لر يسەيدىلر. تۈرە ھم آتەسى دېك، ياغاچ دن يخشى نرسەلر يىشىنلى خواھله يدى. سىز ھم خواھله سىنگىز نجار بۇلە آلەسىز. نجارلىك ھم يخشى كىسبەلرنىڭ بىرى دىر.

حىرىتلى اۇقىتۇوچى!

- نجار و اوينىڭ يسەيدىگەن نرسەلردى حقيىدە قىيىقە معلومات بېرىنگ.
- نجار قۇلۇھىدېىگەن اسبابلر حقيىدە سۈزلىنگ.

عازىز اۇقۇوچىلر!

- نجار حقيىدە بىر سطرلىك خط يازىنگ:
 - قويىدەگى سۈزلر بىلەن گەپ توزىنگ:
- دۇكان، نجار، اسباب.

: سېنىش

- اۇقۇوچىلر، نجار بارەسىدە معلومات بېرە آلەدىلرمى؟
- اۇقۇوچىلر، نجار قۇلۇھىدېىگەن اسبابلىرىنى كىيم يسەگىنىنى بىلىپ دىلرمى؟

اوى تاپشىرىيغى:

قوىيدەگى گەپنى تۈلدۈرىنگ!
مېز و چوکىنى يسەيدى.

اوْتیز بیرینچی درس

هدف: کسل نینگ حالینی سوْرهش، بو ایش نینگ ثواب لری نی بیلیش و
کسل لرگه ياردم قیلیش.

- ۱- تېگره کلرینگیزدە کسل کیشى بارمى؟
- ۲- کسل کیشى نى دوالش اوچون قەپرگە آلیب باره سىز؟
- ۳- اگر صنفاداش لرینگیزدن بىرى کسل بۈلۈپ قالسە، اونگە قىندهى ياردم
قىلە سىز؟
- ۴- دوا ساتىلەدىگەن جاي نینگ آتىنى بىلە سىز لرمى؟

کسل کۈريش

کسل آدم نى کۈريش و حالینى سوْرهش، کۈپ ثوابلى
ایش دىير. کسل کیشى نى کۈريپ، حالینى سوْرەگن کیشى
گە الله ﷺ کۈپ ثواب بېرھىدى.

بايرنينگ آتهسى كسل بولگن اپدى. آتهم، توناكون اونى كورگنى بارديلر. كورگن دن سۈنگ، داكترگە آليب بارديلر. داكتر كسلنى معاينه قىلىپ، دوا يازىب بېرىدى. كېين آتهم دواخانەدن دوا ساتىب آليب بېرىدىلر. بايرنينگ آتهسى دوا يېڭىدىن سۈنگ ساغھېيىب، آتهمدن كۈپدن - كۈپ تشكىر قىلدى.

* * *

حرمتلى اۇقىتۇوچى!

- 1- كسل آدمنى كورىش و حالىنى سۈرەش آدابىنى اۇقۇوچىلرگە بىلدىريينگ.
- 2- اۇقۇوچىلرگە كسل بولگن پىتىدە داكترگە بارىب، اۇزلىنى معاينه قىلىدىريش لرىنى بىلدىريينگ.
- 3- كسل لىكىنى آلدىنى آليش يۈل لرىنى اۇقۇوچىلرگە بىلدىريينگ.

عزيز اۇقۇوچىلر!

- 1- قويىدەگى جملەلرده بۇش يېرىلنى تۈلدىريينگ:
- كسل آدم كۈپ ثوابلى ايش دىر.
- آتهم، توناكون كورگنى بارىب داكترگە آليب باردىلر.
- 2- قويىدەگى هر بىر سۈز بىلەن بىر جملە توزىنگ:
بابر، كسل، داكتر، دوا.

سینش :

- ١- اۇقووچىلر، كىسل كۈريش آدابى و كىسل لېكلىرنىنگ آلدىنى آلىش بارەسىدە سۈزلەى آله دىلرمى؟
- ٢- اۇقووچىلر درس متنى نى اۇقىب، يازە آله دىلرمى؟

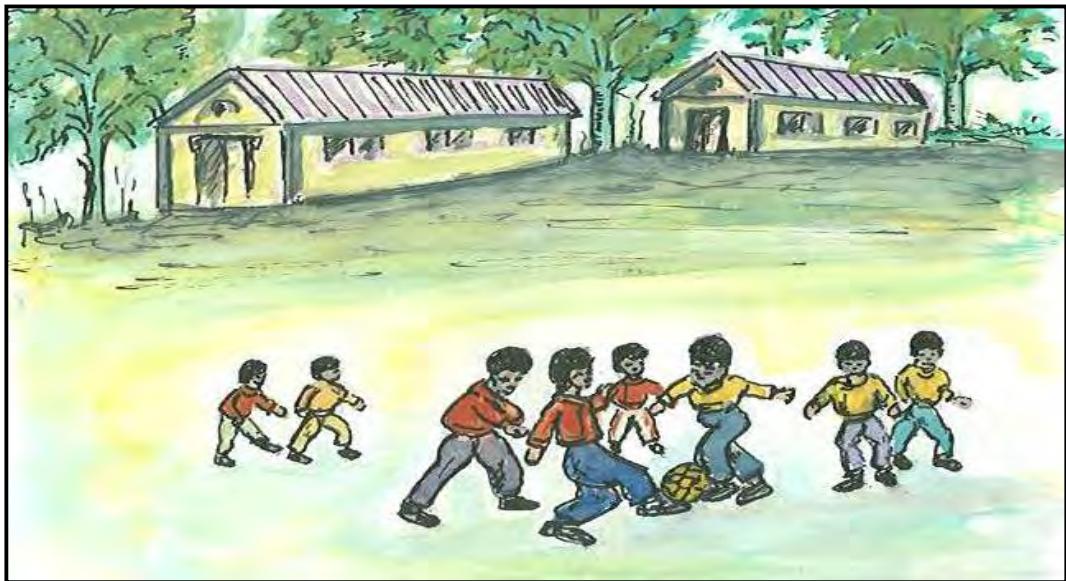
اوى تاپشىرىغى :

قوىيىدە گى جملەنى كتابچەلر يىنگىزىگە يازىنگ:
كىسل آدمنى كۈريش و حالىنى سۈرەش، كۈپ ثوابلى ايش دىر.

اوْتىز اىكىنچى درس

هدف: اوْقۇوچىلارنى يخشى اوْيىن لرگە قىزىقتىريش و ساغلىقنى سقلىش اوچون اوْيىن لرنىنگ فايدەلرىدىن آغاھلىتىريش.

- 1- اوْيىن لرنىنگ قىسىسى سىزگە ياقەدى؟
- 2- مكتب لرىنگىزىدە قىسى اوْيىنلر، اوْيىنه لهدى؟
- 3- اوْيىن لرنىنگ فايدەلرىنى ايتە آلهسىزمى؟

يخشى اوْيىن

يۈلداش، مكتب دن اوْيىگە كېلدى. يېمگىنى يېڭىدن و
چرچاغى چىققىندى سۈنگ، آنهسىگە اىتدى:
آنەجان! مېن چمن گە بارىب، اور تاق لرىيم بىلەن تۈپ
اوْينە يىمن.

آنەسى اىتدى: بار بالەم، لېكىن احتياط قىل، ينە بىرار
يېرىنگ يەھلىپ قالمەسىن.

يۈلداش و اۇرتاقلىرى تۈپلەندىلر. اولرنىنگ سانى اوْن اىكى كىشى اپدى. اولر اىكى گروپ گە بۈلەننېب، فوتىال اوپىنىنى باشلەدىلر. فوتىال اوپىنى عصرگە چە دوام اپتى. اوپىن توگە گىندن سۈنگ، قووانىب، اوْز اوى لرىگە، ساغ - سلامت ۋېتىدىلر.

حرمتلى اۇقىتووچى!

- 1- فوتىال اوپىنى حقيده اۇقووچىلر گە قىسقە معلومات بېرىنگ.
- 2- اۇقووچىلر گە سپورت فايىدەلرىنى بىلدىرىنگ.
- 3- درس نىنگ يىنگى سۈزلەرنى تختە گە يازىب، اۇقووچىلر گە بىلدىرىنگ.

عزيز اۇقووچىلر!

- 1- نېچە اوپىن نىنگ آتىنى ايتىنگ.
- 2- اوپىن لر نىنگ فايىدەلرى حقيده سۈزلىنگ.
- 3- اىكى گروپ گە بۈلەننېب، مكتب ميدانىدە عملى صور تىدە فوتىال اوپىننگ.
- 4- قويىدە گى هر بىر سۈز بىلەن بىر جملە توزىنگ:
يېمك، آنه، اۇرتاق، تۈپ، احتياط.

سىنىش:

- 1- اۇقووچىلر، درس متنىنى اوپقىب، يازە آله دىلرمى؟
- 2- اۇقووچىلر، فۇتبال و باشقە اوپىن لر حقيده معلومات تاپىب، اولرنىنگ فايىدەلرىنى بىلىپ دىلرمى؟

اوى تاپشىرىغى:

- قوىيىدە گى گپنى كتابچەلرىنگىز گە يازىنگ:
آنەجان، مېن چمن گە بارىب، اۇرتاقلىرىم بىلەن تۈپ اوپىنەيمىن.

اوٽیزاوچینچی درس

هدف: یاردم لشیش یؤلی بیلن ایشلرنینگ بجريش یؤللری نی بیلیش.

- ۱- معیوب کیشى لرگە یاردم بپريش یؤللری نی بیله سیز می؟
- ۲- یاردم لشیش باره سیده بیرار حکایه بیلسنگىز، آيتىنگ.
- ۳- یاردم لشیش باره سیده آته لرسۈزىدەن بېرته مثال آيتىنگ.

كۈر بیلن كچل

بىر سۈقىر (كۈر) بیلن بىر چۈلاق يۈلداش بۈلۈپ، يۈلگە
چىقدى لر. يۈل لرىدە بىر كتھ نهرگە دوچ كېلدى لر. بو نهر
اوستىدە كۈپرىك يۈق اپدى. چۈلاق، كۈر گە اىتدى:

اوکه‌جان، مېنینگ بىر آیاغيم معیوب و بو نهرنىنگ
كۈپريگى هم يۈق اېكن. اېندى بو نهردن قىدەي قىلىب،
اۇته مىز؟

سۈقىر آيتدى: مېنینگ كۈزىم بۈلگىنیده، سوودن اوْتر
اپدىم.

چۈلاق كۈرگە دېدى: سېن، مېنى آرقەنگە كۈتر.
مېن، سېنگە يۈل كۈرسىتىب، آياق قويىدەيگەن يېرلنى
آيتەمن.

شوندەي قىلىب، اىكاويمىز نهردن اۇته مىز. شوبىلن، اوْلر
بىر-بىرلرى بىلن ياردەملىشىب، اىگى يىريم، بىر بوتون بۈلۈپ
نهردن اوْتىدىلر.

آته لر سۈزى:
يىگە آت نىنگ چىنگى چىقىمەيدى.
بىر قول دن سېسى چىقىمەيدى.
* * *

حمرتلى اوقيتووچى!

- 1- سۈقىر بىلەن چۈلاقنىڭ قصەسىنى اوقۇوچىلەرگە آيتىب، نتىجەسىنى بىلدىرىنگ.
- 2- ياردەملىشىش فايىدەلىنى اوقۇوچىلەرگە بىلدىرىنگ.
- 3- درس متنىنىڭ يىنگى سۈزلىنى تختەگە يازىپ، اوقۇوچىلەرگە بىلدىرىنگ.

عزيز اوقۇوچىلەر!

- 1- قويىدەگى هەر بىر سۈز بىلەن بىر جملە تۈزىنگ:
- يۈلداش، نەھر، كۆپرىك، اوکە جان، آياق، ياردەم.
- 2- قويىدەگى جملەلرنىڭ بۇش يېرلىنى تۈلدىرىنگ:
- اوندن سۈنگ بىر-بىرلىيگە ايگى يېرىم،
..... بىر بوتون بۈلۈپ
3- سۈقىر بىلەن چۈلاقنىڭ قصەسىنى آيتىنگ.

سىىنىش :

- 1- اوقۇوچىلەر، سۈقىر بىلەن چۈلاقنىڭ قصەسىنى آيتە آله دىلرمى؟
- 2- اوقۇوچىلەر، قصەنىڭ نتىجەسى حقىدە سۈزلەئى آله دىلرمى؟

اوى تاپشىرىيغى :

قوىيدەگى جملەنى كتابچەلرىنىڭىزگە يازىنگ:
چۈلاق آيتدى: سېن، مېنى آرقەنگە كۈتر. مېن سېنگە يۈل كۈرسىتىب، آياق
قۇيەدىگەن جاي لرنى آيتە من. شوندەي قىلىپ، اىكاويمىز نهردىن اوته مىز.

اُوتیز تُورتینچی درس

هدف: چین دؤست بیلن يالغان دؤستنی فرق لش و دؤستلیک
قاعدەلرینى بىلىش.

- ١- دؤستلرینگىز بارمى؟
- ٢- اىڭى دؤست قندەي پىتىدە بىر-بىرىيگە ياردەم بېرىھ آله دىلر؟
- ٣- بىرار پىت دؤستىنگىز قىين چىلىككە اوچره گىنده، نىمە ايش قىلەسىز؟

وفاسىز دؤست

تورسون بىلن اپرگىش، بىردرخت آستىيدە اۋىنر اپدىلر.
بىردىنىگە بىر آيىق كۈرىندى. تورسون قۇرقيب، درخت
اوستىيگە چىقىدى. اپرگىش چىقە المهى، اولىك دېك يېرگە
اوزهلىب، ياتدى.

اییق کېلیب، اېرگش نینگ باشى، يۈزى و قولاق لرینى ايسکب،
اۋز يۈلینى آلیب كېتدى.

تورسون درخت دن توшиб، اېرگش دن سۈرەدى: اییق،
قولاغینگە نىمە دېدى؟

اېرگش آيتدى: اور تاغينگ قۇرقاڭ اېكىن؛ قىين چىلىك ده
دۈستىنى تىلب كېتىر اېكىن؛ سېن، او بىلەن دۈست بۈلمە، دېب
آيتدى!

آتهلر سۈزى:

يامان يۈلداش ياو بۈلر، روان يۈلدە غاو بۈلر.

* * *

حرمتلى اوقيتىوچى!

- ١- وفاسىز دۇست بارەسىدە اوقۇوچىلرگە معلومات بېرىنگ.
- ٢- يوقارىدەگى آتەلر سۈزىنى اوقۇوچىلرگە بىلدىرىنگ.
- ٣- درس متنى نىنگ يىنگى سۈزلۈنى تختەگە يازىب، اوقۇوچىلرگە بىلدىرىنگ.

عزيز اوقۇوچىلر!

- ١- قويىدەگى گپلرنىنگ بۇش يېرلىرىنى كېرەكلى سۈزلەر بىلەن تۈلدىرىنگ:
 - تورسون بىلەن اپرگش آستىدە اوينراپدىلر.
 - بىردىنگە كۈريندى. تورسون قۇرقىب اوستىيگە چىقىدى.
- ٢- قويىدەگى گپلرنىنگ سۈزلەرىنى آيرى- آيرى يازىنگ:
 - اورتاغىنگ قۇرقاڭ اپكىن؛ قىيىن چىلىك دە دۇستىنى تىشلىپ كېتىر اپكىن؛ سېن، او بىلەن دۇست بۇلمە.

سىنىش :

- ١- اوقۇوچىلر، چىن دۇست و يالغان دۇست بارەسىدە معلومات بېرە آله دىلرمى؟
- ٢- درس متنىنى اوقيب، يازە آله دىلرمى؟

اوى تاپشىرىيغى :

آتەلر سۈزىنى كتابچەلىرىنىڭىزگە يازىنگ:

يامان يۈلداش ياو بۇلر، روان يۈلده غاو بۇلر.

اُتیز بېشىنچى درس

هدف: اتفاق سىزلىك ضررلرى و اتفاق فايىدەلرینى بىلىش.

- ١- اتفاق سىزلىك بارەسىدە سۈزلەي آلهسىزمى؟
- ٢- صنفاداش لرىنگىز آرەسىدە دۇستلىك و ايناقلىك بۇلسە، يخشىمى يَا دىشمەنلىك؟
- ٣- اوى و صنفلرىنگىزدە دۇستلىك و ايناقلىك دە يىشىش يۈللەرینى بىلەسىزمى؟

نفاق نىنگ ضررلرى

بىر دريا اوستىيگە كۈپرىيىكە اُخشەگەن بىر اينگىچىكە تختە قۇيىلگەن اپدى. بىر كونى اىيگى اپچكى اىيگى تاماندن كېلىپ، تختە اوستىيدن اُتماقچى بۈلۈپ، بىر- بىرلەرىگە دوچ كېلدى لر. بىرتەسى آيتدى: سېن آرقەگە كېتىپ، مېنگە يۈل بېر.

با شقه سى آيتدى: سېن آرقەگە كېت.
آرەلريده قىقىچ جنجال بۇلدى. شوندە ايكاولرى ھم
بۈيىن لرينى اپگىب، شاخ لشدىلر. نتيجه ده ايكاولرى ھم
شاخ لشىب، تخته اوستىدين درياڭە توشىب، چۈكدىلر.
بو دىر، نفاق نتيجه سى.
بىز ھم شو قصە دن نتيجه آلىب، اۋز ارا دۈستىلىك و
محبتنى كۈپەي تىرەيلىك.

* * *

حرمتلى اوقيتووچى!

- 1- ايکى اپچكى نينگ قصه سينى اوقووچيلرگە بىلدىريپ، نفاق نينگ ضررلىنى توشۇنتىرىنگ.
- 2- صلح، تىنچيليك و دؤستلىك فايدەلرىنى اوقووچيلر سويمىگە يره شە بىلدىرينىڭ.
- 3- درس متنى نينگ ينگى سۈزلىنى تختەگە يازىپ، اوقووچيلرگە بىلدىرينىڭ.

عزيز اوقووچيلر!

- 1- ايکى اپچكى نينگ قصه سى و شونگە اوخشاش باشقە قصه لرنى بىلسىنگىز، صنفده تورىپ آيتىنگ.
- 2- اگر شو ايکى اپچكى بىر-بىرلىرى بىلەن ايناق بولغانلىرىدە، عاقبت نىمە بولىرىدى؟ هەر بىر اوقووچى آيرى-آيرى سۈزلىسىن.
- 3- قويىدەگى جملەنинگ بوش يېرلىنى تۈلدۈرنىڭ:
- ايكاولرى ھە تختە اوستىدىن توشىپ چۈكدىلر.

سىينش:

- 1- اوقووچيلر، نفاق ضررلىرى و صلح و دؤستلىك فايدەلرىنى بىلىپ دىلرمى؟
- 2- اوقووچيلر، درس متنىنى اوقيب، يازە آله دىلرمى؟

اوى تاپشىرىيغى:

قوىيدەگى گپنى گتابچەلرینگىزگە يازىنگ:
ايكاولرى تختە اوستىدىن درياگە يىقىلىپ، چۈكدىلر. نفاق نتىجەسى شوندەسى دىر.

اوْتیز آلتینچی درس

هدف: تیش لرنی پاکلش یوْل لرینی اوْر گنیش و فایدہ لرینی بیلیش.

- ۱- مسواک و يا برس نى كۈريپ سىزلىرمى؟ برس و مسواک، نىمە مقصىددە قۇللىله دى؟
- ۲- هر اپرته اويقودن تور گىنىڭىزدە، آغىز و تیش لرینگىزىنى نىمە بىلەن يووه سىز؟
- ۳- تیش لرینگىز آغرىسىه، كىيم گە بارە سىز؟

تیش لرنی اسرەش

بىز، تیش لریمیزنى پاکلش اوچون مسواک يا برس دن فایدەلنه مىز. تیش لریمیزنى برس و كِريم بىلەن يووسك، آغزىمیز يامان ايس بېرمەيدى و تیش لریمیز دايىم ساغ - سلامت قالەدی. اگر كۈپ ساۋوق يا كۈپ اىسىق سوو

ایچسک یا یېمک یېسک، تیشلریمیزگه خرر یېتەدی.
يانغاق، بادام، پسته و دانک(سویک) نى تیشلریمیز بىلەن
چاقمسلىگیمیز كېرەك. تیشلریمیز آغرييگن پیتەد، تیش
داكترىگە بارىب، كۈرستىش و دوالشىمیز كېرەك.

تیشلریمیز الله ﷺ نینگ كىتە نعمتى دىر. كېلىنگ بو
نعمت نینگ قدر ينى بىلەپ، اونى يخشى اسرەيلىك.

حرمتلى اوقيتىووجى!

- مساواك، برس و كرييەنى صنفگە كېلتىرىپ، اولردىن فايدەلنىشنى عملى صورتده اوقيووجىلرگە بىلدىرىنگ.
- كۈپ ايسىق و كۈپ ساوق نرسەلرنى اىچىش، و يېيش ھمەدە قىتىق نرسەلرنى تىش بىلن سىندىرىش ضررلىرىنى اوقيووجىلرگە بىلدىرىنگ.

عزيز اوقيووجىلر!

- قويىدەگى گېلرنىنگ بؤش يېرلىرىنى تۈلدىرىنگ:
- تىشلريمىزنى پاكىش اوچون فايدەلنىھمىز. تىشلريمىز آغريسىه بارىپ، دوا آله مىز.
- قويىدەگى گېنинگ سۈزلىرىنى آيرى - آيرى يازىنگ:
- كۈپ ساوق يا كۈپ ايسىق سوو اىچسک يا ايسىق يېمىك يېسىك، تىشلريمىزگە ضرر يېتكىزەدى.
- ۳- هر بىرىنگىز برس يا مساواكىننگ ايشلەتىشنى عملى شكلده كۈرستىنگ.

سىنىش :

- اوقيووجىلر، تىشلرنى پاكىشنى بىلىپ دىلرمى؟
- درس متنىنى اوقيب، يازە آله دىلرمى؟

اوى تاپشىرىيغى :

- قويىدەگى آته لر سۈزىنى كتابچەلرینگىزگە يازىنگ:
- ساغلىگىم، باىلىگىم.

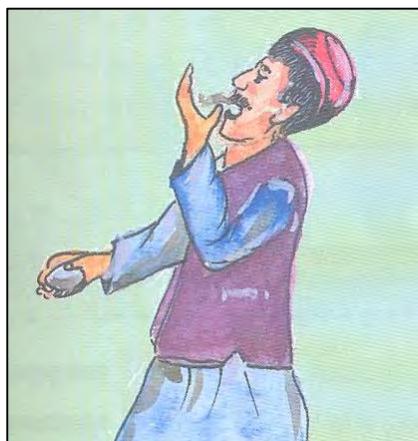
اوْتیز یېتىنچى درس

هدف: اوْقۇوچىلرنى ناس، سگرت، چلم و باشقە عمل لرنىنگ خىرلارىدىن آگاھلىتىرىپ، اولرنى بۇ عمل لردىن اوْزاقلىشتىرىش.

- ١- ناس نىمە دىر؟ بۇ حىقدە سۈزلەي آلهسىزمى؟
- ٢- سگرت بارەسىدە سۈزلەي آلهسىزمى؟
- ٣- چلمنى كۈريپسىزمى؟ كۈرگن بۈلسىنگىز، باشقەلرگە سۈزلەي آلهسىزمى؟
- ٤- ناس چېكەدىيگەن آدم لرنىنگ تىش لرى نىمە اوچون سب - سريق دىر؟ بۇ بارەددە سۈزلەي آلهسىزمى؟

حکایە

بېگ مرا دىنىنگ آتهسى عاشور اكە، ناس چېكىرىدى. شۇنىنىڭ اوچون، تىش لرى سب-سريق بۈلۈپ، ايس بېرردى. اوْتگەن كون تىش لرى أغريب، داكتىرگە باردى. داكتىر، اونىنىڭ تىش لرىنى كۈريپ:

تىش لرىنىڭىزنى هر كون كرييم و
برس بىلن يووينىڭ و ناس، سگرت،
چلم و شوكمى خىرلارلى نرسەلرنى
چېكىمنىڭ دېب، توصىيە قىيلدى.

عاشور اكە، داكتىرنىنگ سۈز لرىنى
اپشىتىگىندىن سۈنگ، ناس قوطىسىنى
چۈنتىگىدىن چىقىرىپ، اوْزاققە تىشلەدى. او، داكتىر سۈز لرىيگە عمل
قىيلىپ كېلەجىكده، ناس چېكىمسلىكىكە قىصد قىيلدى.

حرمتلى اوقيتىوچى!

- ناس، سگرت، چلم و شوكبى نرسه لرنىنگ خىرلرى بارەسىدە سۈزلنگ.
- درس متنىدە گى يىنگى سۈزلرنى تختە گە يازىپ، اوقيوچىلر گە بىلدىرينىڭ و يازدىرينىڭ.

عزيز اوقيوچىلر!

- عاشور اكە، نىمە اوچون ناس قوطىسينى اوذاققە تىشىلەدى؟ يخشى ايش قىلىدى مى يا يامان؟ اوينىنگ بو قىلگەن ايشى بارەسىدە گروپ لر گە بۈلەنیب، سۈزلىشىنگ.
- متن نىنگ يىنگى سۈزلرى بىلەن گپ توزىنگ.
- اوقيلگەن حكاىيەنинگ بىر بۈلەمىنى آيتىنگ.

سىنىش:

- اوقيوچىلر، درس متنى نى اوقيب، يازە آله دىلرمى؟
- اوقيوچىلر، يىنگى سۈزلردن گپ توزە آله دىلرمى؟
- اوقيوچىلر، ناس، سگرت، چلم و شوكبى نرسه لرنىنگ خىرلرى بارەسىدە سۈزلە ئىلە دىلرمى؟
- اوقيوچىلر، حكاىيە مفھومىنى بىلەپ دىلرمى؟

اوى تاپشىرىيغى:

قوىيدە گى سۈزلىرىلىن گپ توزىنگ:
چۈنتك، سب - سرېق، سۈز، ناس.

اُتیز سگیزینچی درس

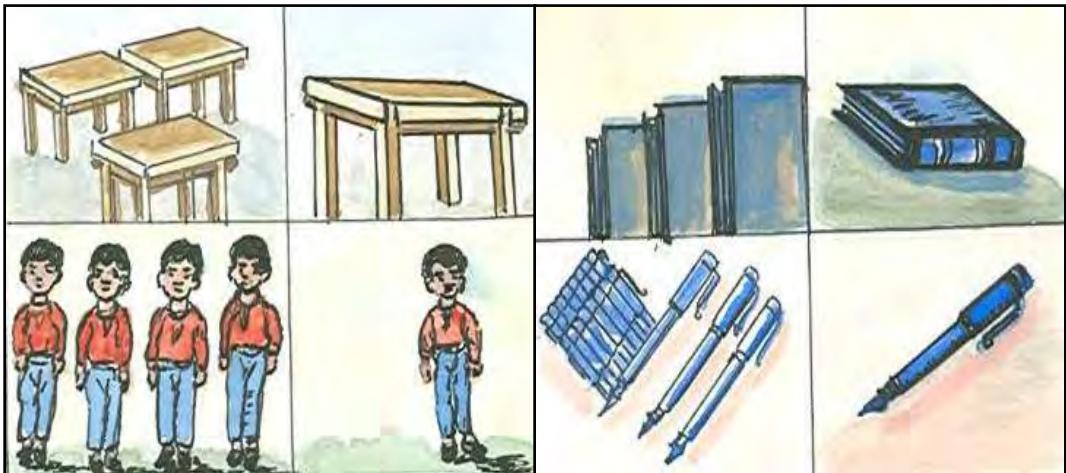
هدف: آتلرنینگ بیرلیک و کۈپلیک شکل لرینى بىلىش و اولرنى اجره تەآلېش،
بیرلیک و کۈپلیک شکل لرینى تۈغىرى اوقيش، يازىش و سۈزدە ايشله تىش.

1- بیرلیک بارەسىدە بىرار نرسەنى بىلەسىز مى؟

2- کۈپلیک دېب نىمەنى آيتەدىلر؟

3- «قلم» سۈزى کۈپلیک شكلىدە مى يا بیرلیک شكلىدە؟

4- کۈپلیک و بیرلیک بارەسىدە مثال كېلتىرە آلهسىز مى؟

آتلرнинگ بیرلیک و کۈپلیک شکل لرى

احمد، آتهسىگە آيتدى: آتهجان، توناكون بازارده بىر آدم تاۋوشى بارىچە بوندەى دېب، قىچقىردى: اى قصابلر، نانوالر، هوتلچىلر و ساتووچىلر، اپشىتىنگ و آگاه بۈلىنگ! شەھىدارلىك تامانىدىن بىرچە نرسەلرگە يىنگى نرخ قۇيىلدى. قۇيىلگەن نرخ دن ارتىق راق ساتەدىگە كىشىگە قتىق جزا بېرىلەدى.

آته‌جان، نیمه اوچون قصابنى قصابلر، نانوانى نانوالر، هوتلچىنى
هوتلچىلر دېب، قىچقىرر اېدى؟

آته‌سى بوندەي جواب بېرىدى: بىر نرسەنلىك و بىردىن
كۈپىنى كۈپلىك دېيدىلر. "لر" قوشىمچەسى بىرلىكىنى كۈپلىك كە
اۋزگرتىرەدى.

مثال اوچون: قلمدن قلملىر، كتابدن كتابلىر، مېزدن مېزلەر،
آدمدن آدملىر، قصابدن قصابلىرىسب، شوکبى باشقە نرسەلرنى ھەم
كۈپەيتىريش ممكىن.

حرمتلى اۋقىتۇوچى!

- ١- اۋقووچىلەرگە آتلارنىڭ بىرلىك و كۈپلىك شكل لرىنى مثال كېلىتىرىش بىلەن بىلدىرىنگ.
- ٢- اۋقووچىلەرنىڭ درس متنى دەگى آتلارنىڭ بىرلىك و كۈپلىك شكل لرىنى آيرى- آيرى كۈرسىتىش لرىنى اىستىنگ.

عازىز اۋقووچىلە!

- ١- آتلارنىڭ بىرلىك و كۈپلىك شكل لرى باره سىدە آيرى- آيرى سۈزلەنگ و عملى صورتىدە كۈرسىتىنگ.
- ٢- قويىدەگى سۈزلەننىڭ بىرلىك و كۈپلىك شكل لرىنى دفترلىرىنگىزگە آيرى- آيرى يازىنگ.
- ٣- پنسىل، چوكى لر، آسمان، يولدوزلر، قاۋون، يۈل لر، بادام لر، آدم، آت، خاتىن لر.

سىىش :

- ١- اۋقووچىلەر، آتلارنىڭ بىرلىك و كۈپلىك شكل لرىنى بىلىب دىلەرمى؟
- ٢- اۋقووچىلەر، درس متنى نى اۋقىب، يازە آله دىلەرمى؟
- ٣- اۋقووچىلەر، آتلارنىڭ بىرلىك و كۈپلىك شكل لرىنى بىر- بىرىدىن اجرەتە آله دىلەرمى؟

اوى تاپشىرىيغى :

قويىدەگى آتلارنىڭ شكلىدە (اولرنى كۈپلىك شكلى گە اۆزگەرتىرىنگ: اېركىك - حمام - بالە - كاغذ - يېمک).

اُتىز تۈقىزىنچى درس

هدف: يخشى بالهنىڭ صفتلىرىنى بىلىش و اۇقۇوچىلرنى بىلىم
اورگىشىش گە قىزىقتىرىش.

- ١- يخشى باله لر مكتب ده نىمە ايش قىلەدىلر؟
- ٢- اوى لرىنگىزدە نىمە ايش قىلەسىز؟

يخشى باله لر

كېلىنگ يخشى باله لر بىرگە مكتب بارەيلىك
يخشى اوقيب اورگىب يخشى آت چىقارەيلىك

اویقودن اویغانه‌دی
درسی نی اورگانه‌دی

یخشی باله اپرته‌لب
اوی ایشی‌نی بجريب

اوز اویی دېک بیله‌دی
مكتب‌گه شاشیله‌دی

یخشی باله مكتب‌نی
کېچ قالمسدن هر کونی

دایم حرمت قیله‌دی
اېل‌گه خدمت قیله‌دی

یخشی باله همه‌نی
اوز يورتى‌نی سپوه‌دی

يامانلىك‌دن قاچه‌دی
ياروغلىك‌نى ساچه‌دی

یخشی باله هميشه
هر تامانگه قوياش دېک

يخشىلىك‌نى اوپيله‌يليك
دایم يخشى سۈپيله‌يليك
دكتور شفique يارقين

کېلىنگ يخشى باله‌لر
دایم چىن سۈزلى بۈلۈب

حرمتلى اۇقىتىوچى!

- ۱- اۇقووچىلرنى تۈپلەپ، يوقارىيەدەگى ترانانەنى اۇقىتتىرىنگ.
- ۲- اۇقووچىلر سوپەسىيگە يەرەشە، بالەلرنىنگ مسؤولىتلىرىنى بىلدىرىنگ.

عازىز اۇقووچىلر!

- ۱- قويىدەگى مىصرۇنىڭ سۈزلىنى اىرى - اىرى يازىنگ:
ھەر تامانگە قوياش دېك ياروغلىكىنى ساچەدى
- ۲- قويىدەگى گەپلىنىڭ بۇش جايلىرىنى تۈلدىرىنگ:
 - كېچ قالمسى
 - اۇز يورتى
 - اېل گە

سىىش:

- ۱- اۇقووچىلر، درس متنىنى كتاب يۈزىدىن اۇقىب، تختەگە يازە آله دىلرمى؟
- ۲- اۇقووچىلر، ترانە بارەسىدە سۈزلەرى آله دىلرمى؟

اوى تاپشىرىغى:

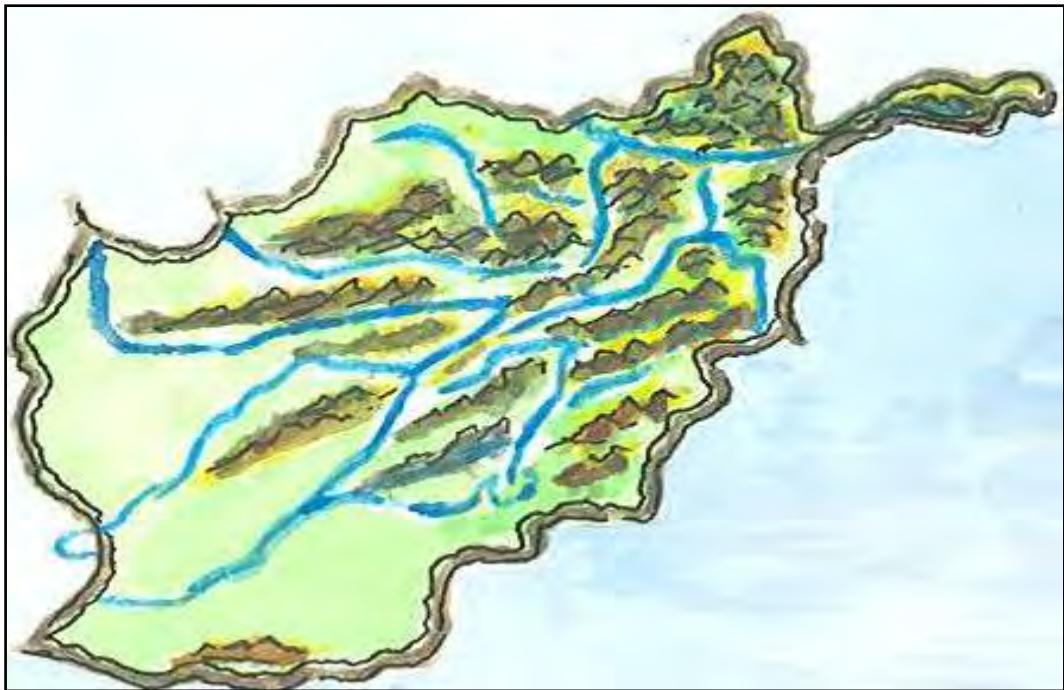
قويىدەگى بېتىنى كتابچەلىرىنگىزگە يازىنگ:

كېلىنگ يخشى بالەلر يخشى ليكىنى اوپىلەيلىك
دايم يخشى سۈزلەپ بۇلۇپ دايم چىن سۈزلەپ بۇلۇپ

قیرقینچی درس

هدف: افغانستان باره سیده قیسه معلومات تاپیش و اوندہ یشه یدیگن اېل لرنینګ آتلرینی بیلیش، اولکه میز آبادلیګی و اسره شی اوچون چین یوره کدن اینتیلیش.

- ۱- اولکه میز نینګ آتنی بیله سیز لرمی؟
- ۲- اولکه میز ده بار نرسه لر باره سیده سوژله هی الله سیز لرمی؟
- ۳- اولکه میز ده یشه یدیگان تورلی اولوس لرنینګ آتلرینی بیله سیز لرمی؟

اولکه میز

سنجر، آته سیگه آیتدی: آته جان، تونا کون اېلمرا د مېندن "اولکه میز نینګ قدیم و حاضر ګی آتی نیمه؟" دبب سوړه دی و اولکه میز باره سیده سوژلشیم نی ایسته دی. مېن اونګه جواب بېره آلمه دیم.

- آته‌جان، اولکه‌میز باره‌سیده مبنگه معلومات بپرینگ.
سنجرنینگ آته‌سی قووانیب آیتدى: بالله‌م، دقت بیلن
مبنینگ سۈزلریمگە قولاق سال و بو سۈزلرنى اپسینگدن
چىرمەی، اپرته‌گە اپلمرادنینگ جوابىنى بېر.

اولکه‌میزنینگ قدیمگى آتلرى آريانا و خراسان و
حاضرگى آتى افغانستان دىر. افغانستان ده آمو و ھلمند
دریاسى كېيى كىچى دەرىيالر و ھندوکش دېك اولكىن تاغلر بار.
تاغلریدە تورلى - تومن كانلر و اورمانلر بار. اولکه‌میز
چىرايلى دىر. افغانستان ده خىلمە-خىل قوملر و اولوسلر:
پشتونلر، تاجىكلر، توركىلر (اوزبېكلىرى، توركمەنلىرى...)
بلوچلر، پشهىلىر، نورستانىلىر و باشقە قوملر يشەيدىلر.
برچەمیزگە بو اولکەنى كۈپ سېۋىب، آباد قىلىش فرض دىر.

* * *

حرمتلى اوقيتىوچى!

- ١- افغانستان بارهسىدە اوقووچىلر گە قىسقە معلومات بېرىنگ.
- ٢- افغانستان نقشەسىنى صنف گە كېلتىرىپ، اوقووچىلر گە كۈرسىنگ.
- ٣- درس متنى يىنگى سۈزلىرىنى تختە گە يازىپ، اوقووچىلر گە بىلدىرىنگ.

عزيز اوقووچىلر!

- ١- قويىدە گى گپ يىنگ بۇش يېرىلىنى تۈلدىرىنگ:
- افغانستان ده _____ پشتونلر، تاجىكلىر، توركىلر (اوزبېكلىر، توركمەنلر...) .
- ٢- قويىدە گى هر بىر سۈز بىلەن مناسب جملە توزىنگ:
- افغانستان، اولوس، اولكە، كان، تاغ.
- ٣- درس متنى دن يىنگى سۈزلىنى آيرى-آيرى دفترلىرىنگىز گە يازىنگ.

سىنىش:

- ١- اوقووچىلر، افغانستان بارهسىدە قىسقە معلومات بېرە آله دىلرمى؟
- ٢- اوقووچىلر، درس متنىنى اوقيپ، يازە آله دىلرمى؟

اوى تاپشىرىيغى:

- قويىدە گى گپ لرنى دفترلىرىنگىز گە يازىنگ:
- افغانستان ده آمو و هلمىند درىاسى كېيىك دەرىالار، هندوکشىن دېك اولكەن تاغلر و كېنگ دلەل بار. تاغلر يىده تورلى - تومان كانلر و اورمانلر بار. اولكەمىز جودە گۈزەل و چىرايلى دىرى.

قيرق بيرينچى درس

هدف: كولگولي حكايه لرنى اور گنيش، اوْز وقتىدە سۈزلىش و دۇستلرنى قووانتىريش.

- 1- كولگو باره سىدە سۈزلەي آله سىزىمى؟
- 2- كولگو بىلەن يىشىش باره سىدە سۈزلىنگ.
- 3- بىرار كولگولي حكايه نى بىلىسنىڭىز، آيتىنگ.

كولگولي حكايه

اۋقىتىووچى، دايىم اۋقووچىلرگە آيتىر اپدى: «اۋقووچىلىرىم، سىزلىرگە بىرار كىشى يامانلىك قىلىسە، سىز اولرگە يخشىلىك قىلىنگ. يخشىلىك نىنگ فايدەلرى كۈپ دىر»

بیر کون طغرل، آته سی نینگ عینکی نی سیندیریب،
اوندن سۈنگ چاپیب آته سی نینگ آلدیگە باریب، آيتدى:
آته جان، اوقيتو و چىمیز دايىم يامان لىككە يخشى لىك
قىلىينگلر، دېب آيتىر اپدى. حاضر مېن سىزگە بير يامان لىك
قىلىيپ من. سىز، مېنинگ قىلگەن يامان لىكىم گە يخشى لىك
قىلىينگ.

آته سی حىران قالىب: مېنگە قىلگەن يامان لىكىنگى نى آيت،
اوندن سۈنگ مېن سېنگە يخشى لىك قىلە بىن، دېدى.
طغرل آيتدى: يۈق، آته جان، اون افغانى بېرمە سىنگىز،
آيتىمە يمن.

آته سی اون افغانى بېرىنگىن سۈنگ، طغرل آيتدى: مېن
سىز نىنگ عينكىنگىزنى سىنديرىيپ من!

* * *

حرمتلى اۇقىتىوچى!

- ١- يىنگى سۈزلرنى تخته گە يازىپ، اۇقووچىلر گە اۇقىتىنگ.
- ٢- حكاىيەنىنگ نتىجەسى حقيده سۈزلنگ.
- ٣- كولگولى حكاىيەلر گە اۇقووچىلرنى قىزىقتىرىنگ.
- ٤- تۈختاۋ و اوندادا بېلگى لرىنى اۇقووچىلر گە بىلدىرىنگ.

عزيز اۇقووچىلر!

- ١- حكاىيە بارەسىدە سۈزلىشىنگ.
- ٢- يىنگى سۈزلەر بىلەن گپ توزىنگ.
- ٣- طغىل، آتەسىگە ۋىسى يامانلىگىنى آيتدى؟ بو بارەددە سۈزلنگ.

سىىنىش:

- ١- اۇقووچىلر، درس متنىنى اۇقىب، يازە آله دىلرمى؟
- ٢- حكاىيە نتىجەسىنى بىلىپ دىلرمى؟
- ٣- يىنگى سۈزلەر بىلەن گپ توزە آله دىلرمى؟

اوى تاپشىرىيغى:

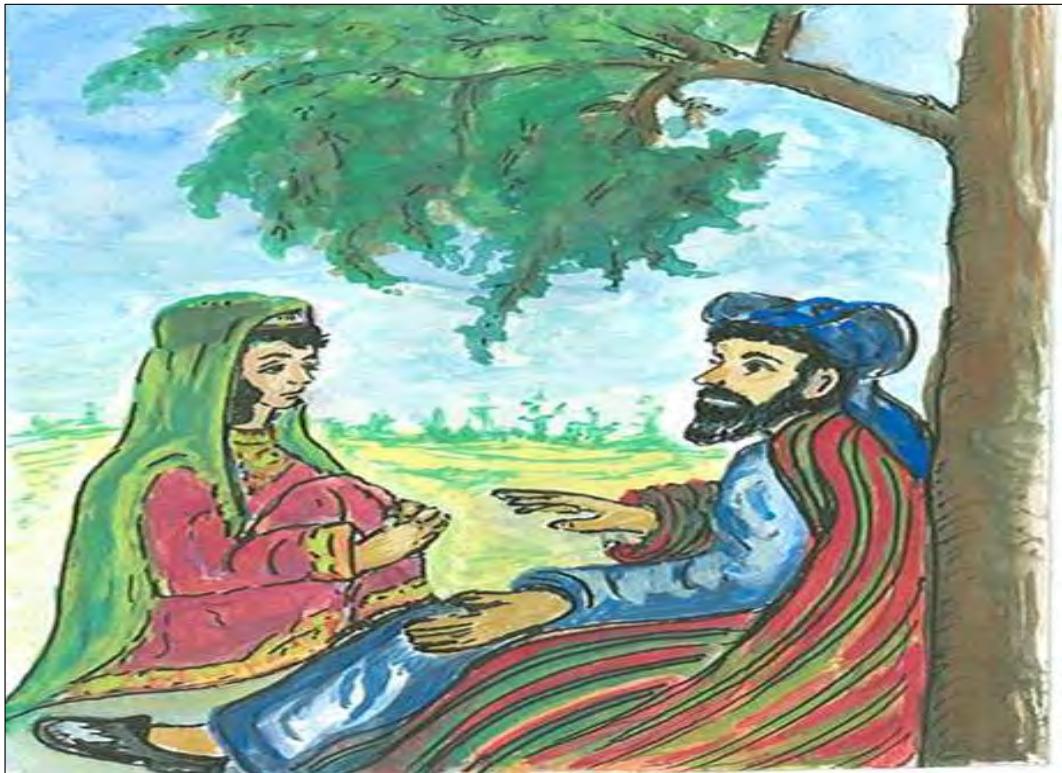
قوىيدە گى گپنى تۈلدىرىنگ:

- يامانلىك قىلگەن كىشى گە قىلىنگ.

قیرق ایکینچی درس

هدف: سُوْزِلش آدابی نى اوْرگنىش، اوْيلب سُوْزِلش، يخشى سُوْزِلش
آدابى دن حيات ده فايدهلىش.

- ۱- بير كىشى سُوْزِلپ تورگن بولسىه، نيمه ايش قىلىشىمىز كېرەك؟
- ۲- كۈپ سُوْزِلش و اوْيلەمەي سُوْزِلش يخشى مى يامان مى؟
- ۳- صنفداش لرىنگىزگە يخشى سُوْزِلش بارەسىدە معلومات بېرەالسىنگىز، سُوْزِلنگ.

سُوْزِلش آدابى

معلم باتورخان، يولدوزنىڭ آتەسى دىر. او، بيرينچى درس كونىدە بو سُوْزِلرنى يولدوزگە آيتدى: قىزىم، هر بير سُوْزنى اوْز وقتى و اوْز جايى نى بىلىب، سُوْزِلە. بير كىشى

سۈزلىب تورگن بۇلسە، گپىنى اوزىب، گپىرمه. سۈزلىشىڭندە نوبتنى اونوتمە؛ اوئىلەمە، سۈزلمە؛ باشقەلرنىنگ سۈزلىرىنى يخشى اېشىت، يامان سۈزلىرنى آيتىمە؛ اوئىلپ، ياقىملى سۈزلىرنى گپىر. يخشى سۈزلەيدىيگن كىشىنى ھەمە يخشى كۈرەدى. يولدوز، بو سۈزلىرنى اېشىتىگىندەن سۈنگ، آتەسىنىنگ قوللىرىنى اوپىب، كۈپ قووانچ بىلەن اونگە آيتىدى: آتەجان، سىزنىنگ آيتىگەن سۈزلىرىنىڭىزنى قولاغىمگە آلىب، سۈزلەگىنەمە، دايىم اولىدەن فايدەلنىھەمن.

* * *

حرمتلى اوْقىتۇوچى!

- ١- سۈزلش آدابى بارەسىدە اوْقۇوچىلەرى سويھەسىگە يەرەشە سۈزلنگ.
- ٢- اوْقۇوچىلەنى گروپ لرگە بۈلۈپ، ھر گروپ دن بىر-بىر اوْقۇوچىنى گېپىرىتىرىنگ.
- ٣- ياقىملى سۈز بىلەن اچىق سۈز اورتەسىدە گى فرق لرنى اوْقۇوچىلەرگە توشۇنلىرىنگ.
- ٤- يىنگى سۈزلرنى تختە گە يازىپ، اوْقۇوچىلەرگە بىلدىرىنگ.

عىزىز اوْقۇوچىلە!

- ١- درس متنى دن يىنگى سۈزلرنى تاپىپ، ھر بىرى بىلەن گپ توزىنگ.
- ٢- ھر بىرىنگىز بىر-بىر ياقىملى سۈز آيتىنگ.

سىىش:

- ١- اوْقۇوچىلە، سۈزلش آدابى نى بىلىپدىلرمى؟
- ٢- يىنگى سۈزلر بىلەن گپ توزە آللەدىلرمى؟
- ٣- درس متنى نى اوْقىب، يازە آللەدىلرمى؟

اوى تاپشىرىيغى:

قوىيدە گى سۈزلر بىلەن گپ توزىنگ:
قىزىيم، فايىدە، يخشى، سۈز.

قيرق اوچينچى درس

هدف: رخصت رقעה سى نى اوْقووچىلر گە اور گىتىش.

- ١- رقעה دېب، نىمەنلىكىي ئىتەدى؟ بىلسىنگىز، سۈزۈنگە.
- ٢- بىر رخصت رقעה سىنى كتابچەلر يازىنگىزىڭە يازە آله سىزىمى؟
- ٣- شونگە اوْخشاشى بىر كىسللىك رقעה سىنى ھەم يازە آله سىزىمى؟

رخصت رقעה سى

حرمتلى سىرەت معلم صاحب،
ضرور ايشىيم بارلىكى اوچون، بوگون مكتب گە كېلە آلمەيمىن.
حاضرى كتابىيدە رخصت معاملە قىلىشىنگىزنى اميد قىلەمن.

"حرمت بىلەن"
ايكتىنچى صنف اوْقووچىسى توران بېگ.

حرمتلى اوقيتىووجى!

- ١- رخصت و كسل لىك رقעה لرينى تخته گە يازىب، اوقيوچىلر گە اور گتىنگ.
- ٢- خط يازىشنى اوقيوچىلر گە بىلدىرىينگ.

عزيز اوقيوچىلر!

- ١- قويىدە گى سۈزلۈنى آيرى-آيرى يازىنگ:
- ٢- حاضرى كتابى دە رخصت معاملە قىلىشىنگىز گە اميد قىلە من.
- ٣- قويىدە گى سۈزلۈ بىلەن گپ توزىنگ:
تخته، يازىش، ضرور، ايش.

سىنىش :

- ١- اوقيوچىلر رخصت رقעה سىنى يازە آله دىلرمى؟

اوى تاپشىرىيغى :

ھربىر اوقيوچى رخصت يا كسل لىك رقעה سىنى كتابچە لرىيگە يازىب كېلىسىن.

قىرق تۈر تىنچى درس

هدف: اۇقووچىلرنى يخشى خط يازىش، خط اۇقىش، عايىلە و دۈستىلىنىڭ احوالىنى خط آرقلى سۈرهش گە قىزىقىتىرىش.

- ١- مسافر اينى- آغە لرىنگىزدن قىندهى احوال آلهسىز؟
- ٢- اوزاقدەگى دۈستلىرىنگىزدن خط كېلەدىمى؟ كېلسە، اولرىنىڭ خطىنى اۇقى آلهسىزمى؟
- ٣- سىز، اولرگە خط يازىبسىزمى؟

امان اللەنینگ آتەسى گە يىيارگن خطى
حرمتلى آتەجانىم،

برچەدن آلدىن، سلام و احترامىمنى قبول اپتىنگ. مېن،
مهربان آنەجانىم، عزيزاكە و اوکەلر و قدرلى آپە-
سىنگىيللىرىم و باشقە دۈستىلر و قرينداشلىرىم بىرچە
صنفداشلىرىم بىلەن اپسان- آمان يىسب يورىبمن. اللە تعالى
سىزنى ھم اۋز پناھىيە اسرەسىن.

آته‌جان! منه شویقین کون‌لرده امتحان لریمیز باشلنەدی،
شونینگ اوچون كېچە و كوندوز درس لریم نى يخشى اوقيب،
امتحانلرده يخشى نمرەلرآلىب، صنفييمدە بىرىنچى بۈلىشنى
ايستەيمىن. سىز دعا قىلسىنگىز، انشاء الله تىلەگىيم گە
يېتەمن. هر قىندهى خدمتىنگىز گە تىار من.

حرمت بىلەن

"اُغلىنگىز، امان الله"

* * *

حىمىتلى اۇقىتىووجى!

- ١- ھەرىپىر اۇقۇوچى اۋۇزسوپەسىگە يەرەشە ئىنى-آغەلرى يا اۇرتاقلىرىگە خط يازسىن.
- ٢- يىنگى سۈزلىنى متن دن آلىب، تختهگە يازىنگ.
- ٣- ھەرىپىر اۇقۇوچى اۋۇز آته، اكە، اوکە، آبه و تاغەلرى آتلرىنى يازسىن.

عىزىز اۇقۇوچىلر!

- ١- ھەرىپىنگىز، اۋۇز آتلەرىنىڭيىزگە اىكى سطردن كۈپرەق خط يازىنگ.
- ٢- قويىدەگى گېلىرىنىڭ بۇش جايلىرىنى تۈلدۈرىنگ:
 - سلطان بازار
 - كېتىدى.
 - احمد
 - اۇقىدى.
 - كەريم آتەسىگە
 - يازدى.
- ٣- قويىدەگى سۈرەق گېلىگە جواب يازىنگ:
 - اۋۇزبېك تىلى امتحانى دە نېچە نمرە آلدىنگىز؟

سىنىش :

- ١- اۇقۇوچىلر، درس متنىنى اۇقىب، يازە آللەدىلرمى؟
- ٢- اۇقۇوچىلر، اۋۇز ئىنى-آغەلرىگە خط يازە آللەدىلرمى؟
- ٣- اۇقۇوچىلر، توڭىمەگن قىسىقە گېپنى توڭتە آللەدىلرمى؟

اوى تاپشىرىيغى :

ايكى سطردن كۈپرەق بىر خەتنى خواھەگن كېشىنگىزگە يازىنگ.

قیرق بېشىنچى درس

هدف: خط فایدەلرینى بىلدیرىش و اۇقووچىلرنى اوْرىگىنىش گە قىزىقتىرىش.

- ١- خط يازه آله سىزمى؟ خط يازىش فایدەلرى بارەسىدە سۈزلىنگ.
- ٢- سوادلى و سوادسىز كىشىنىنگ فرقىلرى حقيىدە سۈزلىنگ.
- ٣- مكتب اۇقىش فایدەلرى تۈغىرىسىدە سۈزلىنگ.

خط يازىش فایدەلرى

اېركىن نىنگ اوکەسى علیشىپ، اوذاق ولايت دە عىسەر اېدى. آى لر اۇتگىندىن سۈنگ، اوңدىن بىر خط كېلدى.

اېركىن نىنگ اۇزى خط اۇقىالمس اپدى، شونىنگ اوچون
خطنى بوتون قىشلاققە آلىب باردى؛ اما هېچ كيم
عليشېرنىنگ خطىنى اۇقىالمهدى. اېركىن كۈپ چرچب،
حىران بۈلۈپ قالدى. شو وقتده اېركىن، اكىر ناملى بىر بالهگە
اوچىرىدى. اېركىن، اكىرگە آيتىدى:

اكىرجان! عليشېرجان دن بىر خط كېلىدى. خط اۇقىاللهدىگەن
بىرار آدمنى كۈرسىت.

اكىر آيتىدى: اېركىن اكە، مېن اۇزىم خط اۇقىاللهمن،
خطىنگىزنى بېرىنگ، اۇقىب بېرىھىين.

اكىرجان، هزل قىلمە، كىچىك كىنه بالھسن، قىندە قىلىپ
خط اۇقىالھسن؟

اكىر آيتىدى: اېركىن اكە، خط اۇقىش كىنگە يى
كىچىكلىككە باغلىق اپمىس. هر كيم مكتبگە بارسە و
محنت بىلن درس اۇقىسى، خط اۇقىالھدى.

اېركىن خطنى اكىرگە بېرىدى. اكىر، عليشېرنىنگ خطىنى
اۇقىب، اېركىنگە توشۇنتىيردى. اېركىن، اكىرنىنگ يوزى دن
اۇپىب، اوندىن تىشكىر قىلدى و قوياش آتلى اۇغلۇنى
مكتبگە يىبارىب، سوادلى قىلىشگە عەهد قىلدى.

حرمتلى اوقيتىوچى!

- ١- خط فايدەلرى بارەسىدە سۈزلنگ.
- ٢- درس متنى ده گى يىنگى سۈزلرنى تختە گە يازىنگ.
- ٣- خط يازىشىدە گپ بېلگى لرىنى اۋز جايىگە قۇيىش بارەسىدە آيتىنگ.
- ٤- درس متنى ده گى حكايه نىنگ نتىجەسى بارەسىدە سۈزلنگ.

عزيز اوقووچيلر!

- ١- درس متنى نى اوقيب، يازىنگ.
- ٢- درس متنى ده گى سۈزلرنى دفترلىكىزىگە يازىنگ و هر بىرى بىلەن گپ توزىنگ.
- ٣- خط فايدەلرى بارەسىدە گروپ لرىنگىزىدە سۈزلشىنگ.

سىىش:

- ١- اوقووچيلر، درس متنى نى اوقيب، يازە آله دىلرمى؟
- ٢- اوقووچيلر، درس متنى ده گى يىنگى سۈزلەر بىلەن گپ توزە آله دىلرمى؟
- ٣- اوقووچيلر، خط فايدەلرىنى بىلىپ دىلرمى؟
- ٤- اوقووچيلر، حكايه نتىجەسىنى بىلىپ دىلرمى؟

اوى تاپشىرىيغى:

اوزاقدە بۇلگەن اينى-آغەلرینگىزىگە ايڭى سطردن كۈپرەق بىر خط يازىنگ.

قىرق آلتىنچى درس

هدف: قووناق يشش يۈللرىنى بىلىش، قىزىقىرىلى حكايىلرنى اۋرگىنىب، اونگە قىزىقىش.

- ١- صنفداش لرىنگىزنى، قندەى كولدىرىھسىز؟
- ٢- قووناق يشش بارەسىدە سۈزلەى آلهسىزمى؟
- ٣- قىغۇنинگ ضررلرى بارەسىدە سۈزلەى آلهسىزمى؟

توران نىنگ تا ووغى

توران بىلەن تۈرە صنفداش اپدىلر. بىر كونى توران، مكتبگە كېلمەدى. اېرتەسى تۈرە، توران نىنگ حالىنى سۈرەش اوچون اوئىننگ اوبيىگە باردى. قرهسە، توران نىنگ

کۈزلىرى دە ياش و قىغولى كۈرىنەدى. تۈرە، توران دن سۈرەدى: نىمە اوچون كۈزلىرىنگ ياشلى و اۋزىنگ قىغولى كۈرىنە سن؟

توران: مېنىنگ تاوجىيەم اۇلدى، شۇنىنگ اوچون يىغىلەمىن، دېدى. تۈرە، اونى يوپەتىش اوچون آيتدى: مېنىنگ يىخشى كۈرەدىيگەن قۇزىچەم اۇلدى، يىغىلمەدىم. سېن بىر تاوقۇق اوچون مونچە يىغىلەمى سەن مى؟

توران اچىنib، كۈز ياشى بىلەن تۈرەگە جواب بېردى: سېنىنگ قۇزىچەنگ يومورتقە بىرر ابىدى مى؟ مېنىنگ تاوجىيە كۈنيدە بىر يومورتقە بېردى. اى، تاوقۇق جانىيم، تاوقۇق جانىيم، دېب يىغىسىنى كۈچەيتىردى.

* * *

حرمتلى اوقيتىوچى!

- اوقووچىلرنىنگ قووانچى اوچون شونگە اوخشاش حكايىهلىنى اوقووچىلر گە آيتىنگ.
- درس متنى ده گى يىنگى سۈزلىنى تخته گە يازىب، اوقووچىلر گە بىلدىرينىڭ و يازدىرىنىڭ.
- ايڭى اوقووچىنى صنف آلدىيگە چارلب، توران بىلين تۈرەنلىنىڭ سۈزلىنى تمىيلى شكلدە آيتىرىنىڭ.

عزيز اوقووچىلر!

- ينگى سۈزلر بىلين گپ توزىنگ.
- هر بىرىنگىز اورنىنگىزدن تورىب، تۈرە بىلين توران نىنگ سۈزلىنى حكايىهلىنىڭ.
- درس متنى نى اوقيب، يازىنگ لر.
- هر كىيم، شونگە اوخشاش حكايىهنى بىلسە، باشقەلر گە آيتىب بېرسىن.

سىنىش :

- اوقووچىلر، متن ده گى حكايىهنى آيتە آله دىلرمى؟
- اوقووچىلر، متن ده گى يىنگى سۈزلىنى تخته گە يازە آله دىلرمى؟

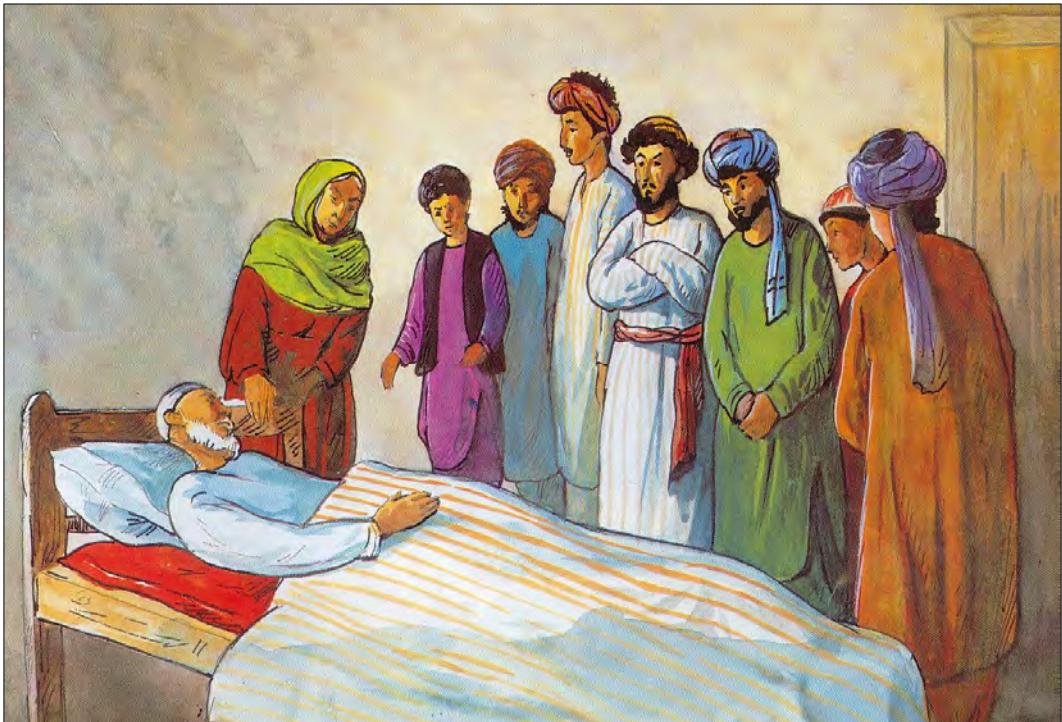
اوى تاپشىرىيغى :

درس متنى نى اوقينگ و تۈرەنلىنىڭ گپلىرى نى تاپىب، دفترلىنىنگىز گە يازىنگ.

قیرق یېتىنچى درس

هدف: مېوهلى درختلرنىڭ حاصلىنى كۈپەي تىريش يۈللرىنى بىلىش.

- ۱- قىسى گپنىڭ آخرىگە سۈراق بىلگىسى قۇيىلەدى؟
- ۲- آته نصىحتى گە قولاق سالىش فايىدەلرىنى آيتىنگ.
- ۳- گپ، نىمەدن توزىلەدى؟

عقل لى باغان

بىر باغاننىڭ يېتى اوغلى بارا بدى. اولرنىڭ بىرچەسى ايش ياقمىس كىشى لر اپدىلر. بىر كونى باغان كىسل بۈلدى. او، اوغىل لرینى آلدىگە چقىرىپ، اولرگە آيتدى: اوغىل لريم، مېنинگ عمرىم آخرىگە يېتىگەن گە او خشەيدى. اولمىسىم دن آلدىن سىزلىرى گە بىر سۈزنى آيتىشىم كېرەك. باغىدە مېوهلى

درختلر توبیگه بیر کۈزە آلتین كۈمگە من. اولگىيىمدىن سۈنگ، اونى تاپىب، بۈلۈپ آلىنگلر.

نىچە كون اوْتىگىندىن سۈنگ، باغانىن اولدى. اوْغىيللىرى باغانىنگ بىرچە مېوهلى درختلىرىنىڭ توبىينى كاولب قازدىيلر. لېكىن، آتهلىرى آيتىگەن آلتىنلى كۈزەنى تاپەالمەدىيلر، اما شو يىل باغانىنگ مېوهلى درختلىرى شونچە كۈپ حاصل بېرىدى كە باغانىنگ اوْغىيللىرى آلگەن حاصللىرىدىن باى بۈلدىيلر.

باغانىنگ اوْغىيللىرى آتهلىرى سۈزىنىڭ معناسىنى توشۇندىيلر. عقللى باغانىنگ مقصىدى باغداھى مېوهلى درختلىرىنىڭ توبىينى بۈشەتىش اېكىن. باغانلىر، هر يىلى درختلر توبىنى بۈشەتىشلىرى كېرىھە دىر.

* * *

حمرتلى اۇقىتووچى!

- 1- عقللى باغبان نىنگ حكايىھ سىنى اۇقووچىلرگە آيتىب، نتىجە سىنى بىلدىرىنگ.
- 2- نېچە سۈراق گپنى تخته گە يازىب، سۈراق بېلگى سىنى اۇقووچىلرگە توشۇنتىرىنگ.
- 3- درس متنى نىنگ يىنگى سۈزلىرىنى تخته گە يازىب، اۇقووچىلرگە بىلدىرىنگ.

عزيز اۇقووچىلر!

- 1- قويىدە گى گپلىرىنىڭ بۇش جاي لرىنى تۈلدىرىنگ:
- بىر باغبان نىنگ بار ا بدى.
- نېچە كون او تىگىندىن سۈنگ ا ولدى.
- 2- قويىدە گى هر بىر سۈز بىلەن گپ تۈزىنگ:
- او غىيل، ايش ياقمىس، باغبان، مېوهلى، درختلر، دەقان.
- 3- قويىدە گى متن نېچە سۈز دن تۈزىلگەن؟ تخته گە آيرى- آيرى يازىنگ:
- شو يىل باغ نىنگ مېوهلى درختلرى شۇنچە كۈپ حاصل بېرىدى كە باغبان نىنگ او غىيل لرى آلگى حاصل لرىدىن باى بۇلدىلر.

سىينش :

- 1- اۇقووچىلر، درختلر توب لرىنى بۇشە تىش فايدە لرىنى بىلىپ دىلرمى؟
- 2- اۇقووچىلر، درس متنى نى اۇقىب، يازە آله دىلرمى؟

اوى تاپشىرىيغى :

قويىدە گى گپنى دفتر لرىنىڭىز گە يازىنگ:
برچە بىد بختلىك لرىنىڭ آنهسى، تنبىللىك و آتهسى، قورقاقلىك دىر.

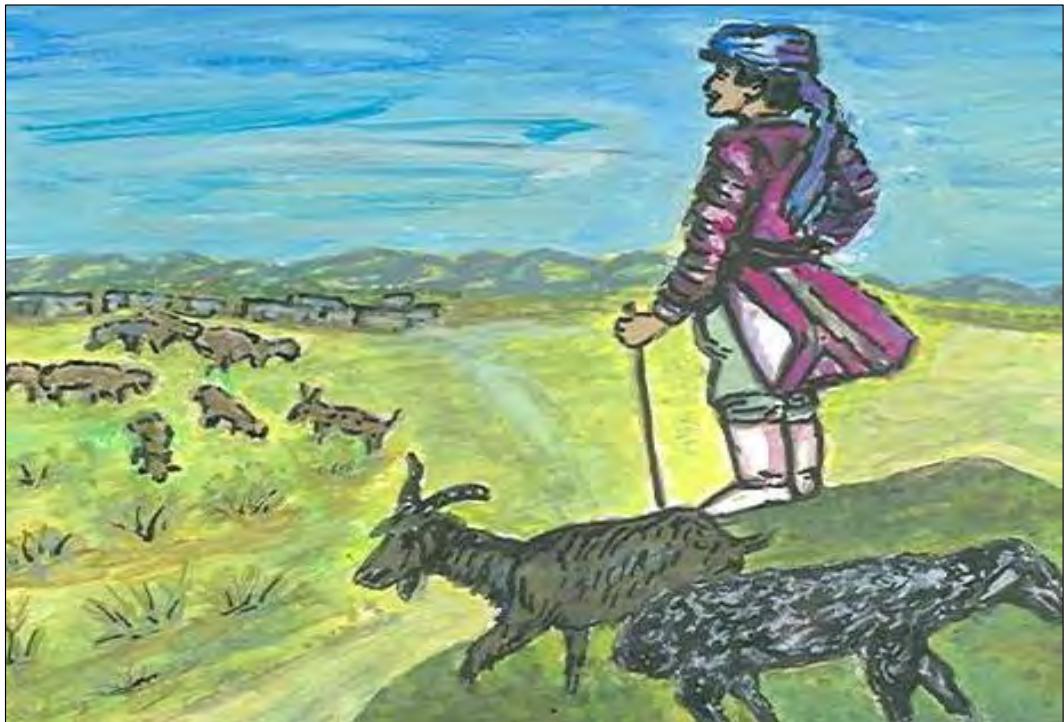
قىرق سكىز ينچى درس

هدف: يالغان آيتىش نىنگ يامانلىگى نى او قووقچىلار گە بىلدىرىپ، اولرنى تۈغىرى سۈزلى قىلىپ تربىيەلشن.

۱- يالغان و چىن سۈزنى اجرەتە آلهسىز مى؟

۲- يالغانچى دېب، كىيمى آيتەدىلر؟ يالغانچى كىشى بارەسىدە سۈزلەئ آلهسىز مى؟

۳- يالغانچى كىشى بارەسىدە بىرار حكاىيەنى بىلسىنگىز، آيتىنگ.

يالغانچى چۈپان

اوتىگەن زمان لىردى بىر يالغانچى چۈپان بار اپكىن. او، قۇي باقىب يورگەن پىتىدە، بىر كونى بىر تىپەنинگ اوستىيگە چىقىب، قىشلاققە قرهب يالغاندىن بوندەي شاوقىن سالىپدى:

"هى مردم، بُورى كېلدى، مېنینگ قۇي لر يەنلىقى يېب كېتىدى!".

آدملىرى يوگورىپ، تېپەگە بارىپ كۈرسەلر، بُورى دن درك يۈق و چۈپان يالغان آيتىڭن اېكىن.

چۈپان نېچە قتلە "بُورى كېلدى!" دېب يىنه مردمنى الده بدى. بىر كونى چىندىن ھەم بُورى كېلىپ، چۈپان نىنگ قۇي لر يىنى يېب، اولدىرى باشلە بدى. چۈپان تېپەگە چىقىپ، كۈپ "بُورى كېلدى!" دېب شاوقىن سالىيدى، لېكىن قىشلاقلىكلىرى: "چۈپان يىنه ھەم يالغان آيتىپ بىزنى الده يىدى" دېب، چۈپان نىنگ شاوقىنىيگە قولاق سالىمدىلر.

بُورى اېسە، نېچە قۇي و قۇزىنى يېب، بىر نېچە قۇي نى اولدىرىپ، يارەلتىرىپ، كېتىيدى. چۈپان يالغان آيتىڭنى دن جودە پشىمان بۈلىيدى، لېكىن پشىمانلىگى فايىدە قىلىمبدى. يالغان چىلىك نتىجەسى انه شوندە دىرى!

* * *

حرمتلى اوقيتىووجى!

- 1- كۈپىلەكنى بىلدىرىوچى "لر" قۇشىمچەسىنى يوقارىدەگى متن دن تاپىب، اوقيووجىلەر گە اورگتىنگ.
- 2- "لر" قۇشىمچەسى آتلرگە قۇشىلىپ، اوئرنى كۈپىلەك آتلارگە اوزگەر تىريشىنى اوقيووجىلەر گە بىلدىرىينگ.
- 3- اوقيووجىلەر گە يالغانچى چۈپان حکايەسى نتىجەسى حقىدە سۈزلەنگ.

عازيز اوقيووجىلە!

- 1- قويىدەگى بىرلىك شكلىدەگى آتلرنى "لر" قۇشىمچەسى بىلەن كۈپىلەك شكلىدەگى آتلرگە اوزگەر تىريينگ:
- تاش، مكتب، قۇي، آت، آدم.
- 2- قويىدەگى گپنىنگ سۈزلىرىنى آيرى-آيرى يازىنگ:
- چۈپان، يالغان آيتگىنiden كۈپ پشىمان بۈلبىدى.
- 3- قويىدەگى هر بىر سۈز بىلەن گپ توزىنگ:
- نېچە، قۇزى، قىشلاق، شاوقىن، بۇرى.

سىنىش:

- 1- اوقيووجىلەر، يالغان چىلىك يامانلىگىنى بىلىپ دىلرمى؟
- 2- اوقيووجىلەر، بىرلىك و كۈپىلەك شكلىدەگى آتلرنى اجرەتە آله دىلرمى؟

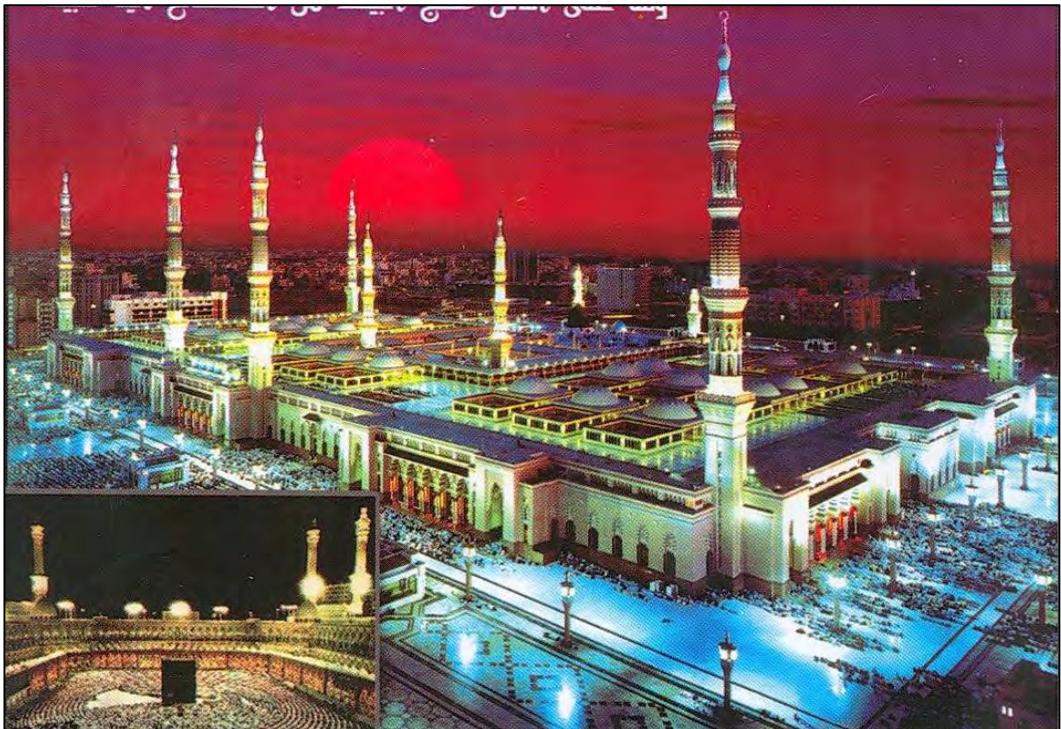
اوى تاپشىرىيغى:

- قويىدەگى گپلىنى دفترلىرىنگىزگە يازىنگ:
- چۈپان، تېپەگە چىقىب، "بۇرى كېلىدى" دېب، شاوقىن سالىبىدى. لېكىن، قىشلاقلىكلىر:
- "چۈپان ينه ھم يالغان آيتىب، بىزنى الدەيدى" دېب، چۈپان نىنگ شاوقىنى گە قولاق سالىبىلىر.

قیرق تۈقىزىنچى درس

هدف: پىغمبر يمیز حضرت محمد ﷺ باره سىدە معلومات تاپىش.

- ١- پىغمبر يمیزنىڭ آتلىرىنى بىلەسىزمى؟
- ٢- پىغمبر يمیزنىڭ آته، آنه و بابالرى آتلىرىنى بىلەسىزمى؟
- ٣- بى بى حلیمه باره سىدە معلومات بېرە آلهسىزمى؟

محمد ﷺ

حضرت محمد ﷺ اسلام دىنى نىنگ پىغمبرى دىر.
پىغمبر يمیزنىڭ آته لرى عبد الله، بابالرى عبد المطلب، آنه-
لرى بى بى آمنه و سوت بېرىب كىن قىلگەن اپنە گە (دايە) لرى
بى بى حلیمه دىر.

پیغمبریمیز هنوز توغیلمه‌ی، آته‌لری، عبدالله و آلتی
یاشگه کیرگن لریده آنه‌لری وفات اپتدی. بو واقعه‌دن
سونگ، حضرت محمد ﷺ بابالری نینگ قراویده یشه‌دیلر.
سگیز یاشرلیک لریده بابالری هم وفات اپتدی. اوندن سونگ
پیغمبریمیز، ابه‌لری ابوطالب بیلن یشه‌دیلر.

حضرت محمد ﷺ قیرق یاشگه کیرگن لریده الله ﷺ
تامانیدن پیغمبر بولدی لر. ۲۳ ییل اسلام مقدس دینی نینگ
یاغدوسی نی عالم گه تره‌تیش اوچون جهاد قیلیب، ۶۳
یاشلریده وفات اپتدیلر.

* * *

حرمتلى اوقيتىوچى!

- پىغمبر يمیز باره سیده اوقووچىلر سویه سیگە يره شە، معلومات بېرىنگ.
- پىغمبر يمیز نىنگ آتە، آنه و بابالرى باره سیده اوقووچىلر گە معلومات بېرىنگ.
- پىغمبر يمیز نىنگ نېچە يىل پىغمبر لىك قىلگەن لرى و قرآن كرييم قىسى يىل لرده نازل بولگنى باره سیده اوقووچىلر گە آيتىب بېرىنگ.

عزيز اوقووچىلر!

- قويىدە گى بۇش جاي لرنى تۈلدۈرۈنگ:
- بىغمىرىمىز نىنگ آتەلرى _____ بابالرى _____ آنه لرى _____ و سوت بېرىپ كتە قىلگەن دايەلرى _____ دىر.
- قويىدە گى سۈز لر بىلەن گپ توزىنگ:
- پىغمبر، دين، اسلام، كتە، آتە، آنه.
- قويىدە گى گپ نىنگ سۈز لر يىنى آيرى-آيرى يازىنگ:
- حضرت محمد ﷺ اسلام دينى نىنگ پىغمبرى دىر.

سېينش:

- اوقووچىلر، پىغمبر يمیز حضرت محمد ﷺ باره لرىدە معلومات بېرە آله دىلرمى؟
- درس متنى نى اوقيب، يازاه آله دىلرمى؟

اوى تاپشىرىيغى:

دفتر لرىنگىز گە يازىنگ:

پىغمبر يمیز قىرق ياشلىك لرىدە الله ﷺ تامانىدىن پىغمبر بولدىلر. ۲۳ يىل اسلام مقدس دينى نىنگ ياغدوسى نى عالم گە ترە تىش اوچون جهاد قىلىپ، ۶۳ ياشدە وفات اپتدىلر.

اپلیکینجی درس

هدف: یخشی یشش نی اور گنیش و اونگه قیز یقیش.

۱- قیسی ایسلر گه قیز یقه سیز؟ کېله جکدە کیم بولیش نی خواهله يسیز؟

۲- یخشی یشش اوچون نیمه لر کېرە ک دیر؟

۳- کریم، باي کیشی یخشی یشه يدی، دېب اویله يدی. سیز قندەی اویله يسیز؟

یخشی یشش

اۋقیتۇوچى، اۋز اۋقووچىلارىدىن، بىرمە- بىر سۈرەدى:

قیسی ایسلر گه قیز یقه سیز؟

اۋقووچىلار نىنگ ھەر بىرى بىر يا اىككى ايش نى آيتدىلر.

کریم، اوقيتوروچىنینگ جوابىيگە آيتدى: استاد، مېنинگ آتهم باى كىشى دىر. پول و دولتى كۈپ، مېنگە ايش تىلش كېرەك اپمىس. كېله جىكەدە آتهمنىنگ دولتى دن فايىدەلىنىب، يخشى يىشەيمىن.

اکبر، اوقيتوروچىنинگ سۈراغىيگە بوندەي جواب بېردى: حىمتلى اوقيتوروچى، مېن كريمىننڭ سۈزىيگە قوشى من. مېن درس اوقيب، بىلىم اورگىشىنى خواهله يىمن، چونكە بىلىم نى اوغرى آلىب كېتە آلمەيدى. ابەم نىنگ كۈپ پول و دولتى بار ابدى، اما بىر كېچە اوغرى لر اوئىننگ اوپىيگە كىرىپ، اوغىل لرىنى يرەلتىرىپ، پول و برچە نرسەلرىنى آلىب كېتدى لر. ابەم شو واقعە دن بىر هفتە اوتمەى كىسل بۈلۈپ، نېچە كون آرەسىدە اولدى. اوندن سۈنگ، اوغىل لرى آتەلرىدىن قالگان بايلىك اوچون بىر-بىر لرىيگە قوشى بۈلۈپ، دعوا باشلەدىلر. بىر يىل اوتر-اوتمىدىن آتە مالى دن نشان ھم قالمەدى. حاضر ابەم نىنگ بالەلرى قىين چىلىك دە كون اوتكىزەدىلر.

مېن بو حالنى كۈرىپ، بىلىم و هنر اورگىشى يۈلى بىلين يخشى يىشىش گە عزم قىلدىم.

حرمتلى اۋقىتۇوچى!

- ١- اۋقىش، يازىش و مكتب درسلىرى فايدەلرىنى اۋقووچىلرگە توشۇنتىرىنگ.
- ٢- درس متنى دەگى يىنگى سۈزلىنى تختهگە يازىنگ.
- ٣- اۋقووچىلرنى يخشى يىشش اوچون بىلىمگە قىزىقتىرىنگ.
- ٤- رسم بارەسىدە اۋقووچىلردىن سۈرەنگ.

عزيز اۋقووچىلر!

- ١- درس دەگى حكايىنهنى هر بىرىنگىز آيرى-آيرى آيتىنگ.
- ٢- هر بىر يىنگى سۈز بىلن گپ توزىنگ دفترلىرىنگىزگە يازىنگ.

سىىش :

- ١- اۋقووچىلر، درس مفهومىنى بىلىب دىلرمى؟
- ٢- هر بىر اۋقووچى درس حكايەسىنى اۋز تىلى بىلن باشقەلرگە آيتىب بېرىھە ئەلەدىمى؟
ينگى سۈزلر بىلن گپ توزە ئەلەدىلرمى؟

اوى تاپشىرىيغى :

ايڭى سۈراقق گپ توزىب، دفترلىرىنگىزگە يازىنگ.

اپلیک بیرینچی درس

هدف: تؤرت فصلنى اوّقۇوچىلەرگە بىلدىرىش.

۱- كۈكلەم فصلى بارەسىدە معلومات بېرىنگ.

۲- بىر يىل نېچە فصل دىر؟

۳- بىر يىل نېچە آى دىر؟

۴- قىش بارەسىدە معلومات بېرىنگ.

تؤرت فصل

كۈكلەم (بەھار) فصلى: حمل، ثور و جوزا آى لرى كۈكلەم فصلى دىر. كۈكلەم فصلى جودە گۈزەل. بو فصلدە دله و سايى لر، چىمتال و ادىرلر كۈم-كۈ بۈلەدى، خىلمە-خىل گلر آچىلىپ، درختلر گۈل لەيدى. حمل آيى نىنگ بىرینچى كونى، نوروز دېيلەدى.

ياز فصلى: سرطان، اسد و سىبلە آى لرى ياز فصلى دىر. بو فصلدە هوا ايىسيق بۈلەپ، اورىك (زىرداڭ)، آلوبالو، گېلاس، توت، آلمە، قىرە-آلۇ، سريغ آلۇ، شفتالو، اوزوم، قاۋون، تربوز و باشقە مېوهەلر پىشەدى. بادىرىنگ، پىمە دىر، كرم، ترە، اسمالاق، گندنە، گىشنىز، كاھو و پىاز مۇل بۈلەدى. بوغدائى، ارپە و باشقە دان لر ھم شوفصلدە پىشەدى.

كۆز فصلى: ميزان، عقرب و قوس آيلرى كۆز فصلى دىر. بو فصلدە ياغمىر ياغىب هوا سلقىن بۈلەدى، كۈچمن چى قوشلەر خىل خىل بۈلەپ، ايىسيق راق يېرلەرگە اوچىب، كېتە دىلە. درختلرنىنگ يېراق لرى سريق، قىزىل و نارنجى رنگ آلىب، كۈپ گۈزەل كۈرىيىنەدى. دەقان لر

اپکین لرینی بوتونله‌ی اوریب، ینچیب، بیغه دیلر. انسانلر کوز فصلیده قیش گه کبره کلی نرسه لرنی بیغیب، تیار له یدیلر.

قیش فصلی: جدی، دلو و حوت آی لریدن عبارت دیر. قیش فصلی ده قار یاغیب، هوا ساوق بوله‌دی. قار یاغنده باله‌لر قاردن قاربابا یسه یدیلر. موزلنگن پرلرده سیریلمه چاغ (یخمالک) اوینه یدیلر. اگر قیش ده قار کوپ یاغسه، تاغ و سای لرده قار توب‌لنب، یازده قارلر ابریب، سوو بولیب، دریالر سووی کوپه‌یه‌دی. نتیجه‌ده، اپکین چیلیک کوپ یخشی بوله‌دی.

حرمتلى اوقيتىوچى!

- ۱- اوقووچىلرگه تۈرت فصل باره‌سىدە مفصل معلومات بېرىنگ.
- ۲- اوں اىكى آى نىنگ آتلرینى اوقووچىلرگه توشۇنتىرىنگ.
- ۳- بىر يىل نېچە فصل، ھر فصل نېچە آى، ھرأى نېچە هفتە و ھر هفتە نېچە كون دن عبارت لىگى نى اوقووچىلرگه بىلدىرىنگ.

عزيز اوقووچىلر!

- ۱- قويىدەگى سۈراق لرنيڭ جواب لرینى تختە گه یازىنگ:
- بىر يىل نېچە فصل دير؟ آت لرینى آيتىنگ!
- بىر فصل نېچە آى دير؟
- بىر آى نېچە هفتە دير؟
- بىر آى نېچە كون دير؟
- بىر هفتە نېچە كون دير؟
- هفتە كون لرى نىنگ آتى نى یازىنگ.

سىنىش :

- ۱- اوقووچىلر، يىل نىنگ فصل لرى، آى لرى و كون لرى نى بىلىپ دىلرمى؟
- ۲- اوقووچىلر، ھر فصل ده بوله‌دیگەن نرسه لر آتلرینى آيتە آله دىلرمى؟

اوى تاپشىريغى: فصل لر، آى لر و كون لر آتلرى نى كتابچە لرینگىزىگە یازىنگ.

معارف ترانه‌سی

عرفان شعاري ميز علم اعتباري ميز
دانش نى اور گنيش كوب افتخاري ميز
بيز دانش اهلى ميز تعليم شعاري ميز
فن بيرله يشنەگەي اوشبو دياري ميز

علم اور گنيش اوچون سعى و عمل قيلib
بيز آلغە باره ميز خدمتگە اينتيلib
بيز دانش اهلى ميز تعليم شعاري ميز
فن بيرله يشنەگەي اوشبو دياري ميز

تعليم اپرورگەر تعليم چوتاج سر
هر كيم سنه بيليك مقصودگە يېتكىزز
بيز دانش اهلى ميز تعليم شعاري ميز
فن بيرله يشنەگەي اوشبو دياري ميز

مردانه ايش قيلينگ بولگى سىز اهل فن
يشنر بوگون وطن علم و عمل بىلان
بيز دانش اهلى ميز تعليم شعاري ميز
فن بيرله يشنەگەي اوشبو دياري ميز

(غلام سخى و كيل زاده اندخوبي)

اوْزبېك تىلى

ايگىنچى صنف درسلىك كتابى

سۈزلىك (لغتنامە)

- عايىلەدەگى هر بىر اوغىلىل ياشى كتەراق قىزىنинگ نسبتى
و لقى، كتە خواهر.
بىلن، وسىلهسى بىلن.
كىم، اندك.
كىم-كىم.
- عايىلەدەگى هر بىر اوغىلىل ياشى كتەراق اوغىلىنинگ
نسبتى و لقبى. حاضر اكە دىپلەددى.
معااش، تىنخواه.
- بې اتفاق.
آييرماق، جدا قىلماق.
دچار بۇلماق، ملاقات قىلماق.
سقلمەماق، ماحفظت قىلماق.
واضح، دقىق، شېھەسىز.
واضح قىلماق، روشن قىلماق.
بويوک، كتە.
يورت، مملکەت، كشور، وطن.
اپل، مردم، خلق.
بويوک، كتە، محترم.
تاووش، سېسىن، صدا.
ندا.
- ندا علامتى(!).
تاووشلى، سېسىلى، صدادار.
اپسدن چىقىرماق.
دؤست، آشنا، رفيق.
جنگل.
ايچىماق.
ايچىلەدىگەن نرسە، ايچىملىك.
ايچىلەدىگەن نرسە (چاي، سوو، فانتا و ...).
عليجىدە، جدا.
عليجىدە - عليجىدە، جدا - جدا.
دؤست، صىمىمى.
كۈشش قىلماق، تلاش قىلماق.
اوکە.
اوکە - اكە.
- آپە:
- آرقەلى:
- آز :
- آز-آز :
- آغە (آغا):
- آيلىك:
- اتفاق سىز:
- اجرەتماق:
- اوچرىماق:
- اسرەماق:
- آنيق:
- آنيقلماق:
- اولكىن:
- اوللەكە:
- اوللوس:
- اولوغ:
- اون:
- اونداو :
- اونداو بېلگى سى:
- اونلى:
- اونوتماق:
- اورتاق:
- اورمان:
- ايچىمك:
- ايچىملىك:
- آيرى:
- آيرى - آيرى:
- ايناق:
- ايتىلماق:
- اينى:
- اينى - آغە:

- خرس.
- اییق:
- باله نینگ آنه سیدن او زگه سوت بپریب، باقه دیگن عیال.
- اینه گه:
- یاد، حافظه، هوش، خاطره.
- ایس:
- کشت، ایکیلگن.
- ایکین:
- خم قیلماق، کج قیلماق.
- ایگمان:
- اولوس، مردم.
- ابل:
- رام، اهلی.
- ابل:
- ادا قیلماق، اجرا قیلماق.
- بجرماق:
- همه، بوتونله‌ی.
- بروون:
- آلدین، ایلگری، قدیم.
- بوروونغی:
- آلدینگی، قدیمگی.
- بؤش:
- خالی.
- بؤغین:
- بند، هجا.
- بیرلیک:
- مفرد.
- بیرلیک:
- وحدت، اتفاق.
- بیلگی:
- نشانه، علامت.
- بیلگی لamac:
- نشانی قیلماق، مشخص قیلماق.
- تاووش:
- سپس، صدا، آواز.
- تبراق (تبراغ):
- مکتب اسایابرلی نی قویه دیگن بکس یا تلیچه.
- ترهتماق:
- نشر قیلماق، منتشر قیلماق.
- تنگله‌ی:
- کام.
- تلناماق:
- سیلماق، انتخاب قیلماق.
- تورلی (تورلوک):
- هر نوع، هر خیل.
- تورلی - تورلی:
- خیلمه - خیل، هرقسم.
- تورلی - تومن:
- خیلمه - خیل، رنگارنگ، هر خیل.
- توگه‌مامق:
- تمام بولماق، اداغگه پیتماق.
- توناکون:
- بیر کون آلدین، بو کوندن آلدینگی کون.
- تولپلماق:
- یغیلماق، جمع بولماق.
- توختا:
- توخشش، حرکت سیزیلیک، توقف.
- توختاو بیلگیسی:
- کامه، ویرگول.
- تووسیق:
- مانع.
- تینچ:
- آرام، ساکن، حرکت‌سیز، آسوده.
- تینچلیک:
- صلح، آرام‌لیک.
- تېنتک:
- تېبله، دبوانه.
- تېگره‌ک:
- اطراف، گردآگرد.
- ثواب:
- خیر.
- ثوابلى:
- خیرلى.
- جوده:
- کٹپ، معمول دن آرتیق.
- جهاد:
- اسلام یوئلیده کوره‌شیش.

- چیملی بیر، اوْتالاق، چیمزار.
 صحرا، دشت.
 کیسه.
 آیاق يا قولی معیوب يا سینيق، شل، کچل.
 گوزهله، مقبول، زیبا.
 تارتاماق، قلم بیلان نشانه، خط يا رسم قیلماق.
 توغّری، راست.
 یوره کدن، یوره ک تگیدن.
 تارتاماق، حس قیلماق، سبزماق.
 دود (توتون) يا گرددن فایده‌لنماق، سگرت يا ناس و باشقه
 شوننگه آخشنش نرسه‌لر استعمال اوچون آیتیله‌دی، سگرت چیکماق.
 دشت، اپکین زار.
 روبرو کیلماق، اوچره‌ماق.
 تیارلماق، یسهماق.
 سوال.
 سوال علامتی (?).
 سوالیه.
 سخن، کلام.
 لغت، کلمه، بیردن کوپراق حرفدن يسلگن معنالی لغت.
 کوئر، کوژی کوئرمەیدیگن.
 کپین، بعد.
 عایله‌ده‌گی هر بیر قیز و اوغیل‌گه ياشی کیچیکراتق قیزینىنگ
 نسبتی و لقبی.
 يخشى کوئرماق.
 بلند سپس، فرياد.
 هم صنف.
 خانواده، فاميل.
 قصد، نيت.
 توسیق، مانع.
 پلنگ.
 روبرو، مقابل، ضد.
 خوش بولماق، خورسند بولماق.
 خوش قیلماق، خورسند قیلماق.
 گونش، آفتاب.
 پايین، زير، آست.
 ايسلته دیگن، فايده لنه دیگن.
 ايسلنماق، فايده لنماق.
 علاقه آلماق، توجه قیلماق.
 ساغ بولمه‌گن کیشى، مریض، ناجور.
- چیمتال:
 - چوُل:
 - چۇنتك:
 - چۇلاق:
 - چیرايلى:
 - چیزماق:
 - چین:
 - چین یوره‌کدن:
 - چېكماق:
 - چېكماق:
 - دله:
 - دوج کېلماق:
 - تۈزماق:
 - سۈرائق:
 - سۈرائق بېلگىسى:
 - سۈرائقلى:
 - سۈز :
 - سۈز :
 - سۈقىر:
 - سۈنگ:
 - سىنگىل:
 - سېوماق:
 - شاوقىن:
 - صنفداش:
 - عايىله:
 - عزم:
 - غاوه:
 - قاپلان:
 - قىرشى:
 - قووانماق:
 - قووانتيرماق:
 - قوياش:
 - قوبى:
 - قوللته دىگن:
 - قوللنماق:
 - قىزىقماق:
 - كسل:

- ساغسیزلىك، مريضلىك، ناجۇرلىك.
 قوت.
 قوتلى، بقوت.
 خزان.
 كولدىرەدىگن نرسە، كوليش گە لايق.
 بىردىن آرتىق، جمع.
 كۈپچىلىك.
 سبزى.
 ۱- بهار، ۲- سرسبز.
 خاطر جمع.
 يورەك، خاطر.
 كىيلەدىگن نرسە، لباس.
 كېلەجك، آيندە.
 بوگون دن انچە كىين كېلەدىگن كون لر، آيلر، بىل لر، آيندە
 اووزونلىگى و اپنى دن جودە كتە، وسیع، هرتامانلەمە.
 جملە، نېچە سۈزدن توزىلگەن.
 چىرايلى، زىيا، مقبول.
 فاكاهى، كىچكىكىنە، كولگولى ھىزلى متن.
 مەحتكىش، زەختكىش.
 ۱- قبول، ۲- هدف.
 يخ.
 ساپوق دن قاتماق، يخلماق.
 پشك.
 اپرىتىڭ يېمىكى، اپرىتىڭى چاي- نان و تورلى ايچىمك- يېمىك.
 بۈغىن، تلفظ چاغىيدەگى سۈزلىرىنىڭ ھەر بىر بۈغىنى.
 كىمك، يارلىغ.
 كىمك قىلماق.
 تابستان.
 خط يا يازوو، مقالە، حكاىيە يازەدىگن كىشى نويىسىنە.
 نور، ياروغىلىك.
 دشمن.
 اىل بۇلمەن انسان، حيوان، درخت و اۋتىلر، وحشى.
 يىكە، تنهها.
 سبز.
 ارسلان، شىير.
 قوش لر و بعضى حيوانلىرىنىڭ تخمى، غله.
 همراھ، همسىفر.
 يېماق.
 غذا، طعام.
- كىسللىك:
 - كوج:
 - كۈچلى:
 - كوز:
 - كولگولى:
 - كۈپلىك:
 - كۈپلىك:
 - كۈكت:
 - كۈكلە:
 - كۈنگلى تۈق:
 - كۈنگىل (كۈنگول):
 - كىيمى:
 - كېلگوسى:
 - كېلەجك:
 - كېنگ:
 - گپ:
 - گۈزەل:
 - لطيفە:
 - مەحتى سپور:
 - منظور:
 - موز:
 - مۇزىلماق:
 - موشوك:
 - ناشتا:
 - هجا:
 - ياردەم:
 - ياردەم لىشماق:
 - ياز:
 - يازىزوچى:
 - ياغدو:
 - ياو:
 - ياوايى:
 - يالغۇز (يالغىز):
 - يىشىل:
 - يۈلبرىس:
 - يومورتقە:
 - يۈلدەش:
 - يېمىك:
 - يېمىك: